T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME, YAYMA VEYA ELE GEÇİRME SUÇU (TCK MADDE 136)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZKAN YILMAZ

KAMU HUKUKU ANA BİLİM DALI

ANKARA, 2023

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME, YAYMA VEYA ELE GE ÇİRME SUÇU (TCK MADDE 136)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZKAN YILMAZ

KAMU HUKUKU ANA BİLİM DALI

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ ÖMER ÇELEN

DANIŞMAN

ANKARA, 2023

ONAY SAYFASI

Özkan YILMAZ tarafından hazırlanan "Kişisel Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme, Yayma veya Ele Geçirme Suçu (TCK madde 136)" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi		Kurumu	İmza
Dr. Öğr. Üyesi Ömer ÇELEN		Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	
Kabul ☒	Red ☐		
Doç. Dr. Hakan A. YAVUZ		Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	
Kabul ☒	Red ☐		
Dr. Öğr. Üyesi Gülen SOYASLAN		Çankırı Karatekin Üniversitesi	
Kabul ☒	Red ☐		

Tez Savunma Tarihi:

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü Ünvan Ad Soyad

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda patent ve telif haklarını ihlal edici etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tezde kullanılmış olan tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim. 15/11/2023

ÖZKAN YILMAZ

TEŞEKKÜR

Bu teze başlarken beni her anlamda özgür bırakan, bilimsel düşünceyi yasam biçimi olarak algılamamı sağlayan yüksek lisanstan bu yana her zaman beni destekleyen, takdir ve taltif eden bir öğrencisi olarak değil meslektaşı olarak gören bana hep güvenen sayın hocam Dr. Öğretim Üyesi Ömer Çelen'e teşekkür gönül borcumdur. Sabırları, sevecenlikleri, tezimin her adımında beni desteklemeleri en önemlisi beni hiç yalnız bırakmadıkları için ailem annem Ajda Yılmaz'a ve babam Ahmet Yılmaz'a sonsuz teşekkürler.

ÖZET

Kişisel verilerin korunması serüveni elli yıllık bir geçmişe sahiptir. Ülkemizde 2010 yılında gerçekleştirilen anayasa değişikliği kapsamında Anayasa'nın 20. maddesine eklenen fıkra ile kişisel verilerin korunması hakkı, anayasal bir hak olarak kabul edilmiştir. 6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nun yürürlüğü girmesi ile kişisel verilerin korunmasında yeni bir aşamaya geçilmiştir. Bu sayede kişisel verilerin özel hukuk kapsamında korunması açısından çerçeve bir düzenleme oluşturulmuştur.

Kişisel verilerin etkin şekilde korunabilmesinin yöntemlerinden biri de kişisel verilere karşı gerçekleştirilen saldırı ve ihlallerin suç kapsamına alınması ve bu suçlara karşılık olarak cezai yaptırım uygulanmasıdır. Bu bağlamda, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 136. maddesinde kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu düzenlenmiştir. Suçun konusunu kişisel veriler oluşturmaktadır. Kişisel veriler kimliği belirli ya da belirlenebilir olan bir gerçek kişiye ait her türlü bilgi olarak tanımlanmaktadır. Kişisel veriler üzerinde gerçekleştirilen verme, yayma veya ele geçirme fiilleri, kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçunu oluşturmaktadır.

Ortaya konulan bu çalışmada, TCK'de kişisel verilerin korunması amacı ile düzenlenmiş olan kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu incelenmiştir. Suç tipinin yapısal unsurları ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: hukuka aykırı, ele geçirme, kişisel veri, verme, yayma,

ABSTRACT

The adventure of protecting personal data has a history of fifty years. With the constitutional amendment made in our country in 2010, the right to protection of personal data was evaluated as a constitutional right with the paragraph added to the 20th article of the Constitution. With the entry into force of the Personal Data Protection Law No. 6698, a new stage has been entered in the protection of personal data. In this way, a framework regulation has been created to protect personal data within the scope of private law.

One of the methods of effective protection of personal data is to criminalize attacks and violations against personal data and to impose criminal sanctions in response to these crimes. In this context, the crime of illegally giving, disseminating or seizing personal data is regulated in Article 136 of the Turkish Penal Code No. 5237. The subject of the crime is personal data. Personal data is defined as any information belonging to a natural person whose identity is determined or identifiable. The acts of giving, disseminating or seizing personal data against personal data constitute the crime of illegally giving, disseminating or seizing personal data.

In this study, the crime of illegally giving, disseminating or seizing personal data, which is regulated in the Turkish Penal Code for the protection of personal data, has been examined. Structural elements of the crime type are discussed.

Keywords: unlawful, disseminating, giving, personal data, seizing,

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**

ABSTRACT ..... **ii**

İÇİNDEKİLER ..... **iii**

KISALTMALAR DİZİNİ ..... **vi**

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM **3**

1.KİŞİSEL VERİ KAVRAMI 3

1.1. KİŞİSEL VERİ KAVRAMI 3

1.2.KİŞİSEL VERİ KAVRAMININ UNSURLARI 6

1.2.1.Kişi Kavramı 6

1.2.2.Veri -Her Türlü Bilgi 8

1.2.3.Verinin Kişiye Ait Olması Gerekliliği 9

1.3.KİŞİSEL VERİLERİN TÜRLERİ 10

1.3.1.Özel Nitelikli Kişisel Veriler 10

1.3.2.Genel Nitelikli Kişisel Veriler 11

1.4. KİŞİSEL VERİLERİN HUKUKİ NİTELİĞİ 12

1.4.1. Ekonomik-İktisadi Yaklaşım 12

1.4.2. Sosyal–Hümanist Yaklaşım 15

1.5. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASININ TARİHÇESİ 17

1.5.1.Kişisel Verilerin Korunmasına Dair Uluslararası Düzenlemeler 17

1.5.2.Kişisel Verilerin Korunmasına Dair Ulusal Düzenlemeler 25

İKİNCİ BÖLÜM **28**

2.KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME, YAYMA VEYA ELE GEÇİRME SUÇU (TCK MADDE 136) 28

2.1. TARİHÇE 28

2.1.1. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Öncesi Dönem 30

2.1.2. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Sonrası Dönem 31

2.2. KORUNAN HUKUKİ DEĞER 31

2.3. MADDİ UNSURLAR 32

2.3.1. Fiil 33

2.3.2. Fail 44

2.3.3. Mağdur 47

2.3.4. Konu 49

2.3.5. Netice 51

2.3.6. Nedensellik Bağı 53

2.4. MANEVİ UNSURLAR 54

2.5. HUKUKA AYKIRILIK UNSURU 57

2.5.1. Kanun Hükmünü Yerine Getirme 60

2.5.2. İlgili Kişinin Rızası 67

2.5.3. Bir Hakkın Tesisi, Kullanımı veya Korunması 70

2.5.4. İlgili Kişinin Kendisi Tarafından Alenileştirilmiş Olması 71

2.5.5. Bir Sözleşmenin Kurulması veya İfası İçin Kişisel Verilerin İşlenmesinin Gerekli Olması 73

2.5.6. Kişilerin Hayat veya Beden Bütünlüğünün Korunması 73

2.5.7. Sağlık ve Cinsel Hayata İlişkin Kişisel Veriler 74

2.6. ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ 75

2.6.1. Teşebbüs 75

2.6.2. İştirak 77

2.6.3. İçtima 78

2.7. NİTELİKLİ HALLER 83

2.7.1. Suçun Kamu Görevlisi Tarafından ve Görevinin Verdiği Yetki Kötüye Kullanılmak Suretiyle İşlenmesi 84

2.7.2. Suçun Belli Bir Meslek ve Sanatın Sağladığı Kolaylıktan Yararlanmak Suretiyle İşlenmesi 85

2.7.3. Suçun Konusunun, Ceza Muhakemesi Kanununun 236. Maddesinin Beşinci ve Altıncı Fıkraları Uyarınca Kayda Alınan Beyan ve Görüntüler Olması Durumu ... 86

2.8. YAPTIRIM 87

2.8. MUHAKEME USULÜ 89

2.8.1. Şikâyet ve İzin 89

2.8.2. Uzlaşma 90

2.8.3. Zamanaşımı 90

2.8.4. Görev ve Yetki 90

SONUÇ **92**

KAYNAKÇA **97**

KISALTMALAR DİZİNİ

CMK **:** 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu

GDPR **:** Avrupa Birliği Genel Koruma Tüzüğü

KVKK **:** 6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu

OECD : Organisation For Economic Cooperation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü)

s. **:** sayfa

S. **:** Sayı

T. **:** Tarih

TBB **:** Türkiye Barolar Birliği

TCK **:** 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu

GİRİŞ

Yenilenen ve dönüşen toplum ile dünya düzeninin değiştiği görülmektedir. Bilgi teknolojilerinin ortaya çıkışı bilgiye erişimi kolaylaştırmaktadır. Bilgi teknolojilerinin giderek gelişmesi ile kişiler çevrimiçi bir yaşam sürmektedir. Kişisel veriler, değişen dünya düzeni ve kişilerin sürdürdüğü çevrimiçi yaşam ile önem kazanan konular arasındadır.

Kişisel veriler, kişilere ait unsurlar barındırmaktadır. Bu sebeple kişisel veriler birçok alanda korunmaktadır. Kişisel verilerin korunmasının ihlali, kişiler açısından ağır sonuçlar meydana getirmektedir. Bu durum sebebi ile kişisel verilerin ceza hukuk açısından da korunması gerektiği görüşü yaygınlık kazanmıştır. Kişisel verilerin korunması hakkının ihlali, haksızlık olarak kabul edilmiştir ve suç tipi olarak çağdaş kanunlarda kendine yer bulmaya başlamıştır.

Ülkemizde, kişisel verilerin ceza hukuku çerçevesinde korunması 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) ile gerçekleşmiştir. TCK'nin 9. Bölümünde yer alan "*Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar*" başlığı altında kişisel verilerin korunmasını ihlal eden fiiller suç tipi olarak düzenlenmiştir.

Bu çalışmada temel amacımız; kişisel veri kavramı ve kapsamının, ceza hukuku çerçevesinde korunması gerekliliğini vurgulamaktır. Bir diğer amacımız ise TCK'de 9. bölümde yer alan "*Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar*" başlığı altında 136. maddede düzenlenen "*kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme*" suçunun unsurlarını, getirdiği yenilikleri, eksilerini ve artılarını göstermektir.

İki bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde; kişisel veri kavramının tanımı, kişisel verilerin unsurları, kişisel veri türleri, kişisel verilerin hukuki niteliğine ilişkin görüşler ve kişisel verilerin korunmasının tarihçesine yer verilmiştir.

Çalışmanın ana gövdesini oluşturan ikinci bölümünde öncelikle kişisel veri kavramının Türk hukukundaki yeri, ortaya çıkışı, kökeni ve Türk hukukunda kişisel verilere ilişkin düzenlemeler belirtilmiştir. Kişisel verilerin ceza hukuku kapsamında korunmasının Kişisel

Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) öncesinde ve sonrasında farklı gerçekleştiği göz önüne alınarak suçun tarihçesi KVKK öncesi dönem ve sonrası dönem şeklinde iki başlık altında tasnif edilmiştir. Bölüm içerisinde kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme veya yayma suçunun suç teorisi kapsamında incelemesi yapılmıştır. Bu kapsamda kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme veya yayma suçunun koruduğu hukuki değer ifade edilmiştir. Suç tipinin tipikliğin maddi ve manevi unsurları açısından uygulamada ortaya çıkan sorunlar ve doktrinde öne sürülen farklı görüşler çerçevesinde değerlendirilmesine yer verilmiştir. Uygulama ve doktrindeki görüşler tartışma konusu yapılmıştır. Hukuka aykırılık unsuru ise hukuka aykırılığa neden olan unsurlar ve hukuka uygunluk nedenleri açısından incelenmiştir. Türk hukukunda genel hükümleri ele alan kitaplarda yer alan unsurlar dışında, TCK ve KVKK açısından kabul edilen hukuka uygunluk nedenleri, hukuka aykırılık unsurunun alt başlıkları olarak ifade edilmiştir. Suçun özel görünüş şekilleri; teşebbüs, iştirak ve içtima olarak açıklanmıştır. Bölümde suçun nitelikli halleri TCK'de ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nda (CMK) kabul edilen unsurlar çerçevesinde üç başlık altında tasnif edilmiştir. Suçun yaptırımı ve muhakeme usulü bölüm içerisinde ifade edilmiştir.

Çalışmamızın sonunda sonuç başlığı altında, yukarıda belirtilen konularla ilgili doktriner tartışmalara yer verilmiştir. Görüş ve öneriler ifade edilerek çalışmada ulaşılan sonuçlar açıklanmıştır. Çalışmada, suç tipi incelenirken Türk doktrin ve uygulamalarının yanı sıra karşılaştırmalı hukukta kabul edilen düzenlemelerden faydalanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM
KİŞİSEL VERİ KAVRAMI

1.1. KİŞİSEL VERİ KAVRAMI

Kişisel veri kavramı, ulusal ve uluslararası birçok belgede tanımlanmıştır. 1961 tarihinde kurulan Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü **"**OECD**"** 1980 tarihinde yayınladığı Rehber İlkelerinde, kişisel veri kavramının tanıma yer vermiştir. Rehber ilkeleri uyarınca kişisel veriler, *"Kimliği belirli ya da belirlenebilir bir gerçek kişi (ilgili kişi) hakkındaki tüm bilgileri ifade eder."*[1] şeklindedir. Söz konusu tanım Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan 108 No.lu sözleşmenin tanımlar başlıklı 2. maddesinin a bendinde aynı şekilde kabul edilmiştir.[2]

Avrupa Birliği tarafından birlik üyeleri arasında uyumu sağlamak, yerel direktifleri ortadan kaldırarak ortak bir düzenleme getirmek amacı ile Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nü (GDPR) kabul edilmiştir. 25 Mayıs 2018 tarihinde kabul edilen Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün tanımlar başlıklı 4. maddesinin 1. fıkrasında kişisel veri kavramı düzenlenmiştir. Maddeye göre kişisel veri kavramı "'*kişisel veri' tanımlanmış veya tanımlanabilir bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgidir ('veri sahibi'); tanımlanmış bir gerçek kişi özellikle bir isim, kimlik numarası, konum verileri, çevrim içi tanımlayıcı ya da söz konusu gerçek kişinin fiziksel, fizyolojik, genetik, ruhsal, ekonomik, kültürel veya toplumsal kimliğine özgü bir ya da daha fazla sayıda faktöre atıfta bulunularak doğrudan veya dolaylı olarak tanımlanabilen bir kişidir*."[3] şeklinde açıklanmıştır.

Avrupa Birliği tarafından 95/46/EC sayılı direktifin yenilenmesi amacıyla 2016 tarihinde kabul edilen IP/12/46 sayılı direktif ve tüzüğün "Tanımlar" başlıklı 3. maddesine göre ise kişisel veri: *""Veri sahibi", doğrudan ya da dolaylı olarak, makul bir şekilde bir kontrolör ya da diğer bir gerçek ya da tüzel kişi tarafından kullanılması muhtemel, kimlik numarası, konum bilgisi, çevrimiçi tanımlayıcı veya kişiye ait bir ya da birden fazla fiziksel, psikolojik,*

[1]**Yüksek, Furkan Kaan** (2023) 'AİHM İçtihatlarında Kişisel Verilerin Korunması' Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:25, S:1, s.371-420.
[2].**Atak, Songül** (2010) 'Avrupa Konseyi'nin Kişisel Veriler Açısından Sağladığı Temel Güvenceler' Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C:2010, S:87, s.90-120
[3]Avrupa Birliği, Regulatıon (Eu) 2016/679 Of The European Parlıament And Of The Councıl, < https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/wp-content/uploads/2017/09/GDPR-T%C3%BCrk%C3%A7e-%C3%87eviri-AB-Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1.pdf> , s.e.t. 10.08.2023 (naklen alınmıştır)

genetik, ruhsal, ekonomik, kültürel ya da sosyal tanımlayıcı işleve ilişkin, belirli ya da belirlenebilir bir gerçek kişidir"[4] şeklindedir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, kişisel verilere ilişkin herhangi bir düzenleme içermemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, kişisel verileri Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinde yer alan özel ve aile hayatına saygı çerçevesinde değerlendirmekte ve devletlerin bu çerçevede yükümlü olduklarını kabul etmektedir.[5]

Türk hukuk sisteminde kişisel veri kavramı 6698 sayılı KVKK'de tanımlanmıştır. 6698 sayılı kanunun tanımlar başlıklı 3. maddesinin d bendine göre kişisel veri "*Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*"[6] şeklinde ifade edilmiştir. Maddenin gerekçesinde kişisel veri kavramı "*Kişisel veri, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade etmektedir. Bu bağlamda sadece bireyin adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi onun kesin teşhisini sağlayan bilgiler değil, aynı zamanda kişinin fiziki, ailevi, ekonomik, sosyal ve sair özelliklerine ilişkin bilgiler de kişisel veridir. Bir kişinin belirli veya belirlenebilir olması, mevcut verilerin herhangi bir şekilde bir gerçek kişiyle ilişkilendirilmesi suretiyle, o kişinin tanımlanabilir hale getirilmesini ifade eder. Yani verilerin; kişinin fiziksel, ekonomik, kültürel, sosyal veya psikolojik kimliğini ifade eden somut bir içerik taşıması veya kimlik, vergi, sigorta numarası gibi herhangi bir kayıtla ilişkilendirilmesi sonucunda kişinin belirlenmesini sağlayan tüm halleri kapsar. İsim, telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgiler gibi veriler dolaylı da olsa kişiyi belirlenebilir kılabilme özellikleri nedeniyle kişisel verilerdir*." şeklinde ifade edilerek somutlaştırılmıştır.[7]

Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik'in 4. maddesinde ise kişisel veri kavramı "*Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*"[8] şeklinde düzenlenmiştir.

Avrupa Birliği, ortaya koyduğu düzenlemeye uyum göstermemiş olan birlik harici üyelerle veri paylaşımını yasaklamıştır. Düzenlemelere uyum sağlayamayan ülkeler, Avrupa Birliği tarafından kara listeye alınıp, bu ülkeler ile ticari ilişkilerin kurulması engellenecektir.

---

[4] **Dülger, Murat Volkan** (2016) 'Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Bağlamında Kişisel Verilerin Ceza Normlarıyla Korunması' İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:3, S:2, s.101-168.

[5] **Aktaş, Batuhan** (2017) Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu (İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Açısından), 1. Baskı, İstanbul, Der Yayınları.

[6] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2006, RG 07.04.2016/29677

[7] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2006, RG 07.04.2016/29677

[8] Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik, Kabul Tarihi: 04.12.2020, RG 04.12.2020/31324

KVKK, bu nedenle Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü ile uyumlu şekilde düzenlenmiştir.

Uluslararası kodifikasyonlar ve Türk mevzuatı kapsamında kişisel veri kavramı, belirli ya da belirlenebilir bir gerçek kişiyle ait her türlü bilgi olarak tanımlanmaktadır. Kişi ile bağdaştırılan, kişiye ulaşılması sonucunu doğuracak, kişiye ait her bilgi kişisel veridir.

Kişisel veri kavramı, kapsamı itibari ile birçok unsuru barındırmaktadır. Örneğin kişinin resmi, adı, cinsiyeti ve cinsel yaşamı, vatandaşlık numarası, banka hesap bilgileri, mail adresi gibi birçok unsur kişisel veri olarak nitelendirilmektedir. Bu durum kişisel veri kavramının içeriğinin belirlenmesini güçleştirmektedir.

Nitekim kişisel veri kavramının kapsamının belirli olmadığı, bu durumun Anayasanın 38. maddesinde belirtilen suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırı olduğu iddiası ile Batman 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından itiraz yolu kapsamında Anayasa Mahkemesine TCK'nin 136. maddesinin iptali için başvuruda bulunulmuştur.

Başvuru üzerine verilen Anayasa Mahkemesi'nin 2015/32 E. 2015/102 K. Sayılı 12.11.2015 tarihli kararında "*kuralda yer alan 'kişisel veri' kavramı teknolojik gelişmelere bağlı olarak çok farklı şekillerde ortaya çıkabileceğinden bu kapsama girebilen tüm verilerin kanun koyucu tarafından önceden öngörülebilmesi ve tek tek sayılabilmesi mümkün değildir. Başvuru kararında her ne kadar ceza mevzuatında 'kişisel veri' ile ilgili bir tanım ve sınırlandırma yapılmadığı, bu nedenle itiraz konusu kuralın belirsiz olduğu ileri sürülmüş ise de ulusal ve uluslararası mevzuat ve yargı içtihatları dikkate alındığında kuralın belirsiz olduğundan söz edilemeyeceği açıktır*." [9]ifadelerine yer vermiştir.

Anayasa Mahkemesi başvuru üzerine vermiş olduğu kararı ile kişisel veri kavramının niteliği itibariyle birçok unsuru barındırabileceğini düşünmektedir. Bu sebeple kavramın kapsamının sınırlandırılmaması gerektiği görüşündedir. Mahkeme, suça konu fiilin ve cezasının kanunda açıkça düzenlenmesi sebebi ile kişisel veri kavramının birçok unsur barındırmasının suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırı bir durum olmayacağını kabul etmiştir.

Kişisel veri kavramı çeşitli unsurlardan oluşur. Bu unsurlar: kişi, kişiye ait her türlü bilgi ve bilginin kişiye ait olması gerekliliği şeklindedir. Kişisel veri kavramının kapsamını belirlemek amacıyla kavramın unsurlarının incelenmesi gerekmektedir.

[9] **Batman 2. Asliye Ceza Mahkemesi İtiraz Başvurusu** , AYM, K.T. 12.11.2015

1.2.KİŞİSEL VERİ KAVRAMININ UNSURLARI

1.2.1.Kişi Kavramı

Kişi kavramı sözlükte "*Kadın veya erkeğe verilen genel ad, şahıs, zat, nefer*" olarak tanımlanmaktadır.[10] Kişi sözcüğü kökeni bakımından değerlendirildiğinde ise "*insan, kimse, şahıs, eş, koca, erkek, bir eserde (oyun, roman, hikâye) yer alan kimse, çekimli fiillerde ve zamirlerde konuşan, dinleyen, sözü edilen varlık, şahıs, insan ve dünyadaki en baskın canlı türü*"[11] şeklinde açıklanmaktadır.

Öğretideki bir diğer tanıma göre kişi kavramı, hukuki ilişkilerin tarafı olabilen, hak sahibi (alacaklı) ya da yükümlü (borçlu) unvanlarını taşıyabilen hukuk öznesi olarak ifade edilmektedir.[12] Kişi kavramı iki unsur barındırmaktadır. İlk unsur, haklara sahip olabilme iktidarı, aktif yön olarak belirtilmektedir. İkinci unsur ise borçlarda bulunabilme iktidarı, pasif yön olarak açıklanmaktadır.[13]

Kişilik kavramı, Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 28. maddesinde "*kişilik, tam ve sağ doğumla başlar ve ölümle sona erer.*"[14] şeklinde tanımlanmıştır. Öğretide kişiliğin ölüm ile sona erdiği bu sebeple ölüm ile kişiliğe ilişkin hakların son bulacağı görüşü ileri sürülmüştür.[15] Diğer bir görüş ise kişilik haklarının kısıtlı da olsa kişinin ölümü sonrasında devam etmesi gerektiği fikrini savunmaktadır.[16] Kişisel veriler, kişiye ait bilgileri içermektedir. Bu nedenle kişiye ait bilgiler, kişilik hakkı kapsamında korunmalıdır. KVKK'de ölen kişiler açısından kişisel verilerin korunmasına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.[17] Kişisel verilerin kişilere ait hassas bilgileri içerdiğini göz önüne alarak ölüm sonrasında kişisel verilerin bir süre korunması gerektiği görüşüne katılmaktayız.

---

[10] **TDK Güncel Türkçe Sözlük,** "Kişi", <http://www.tdk.gov.tr>, s.e.t. 22.11.2021
[11] **Ergün, Ömer** (2017) ' Kişi Kavramı ve Çeşitleri' Dicle Adalet Dergisi, C:1, S:1, s.1-14.
[12] **Ergün,** s.4
[13] **Akipek, Jale / Akıntürk, Turgut/ Karaman, Ateş** (2022) Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, 18. Baskı, Beta, İstanbul.
[14] Türk Medeni Kanunu, Kanun Numarası: 4721, Kabul Tarihi: 22.11.2001, RG 08.12.2001/24607
[15] **Yücedağ, Nafiye** (2017) 'Medeni Hukuk Açısından Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Uygulama Alanı Ve Genel Hukuka Uygunluk Sebepleri' İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C:75, S:2, s.765-790.
[16] **Uçak, Murat** (2021) 'Kişisel Verilerin Ölümden Sonra Korunması ' İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:6, S:10, s.97-123.
[17] **Uçak**, s.105

Avrupa Birliği, 16 yaşından küçükler açısından özel bir koruma öngörmüştür. Avrupa Birliği Veri Korumasına İlişkin Tüzük m. 8(1) hükmünde yer alan düzenlemeye göre, 16 yaşından küçüğün kişisel verilerinin işlenmesi için velisinin ya da vasisinin rızası aranmaktadır.[18] Ülkemizde, küçüklerin kişisel verilerinin korunmasını içeren özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemeler küçükler açısından da uygulanmaktadır.

Hukuk düzenince kişiler, gerçek kişiler ve tüzel kişiler olmak üzere iki başlıkta incelenmektedir.[19]

Gerçek kişiler, modern hukuk sistemlerinde insanlar olarak tanımlanır. Bütün insanlar eşit biçimde hak ehliyetine sahiptir; hiçbir cinsiyet, köken, kadın-erkek, yaşlı-genç gibi farklar gözetilmeksizin her insan kanun önünde eşit haklara sahiptir.[20] Ülkemizde de aynı görüş benimsenmektedir. Nitekim bu husus 4721 sayılı TMK'nin 8. Maddesinde şu şekilde belirtilmiştir: "*Her insanın hak ehliyeti vardır. Buna göre bütün insanlar, hukuk düzeninin sınırları içinde, haklara ve borçlara ehil olmada eşittirler*."[21]

Bir diğer kişi çeşidi ise tüzel kişilerdir. Tüzel kişiler belli bir amaç için bir araya gelmiş, bağımsız bir varlığa sahip, kişi toplulukları olarak kabul edilmektedir.[22] İnsanlar geçmişten günümüze bir arada yaşamış ve birçok topluluk oluşturmuştur. İnsanlar, topluluğun ihtiyaç duyduğu gereksinimleri karşılama amacı ile ekonomik varlıklarını ve fiziksel motivasyonlarını bir araya getirerek tüzel kişileri meydana getirmişlerdir.[23]

TMK'nin 47. maddesinde tüzel kişiler "*Başlı başına bir varlığı olmak üzere örgütlenmiş kişi toplulukları ve belli bir amaca özgülenmiş olan bağımsız mal toplulukları, kendileri ile ilgili özel hükümler uyarınca tüzel kişilik kazanırlar*."[24] şeklinde düzenlenmiştir. Modern hukuk sistemlerinde kabul edilen kişi çeşitleri gerçek ve tüzel kişiler ile sınırlıdır.

[18] **Yücedağ**, s.767
[19] **Ergün,** s.6
[20] **Ergün**, s.7
[21] Türk Medeni Kanunu, Kanun Numarası: 4721, Kabul Tarihi: 22.11.2001, RG 08.12.2001/24607
[22] **Kaşak, Fatih Erdem** (2020) 'Tüzel Kişilik Kavramı ve Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması' Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C:26, S:2, s.1242-1263.
[23] **Ergün**, s.9
[24] Türk Medeni Kanunu, Kanun Numarası: 4721, Kabul Tarihi: 22.11.2001, RG 08.12.2001/24607

Kişisel veri kavramının gerçek kişiler açısından kabul edildiği görülmektedir. Avrupa Birliği IP/12/46 sayılı direktif 27. madde ve KVKK'de kişisel veri kavramı tüzel kişiler kapsamında kabul edilmemiştir.[25]

1.2.2. Veri -Her Türlü Bilgi

Teknolojinin gelişimi ile internet kullanımını yaygınlaşmaktadır. Yedi milyarı aşan dünya nüfusu internete bağlı kişi sayısında artışa neden olmuştur. İnternete bağlı kişi sayısı iki milyara ulaşmıştır.[26]

İnternet kullanımının yaygınlaşması ile bilginin internet üzerinde depolanması yolları araştırılmaya başlanmıştır. Claude Shannon, bilginin depolanması, sıkıştırılması ve iletilmesi metodunu bulmuş, metodu entropi kavramı ile açıklamıştır. Shannon'a göre bilgi tıpkı fiziksel bir enerji gibi ölçülebilir ve bu ölçüm bit olarak adlandırılır. [27] Böylece bilgi sanal ortama taşınabilmekte, sıkıştırılarak depolanmaktadır.

Veri kavramı Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde ise "*Bir araştırmanın, bir tartışmanın, bir muhakemenin temeli olan ana öge, muta, bilgi*."[28] olarak tanımlanmaktadır. Bu durum sayesinde günümüzde kullandığımız sosyal medya araçlar;, zip, xml vb. uzantılar ortaya çıkmıştır. Bilginin internet üzerine aktarılması metodu bulunmuştur. Veri dolaşımı, şifrelenmesi ve kriptografi keşfedilmiştir.

İnternet ortamında depolanan bilgiler veri olarak adlandırılmaktadır. Depolanan veriler, kişilere ait bilgiler içermesi durumunda kişisel veri olarak nitelendirilmektedir. Hukuk terminolojisinde kişisel veri "*her türlü bilgi*" olarak tanımlanmaktadır.

Nitekim bu hususa ilişkin Anayasa Mahkemesi verdiği bir kararında "*Kişisel veri kavramı, belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla, bir kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade etmektedir. Bu bağlamda adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini*

[25] **Oğuz, Sefer** (2018) 'Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Genel İlkeler' Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, C:13, S:2, s.121-138.
[26] **Eravcı, Deniz Boz** (2020) 'Kurumların Dijital Dönüşümü: Büyük Veri' Journal of Decision Systems, C:11, S:1, s.90-112.
[27]**Süzer, Serhan Emin Murat** (2016) 'Bayesli Mantıksal Çıkarım Çerçevesinde Maksimum Entropi Olasılıklarının Analizi' (Yüksek Lisans), İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
[28] **TDK Güncel Türkçe Sözlük,** "Veri", <http://www.tdk.gov.tr>, s.e.t. 03.12.2021

ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgiler, IP adresi, eposta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm veriler kişisel veri kapsamındadır."[29] ifadelerine yer vererek kişisel veri kavramının doğrudan ya da dolaylı olarak kişiyi belirlenebilir kılan her türlü bilgi olduğunu belirtmiştir.

Kişisel verilerin içeriği belirlenirken kişilere ait somut bilgiler dışında kişilerinin düşünceleri de dikkate alınmaktadır. Örneğin kişinin felsefi görüşünün materyalist olması, cinsel tercihinin biseksüel yapıda olması, polisiye türünde kitaplardan hoşlanması, kullandığı parfüm vb. bilgiler de kişisel veri olarak nitelendirilmektedir.[30]

Bilginin kişisel veri niteliğini taşıyıp taşımadığını, bilginin doğruluğu ya da yanlışlığı belirlememektedir. Bilgi doğru bir nitelik barındırmasa da bu yanlışlık kişiye işlenen veri ile ilgili bilgilendirilme hakkı ve verinin doğrusu ile düzeltilmesini isteme yetkisi vereceğinden kişisel veri niteliğindedir.[31]

Bilginin kamuya açık olması ya da gizli niteliğe sahip olması da önem arz etmemektedir. Kişiye ait gizli ya da açık bir bilgi kişisel veri olarak kabul edilmektedir.[32]

1.2.3.Verinin Kişiye Ait Olması Gerekliliği

Bir kişisel veriden bahsedebilmemiz için verinin kişiye ait olması gerekmektedir. TDK sözlüğünde aitlik "İlgilendiren*, ilişkin, ilişik, ilgili."*[33] olarak tanımlanmaktadır. Bir bilginin kişiyle ilişkili olup olmadığı tespit ederken içerik, amaç ve sonuç olmak üzere üç unsurdan yararlanılmaktadır. Bu unsurlar seçimlik unsurlar olup, kümülatif olarak bulunması gerekmemektedir. Üç unsurdan birinin varlığı bilginin kişiyle ilgili olduğunun kabulü sonucunu doğurmaktadır. [34]

---

[29] **Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu İtiraz Başvurusu**, AYM, K.T. 09.04.2014.
[30] **Özkan, Oğulcan** (2020) 'Kişisel Verilerin Korunması' (Yüksek Lisans), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
[31] **Selek, Ozan** (2019) 'Genel Veri Koruma Tüzüğü Işığında Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza Açıklaması' Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:21, S:2, s.911-951.
[32] **Aksoy, Hüseyin Can** (2010) Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması, 1. Baskı, Ankara, Çakmak Yayınevi.
[33] **TDK Güncel Türkçe Sözlük,** "Aitlik", <http://www.tdk.gov.tr>, s.e.t. 14.12.2021
[34] **Özkan,** s.21

Bilgi, kişiye ait nitelikteyse içerik unsuru açısından kişisel veri olarak kabul edilmektedir. Bilgi, kişi ile var olmakta ise amaç unsuru açısından kişisel veri olarak tanımlanmaktadır. Örneğin vatandaşlık numarası, devlet tarafından kişiye kurumlarda işlem yapma amacıyla verilmiş olup kişinin varlığı ile ortaya çıkmıştır. Bilgi, kişinin haklarına etkide bulunabilecek nitelikte ise sonuç unsuru açısından kişisel veri olarak değerlendirilmektedir.[35]

1.3.KİŞİSEL VERİLERİN TÜRLERİ

Kişisel veriler, mahiyetleri ve korunma gereklilikleri açısından farklı şekilde değerlendirilmektedir. Kişisel veriler özel nitelikli kişisel veriler ve genel nitelikli kişisel veriler olmak üzere iki başlık altında tasnif edilmektedir.[36] Bazı kişisel veriler, hassas ve korunması hayati nitelik taşımaktadır. Bu özellikteki kişisel veriler, özel nitelikli kişisel veriler olarak adlandırılır. Özel nitelikteki kişisel veriler dışındaki kişisel veriler ise genel nitelikli kişisel veriler olarak değerlendirilmektedir.

1.3.1.Özel Nitelikli Kişisel Veriler

Özel nitelikli kişisel veriler, terminolojide örnekseme yolu ile açıklanan kişilere ait korunması hayati öneme sahip hassas bilgiler olarak belirtilmektedir. Nitekim Danıştay 15. Hukuk Dairesi E: 2014/1150 sayılı 08.07.2014 tarihli kararında "…*Bireyin kişisel verilerinden bir kısmı "hassas veri" şeklinde nitelendirilmekte, hassas veriler ile bireyin temel hak ve özgürlükleri arasında yakın bir ilişki bulunması nedeniyle de bu nitelikteki veriler bireyin diğer kişisel verilerinden daha etkin ve özel koruma altına alınması gerekmektedir*…" ifadeleri ile bireylere ait bazı kişisel verilerin diğer kişisel verilerden daha önemli ve hassas bir nitelik taşıdığını ve bu sebeple bu kişisel verilerin özel korumaya tabi tutulması gerektiğini belirtmiştir.[37]

[35] **Özkan**, s.21
[36] **Türkmen, Sevgi** (2019) 'Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rızanın Aranmadığı Haller' (Yüksek Lisans), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
[37] Danıştay 15. Hukuk Dairesi, E: 2014/1150, T: 08.07.2014.

KVKK'nin 6. Maddesinde özel nitelikli veri kavramı düzenlenmiştir. Maddeye göre özel nitelikli veriler "*Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir.*"[38] İfadeleri ile açıklanmıştır. Özel nitelikli kişisel veriler, sınırlı sayıda belirtilmiştir. Kıyas yoluyla kapsamı genişletilemez.[39]

Avrupa Birliği Veri Koruma Tüzüğü, KVKK bulunan düzenlemelerden farklı olarak cinsel yönelime ilişkin verileri özel nitelikli kişisel veri olarak değerlendirmektedir. KVKK ise kılık ve kıyafet ile dernek ve vakıf üyeliğine ilişkin veriler, özel nitelikli kişisel veri olarak tanımlamaktadır. Ayrıca işyeri çalışanlarının sendika üyelik bilgisi, yolcuların dini inancına çerçevesinde yemek tercihi, belirli bir kişi için tekerlekli sandalye erişiminin gerekli olduğunu belirten otel rezervasyon bilgisi ve adli sicil kaydı özel nitelikli veri olarak kabul edilmektedir.[40]

Özel nitelikli kişisel veri tasnifi ve bazı kişisel verilerin daha hassas nitelik taşıdığı görüşüne katılmaktayız. Özel nitelikteki kişisel verilerin daha yüksek bir korumaya tabi tutulması uygulamasının doğru olduğunu düşünmekteyiz. Çünkü kişisel veriler birçok kavram gibi kendi içerisinde önem derecesi açısından farklılıklar içermektedir. Bir kişinin tuttuğu takımın bilgisi ile kişinin cinsel yöneliminin ya da vatandaşlık numarasının önemi eşit düzeyde değildir. Kişinin cinsel yönelimi ya da vatandaşlık bilgisine ait bilgilerin ele geçirilmesi ile kişinin yaşayabileceği mağduriyet, kişinin tuttuğu takımın bilgisinin ele geçirilmesi ile yaşayacağı mağduriyetten farklı olacaktır. Bu sebeple özel nitelikli kişisel veri olarak kabul edilen kişisel verilerin özel koruma usullerine göre korunmalı gerektiği kanaatindeyiz.

1.3.2.Genel Nitelikli Kişisel Veriler

6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nda belirtilenlerle sınırlı bir şekilde düzenlenen özel nitelikli kişisel veriler kapsamına girmeyen kişisel veriler, genel nitelikli veriler olarak değerlendirilmektedir. Genel nitelikli kişisel veri, gerçek kişiye ilişkin tanımlanmış veya tanımlanabilen herhangi bir bilgiyi ifade eder.[41]

[38] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[39] **Ayözger Öngün, Çiğdem** (2019) Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 2. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi.
[40] **Doğan, Buse** (2019) 'Kişisel Verilerin İşlenme Şartları Bağlamında Açık Rıza' (Yüksek Lisans), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
[41] **Türkmen**, s.22

1.4. KİŞİSEL VERİLERİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Kişisel veri kavramı birçok unsuru barındırmaktadır. Bu durum kişisel veri kavramının hukuki niteliği konusunda doktrinde farklı hukuk görüşlerin ileri sürülmesine yol açmıştır. [42]

Anglo–Amerikan (common law) hukuk sisteminde kişisel veri kavramı ekonomik ve iktisadi bir yaklaşımla, mülkiyet ve fikri haklar çerçevesinde tasnif edilmektedir. Kıta Avrupası hukuk sisteminde ise sosyal ve hümanist bir bakış açısı ile kişisel veriler; temel insan hakları ve kişilik hakkı olarak ayrıma tabi tutulmaktadır.[43]

1.4.1. Ekonomik-İktisadi Yaklaşım

Ekonomik- İktisadi yaklaşım Anglo-Amerikan hukuk sistemi tarafından öne sürülen kişisel verileri mülkiyet hakkı ve fikri hak nitelendirmesiyle açıklayan görüştür. Kişisel veriyi mülkiyet hakkı esaslı ve fikri hak kapsamlı olmak üzere iki ayrı yaklaşım altında tasnif etmektedir.

1.4.1.1. Mülkiyet Hakkı Yaklaşımı

Mülkiyet hakkı görüşüne göre kişisel verilerin hukuki niteliği mülkiyet hakkı kapsamında belirlenmelidir. Mülkiyet hakkı, eşya üzerinde sahibine inhisari olarak en geniş kapsamlı tasarruf, hakimiyet ve yetki veren hak olarak tanımlanmaktadır. Mülkiyet hakkı, kişiye kanunun belirlediği kapsam çerçevesinde malik olduğu eşya üzerinde kullanma, yararlanma, tasarruf iktidarı tanımaktadır.[44]

Kişisel verilerin hukuki niteliğini mülkiyet hakkı olarak nitelendiren görüş, kişinin kişisel verileri üzerinde mülkiyet hakkı bulunduğunu kabul etmektedir.[45] Bu görüşe göre kişiler mülkiyet hakkının sahibine tanıdığı tasarrufta bulunma, kullanma ve yararlanma haklarını kişisel verileri üzerinde kullanma yetkisine sahiptir.[46]

---

[42] **Taştan, Furkan Güven** (2017) Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, 2. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
[43] **Akkurt, Sinan Sami** (2020) 'Kişisel Veri Kavramının Hukuki Niteliğine İlişkin Yaklaşımlara Mukayeseli Bir Bakış' Kişisel Verileri Koruma Dergisi, C:2, S:1, s.20-32.
[44] **Ünal, Mehmet / Başpınar, Veysel** (2021) Şekli Eşya Hukuku, 12. Baskı, Ankara, Savaş Yayınevi
[45] **Akkurt**, s.22
[46] **Taştan**, s.52

Mülkiyet hakkı görüşü kişisel verileri eşya gibi değerlendirmektedir. Bu sebeple bu görüş savunucuları, mülkiyet hakkı kapsamında kişilerin, kişisel verileri üzerinde bedel karşılığı alım satım gerçekleştirebileceğini iddia etmektedir. Bu yaklaşımın kabul edildiği Anglo-Amerikan hukuk sistemini uygulayan ülkelerde; kişisel verileri veri sorumlusu olarak işleyen şirketler, işledikleri bu kişisel verileri satarak gelir elde etme yolunu tercih etmektedir. Bu sebeple kişisel verilerin bedel piyasası yükselmiştir. Ancak veri işleyen şirketler topladıkları kişisel veri sahiplerine herhangi bir bedel ödememektedir.[47] Bu durum veri işleyen şirketlerin kâr marjını arttırmıştır.

Veri işleme alanında faaliyet gösteren (örneğin *google*, *microsoft*, *apple* gibi) uluslararası şirketler ekonomik düzeylerini ve gelişimlerini çoğunlukla kişisel veriler üzerindeki hâkimiyetleri sayesinde sürdürebilmektedir. Kişisel verilerin mülkiyet hakkı olarak kabulü, kişisel verilerinde mülkiyet hakkı çerçevesinde korunması sonucunu beraberinde getirecektir. Bu durum kişisel verileri işleyen şirketlere zarar verecek dolayısıyla ülke ekonomilerini olumsuz etkileyecektir.[48]

Kişisel veriler kişiye ait özel nitelikte bilgiler içermektedir. Kişisel verilerin korunmasın mülkiyet hakkı üzerinden değerlendirmek; kişilerin kişisel veriler üzerinde kullanma, yararlanma ve tasarruf yetkisi kullanılabilmesine olanak sağlamaktadır. Bu durum kişisel verilerin alım ya da satım işlemine konu edilmesine imkân tanımaktadır. Sözleşmesel ilişkinin bir tarafında güçlü uluslararası şirketler ya da devlet bulunmaktayken diğer tarafında kişisel verileri işlenen bireyler olacaktır. Taraflar arasında eşit bir ilişki bulunmaması sebebiyle mülkiyet hakkının ötesine geçen bir koruma sistemi getirilmelidir.[49] Kişisel verilerin korunmasını mülkiyet olarak değerlendirmek tüzel kişilerinde kişisel verilerinin var olduğunu kabul etmeyi gerektirmektedir. Zira mülkiyet hakkı eşitlik ilkesine dayanmaktadır. Tüzel kişiler ve gerçek kişiler eşitlik ilkesi kapsamında mülkiyet hakkından aynı oranda faydalanmalıdır. Ancak kişisel verilerin korunmasında amaçlanan, insanın var olmasından kaynaklanan değerleri korumaktır.[50] Bu sebeplerle mülkiyet hakkı görüşüne katılmamaktayız.

[47] **Özkan**, s.27
[48] **Aksoy**, s. 64
[49] **Börekçi**, s.24
[50] **Börekçi**, s.24

1.4.1.2. Fikri Mülkiyet Hakkı Yaklaşımı

Kişisel veri kavramının hukuki niteliğine ilişkin ekonomik- iktisadi yaklaşım içerisinde yer alan diğer görüş kişisel verilerin korunmasının fikri mülkiyet hakkı üzerinden gerçekleştirilmesini öne sürmektedir. Bu görüşe göre kişinin kişisel verileri üzerindeki hakları ile eser sahibinin eser üzerindeki manevi haklarının ortaktır.[51] Örneğin bir buluş, eser, kitap ya da resim kendisini meydana getiren kişiye fikri mülkiyet hak kapsamında koruma sağlıyorsa, kişisel veri de aynı şekilde kendisini meydana getiren kişiye kendisini meydana getirmesi nedeniyle koruma sağlamalıdır.[52]

Fikri mülkiyet hakkı görüşünün fikri mülkiyet hakkı ile kişisel verilerin korunmasının amacının aynı olduğunu kabul etmesi öğretide eleştirilmektedir. Bir kişi fikri mülkiyet hakkı çerçevesinde bir eser meydana getirirken amacı eseri meydana getirmektir yani yeni bir katkı sunmaktır ancak kişisel verilerde bu katkı sunma amacı bulunmamaktadır.[53]

Fikri mülkiyet haklarının kişinin isteğine bağlı olarak üretilen kişiye üretilen olgu üzerinde mülkiyet hakkına elverişli yetki veren bir haktır. Fikri mülkiyet hakkının korunması fikri mülkiyet alanında üretim yapan kişilerin haklarının korunması amacıyla ortaya çıkmıştır.[54]

Fikri mülkiyet hakları iradi bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Sahibine fikir ya da obje üzerinde mülkiyet, lisans vb. yetkileri vermektedir. Kişisel veriler ise iradi bir şekilde ortaya çıkmamaktadır. Örneğin kişi doğduğu zaman ona bir vatandaşlık numarası verilmektedir. Kişinin cinsiyeti doğumla bellidir. Fikri mülkiyet haklarının korunması eser sahibinin haklarının korunmasına amacına dayanır. Kişisel verilerin korunması ise kişisel verinin ait olduğu kişiyi korumayı amaçlamaktadır. Fikri mülkiyet hakları ile kişisel verilerin korunmasının amaçlarının farklı unsurlara dayanması nedeniyle bu görüşe katılmamaktayız.

[51] **Aksoy**, s. 60
[52] **Kılıçoğlu, Ahmet** (2004) 'Fikri Hakların İhlalinde Hukuksal Koruma Yolları (Sınai Haklarla Karşılaştırmalı Olarak)' Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C:17, S:51, s. 51-103.
[53] **Akkurt**, s.24
[54] **Börekçi**, s. 25

1.4.2. Sosyal–Hümanist Yaklaşım

Hümanizm, ilk olarak Eskiçağ 'da Helen ve Roma uygarlıkları döneminde ortaya çıkmıştır. Bu dönem; gramer, hitabet, tarih, sanat, ahlak ve şiir eserlerine karşı öğrenme arzusu nedeni ile 'Eskiçağ Helen ve Roma felsefesine dönüş' şeklinde adlandırılmaktadır.[55] Yaygın inanışa göre hümanizmi benimseyen ilk düşünürler, Helen ve Roma görüşlerini benimseyen eserleri yeniden tahlil ederek hümanizmin doğmasını sağlamışlardır.[56] Hümanizm, insanı merkeze alan insanın mutluluğunu amaç olarak benimseyen etik geleneğin modern yansımasıdır.[57]

Sosyal-hümanist yaklaşım, Kıta Avrupası hukuk sisteminde kabul edilmektedir. Sosyal hümanist yaklaşım, kişisel verilerinin korunmasını kişilik hakkı ve bağımsız hak olmak üzere iki başlıkta tasnif etmektedir.

1.4.2.1. Kişisel Veri Kavramının Kişilik Hakkı Kapsamında Değerlendirilmesi

Kişilik hakkı, öğretide bireyin toplum içerisindeki konumunu ve karakterini herhangi bir sınırlamaya tabi olmadan rahatça geliştirebileceği hakları olarak ifade edilmiştir.[58]

Yargıtay'a göre kişilik hakkı, "*kişinin doğumla kazandığı, bağımsız varlığını ve bütünlüğünü oluşturan, hayat, beden ve ruh tamlığı, vicdan, din, düşünce ve çalışma özgürlüğü, onuru, ismi, resmi, sırları ile aile bütünlüğü ve duygusal değerlerinin tümü kişilik hakkını oluşturur.*"[59] şeklinde kabul edilmektedir.

Kişilik hakları mutlaktır ve herkese karşı ileri sürülebilmektedir. Kişisel veri kavramı kişilik haklarından özel hayatın gizliliği kapsamında korumaya tabi tutulmaktadır.

Kişilerin hayat alanı özel hayat, gizli hayat ve kamuya açık hayat olmak üzere üç başlıkta tasnif edilmektedir. Gizli hayat, bireyin paylaşımını belirli kişilerle kısıtladığı ve diğer bireyleri bu paylaşımdan yoksun bıraktığı hayat alanını, özel hayat bireyin sadece ailesi ve

[55] **Türker, Sadık** (2017) 'Hümanizm Hakkında Şüpheci Soruşturmalar' Felsefi Düşün Dergisi, C:0, S:9, s. 5-14.
[56] **Türker**, s.6
[57] **Kayıntu, Ahmet** (2019) 'Hümanizm ve Din Kavşağında Edebiyat' RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, C:2019, S:16, s. 499-529.
[58] **Dural, Mustafa / Öğüz, Tufan** (2018) Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku, 19. Baskı, İstanbul, Filiz Kitapevi.
[59] Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2007/9966, K: 2008/5096, T: 10.04.2008.

arkadaşları gibi yakın gördüğü bireylerle paylaştığı alanı, kamuya açık hayat ise bireyin sınırlamaya tabi olmadan herkes ile paylaştığı alanı ifade etmektedir. [60] Kişisel verilerin ihlali kural olarak kişilerin özel ve gizli hayatına müdahale şeklinde gerçekleşmektedir.

Kişisel verilerin hukuki niteliğini kişilik hakkı olarak gören görüş taraftarları kişisel verileri özel hayat ve mahremiyet kavramlarıyla aynı nitelikte değerlendirdikleri için eleştirilmişlerdir.[61] Nitekim Yargıtay *"Kişisel verilerin korunması temel hak ve özgürlükler ile yakından ilişkilidir. Çünkü kişisel verilerin açıklanması öncelikle özel hayatın gizliliğini ihlal edilebileceği gibi başka bir takım bağlantılı hakları da zarara uğratabilir."*[62] ifadeleri ile kişisel verilerin sadece özel hayatın gizliliğini ihlal olarak değerlendirilemeyeceğini kabul etmektedir.

Kişisel veri kavramı özel hayatın gizliliği hakkının bazı unsurlarını içerse de özel hayatın gizliliği dışında bağlantılı ya da bağlantısız birden fazla hakkı da kapsamaktadır. Nitekim özel hayatın gizliliği hakkı, hayat alanının gizli ve özel olan parçalarını korumayı amaçlamaktadır. Ancak kişisel veriler, kamuya açık alanda dahil olmak üzere hayatın her alanında korunması gereken nitelikte bilgiler içermektedir. Bu sebeplerle kişisel verilerin korunmasının kişilik haklarından özel hayatın gizliliği hakkının korunması ile eşdeğer görülmesi görüşüne katılmamaktayız.

1.4.2.2. Bağımsız Hak Yaklaşımı

Kişisel verilerin hukuki niteliğine ilişkin ileri sürülen görüşlerin eksik ve eleştiriye açık yönleri karşısında yeni bir görüş ortaya atılmıştır. Bağımsız hak görüşü olarak adlandırılan bu görüşe göre kişisel veriler hukuki niteliği itibariyle kişilik hakkıyla bağlantılıdır ancak yalnızca kişilik hakları ile açıklanamaz.[63] Bu sebeple kişisel verilerin korunması bağımsız bir hak olarak nitelendirilmelidir.

Bağımsız hak görüşü, kişisel verilerin bağımsız bir hak olarak, ayrı düzenlemelere tabi tutularak korunması, korumayla ilgili özerk ve bağımsız nitelikte idari kuruluşa düzenlemelerde yer verilmesi, verilerin kural olarak ancak açık rıza ile işlenebilmesi ve özel nitelikteki kişisel

[60] **Özkan**, s.35
[61] **Özkan**, s.35
[62] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 2017/4-1340, K: 2018/1622, T: 06.11.2018.
[63] **Taştan,** s.66

verilerin kendine has ayrı bir düzenlemeye tabi şekilde korunması gerektiğini kabul etmektedir.[64]

Ülkemizde kişisel veri kavramının hukuki niteliğini belirlenirken belirttiğimiz görüşlerden insan hakkı (AY.m.20/ III), kişilik hakkı görüşü (TMK m.24, 26 vd.; TBK m.58), bağımsız hak görüşü (AY m.20/ III; KVKK m.1 vd.) ve fikri mülkiyet hakkı (5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu m.84) görüşlerine yer verilerek karma bir model oluşturulmuştur.[65]

Kişisel veriler birçok unsur barındırmaktadır. Her görüş kişisel verilerin korunmasına ilişkin farklı bir yönü içermektedir. Bu sebeple kişisel verilerin hukuki niteliğinin tüm görüşlere yer verilerek karma bir model şeklinde ifade edilmesi yaklaşımını yerinde buluyoruz.

1.5. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASININ TARİHÇESİ

Teknolojinin hızla gelişmesi ile bilginin veri olarak saklanabilmesinin keşfi, kriptografi biliminin ortaya çıkışı ile gerçekleşmiştir.[66] Kişilere ait bilgiler veri olarak internet ortamına aktarılmaya başlanmıştır. Kişilere ait verilerin kişiler açısından özel bilgiler içermesi kişisel verilerin korunmasını gerekli kılmıştır.

Kişisel verilerin korunması tarihi uzun bir serüven içermemektedir. Kişisel verilerin korunması, bilginin depolanmasının keşfi ve sanal dünyanın ortaya çıkışı ile başladığı için bu kapsamdaki düzenlemeler 19. Yy'in ikinci yarısı itibari ile ortaya çıkmıştır.

1.5.1.Kişisel Verilerin Korunmasına Dair Uluslararası Düzenlemeler

Kişisel verilerin korunması uluslararası düzeyde birçok farklı kuruluşun düzenlemeleriyle gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Nitekim farklı zamanlarda Birleşmiş Milletler, OECD, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği kişisel verilerin korunması amacıyla

[64] **Akkurt**, s.27
[65] **Akkurt**, s.27
[66] **Bayındır, Hamza** (2019) 'Özel Sağlık Kurumları Kapsamında Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi ve Korunması' (Yüksek Lisans), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

çeşitli düzenlemeler kabul etmiştir. Çalışmamızın bu başlığı altında her bir kuruluşun getirdiği bu düzenlemeleri kuruluşlar özelinde inceleyeceğiz.

1.5.1.1.Birleşmiş Milletler Kapsamındaki Düzenlemeler

Kişisel verilerin korunmasında korunan hukuki değer özel hayatın gizliliğidir. Özel hayatın gizliliği, temel insan haklarından birisi olup, birçok uluslararası düzenlemeye konu olmuştur. Bu düzenlemelerin çerçevesini 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi oluşturmaktadır.[67]

1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 12. Maddesi'nde "*Hiç kimsenin özel yaşamına, ailesine konut dokunulmazlığına ya da yazışma özgürlüğüne keyfi olarak karışılamaz; kimsenin onur ve ününe karşı kötü davranışlarda bulunulamaz. Herkesin bu karışma ve kötü davranışlara karşı yasalarla korunma hakkı vardır.*"[68] ilkesi kabul edilmiştir.

Kişisel verilerin korunması kapsamında bir diğer uluslararası düzenleme Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1990 yılında kabul edilen "*Bilgisayarla İşlenen Kişisel Veri Dosyaları Hakkında Yönlendirici İlkeler*"[69]'dir. Bu ilkeler kişisel verilerin korunması hususunda temel direktifler niteliğindedir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen direktifler şunlardır: hukuka uygunluk ve dürüstlük ilkesi, doğruluk ilkesi, amacın belirli olması ilkesi, ilgili kişilerin erişim hakkı, ayrımcılık yapmama ilkesi, veri güvenliği ilkesi, denetim ve yaptırım, sınır ötesi veri akışı.[70] Ancak bu ilkelerin tavsiye niteliğinde olup devletler açısından herhangi bir yaptırım barındırmamaktadır.

---

[67] **Kılınç, Doğan** (2012) 'Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması' Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:61, S:3, s.1089-1172.

[68] United Nations, 'Universal Declaration of Human Rights', <https://www.ohchr.org/en/human-rights/universal-declaration/translations/turkish-turkce>, s.e.t. 22.08.2023. (naklen alındı)

[69]United Nation, 'Guidelines for the Regulation of Computerized Personal Data Files', <https://www.refworld.org/docid/3ddcafaac.html.>, s.e.t. 27.12.2021.

[70] **Şimşek, Oğuz** (2008) Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, 1. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi.

Birleşmiş Milletler'in Rehber İlkeleri, kişisel verilerin korunmasına ilişkin ilkelerin uygulanma sınırlarını çizerek, bu ilkelerin uygulanmasını denetleyecek yetkili ve bağımsız veri koruma kurumlarının oluşturulmasını kabul eden ilk uluslararası hukuk düzenlemesidir.[71]

1960'lardan itibaren ise bilginin sıkıştırılarak sanal ortama aktarılmasının keşfi ile kişisel verilerin işlenmesine başlanmıştır. Bunun sonucu olarak kişisel verilerin korunması gerekliliğine dair tartışmalar Amerika Birleşik Devletleri'nde başlamıştır.[72]

İlk tartışmalar Amerika Birleşik Devletleri'nde başlamasına rağmen kişisel verilerin korunmasına dair ilk düzenlemeler Avrupa Birliği ülkelerinden Almanya tarafından 1970 tarihli Hessen Eyaleti Veri Koruma Kanunu ile gerçekleştirilirken, İsveç 1973 tarihinde kendi ulusal yasasını kabul ederek kişisel verilerin korunması alanında düzenlemeye sahip ilk ülke olmuştur.[73] Bu durumu takiben kişisel verilerin korunmasına ilişkin düşünceler yaygınlık kazanmıştır.

Kişisel verilerin korunması gerektiği görüşü kapsamında, 1974 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde Gizlilik Kanunu, 1978 yılında, Fransa Veri Koruma Kanunu, Danimarka Özel Sicil Kanunu, Norveç Veri Sicil Kanunu, Avusturya Veri Koruma Kanunu, 1979 yılında Lüksemburg Veri Koruma Kanunu yasalaşmıştır.[74]

1.5.1.2.OECD Rehber İlkeleri

Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD), 23.09.1980 tarihinde ilk uluslararası düzenleme olan Özel Yaşamın Gizliliğinin ve Sınır Ötesi Kişisel Veri Dolaşımının Korunmasına İlişkin Rehber İlkeleri (OECD Rehber İlkeleri) kabul etmiştir.[75] OECD ülkeleri kişisel verilerin korunmasına uluslararası nitelik kazandırmışlardır.

OECD Rehber ilkeleri sekiz ana ilke barındırır. Bu ilkeler şunlardır: *(1) Veri toplamanın sınırlı olması ilkesi, (2) Veri niteliği ilkesi, (3) Amacın belirli olması gerektiği ilkesi, (4) Kullanımın sınırlanması ilkesi, (5) Veri güvenliği ilkesi, (6) Açıklık ilkesi, (7) Bireyin katılımı*

[71] **Şimşek,** s.16
[72] **Hoşnut, Yasemin** (2019) 'Uluslararası Düzenlemelerde ve Türkiye'de Kişisel Verilerin Korunması' Yeni Medya Dergisi, C:2019, S:6, s.32-45.
[73] **Hoşnut**, s.35
[74] **Taştan,** s.9
[75] **Dülger, Murat Volkan** (2019) Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 2. Baskı, İstanbul, Hukuk Akademisi.

ilkesi, (8) Hesap verme zorunluluğu ilkesi[76]. OECD'nin temel amacı ekonomi olan bu sekiz prensibi 1980 yılının şartlarına göre düzenlenmiş, bağlayıcı olmayıp tavsiye niteliği taşımaktadır. Günümüz teknolojisinin gelişmiş metotlarına karşısında güncelliğini yitirmiştir.[77]

1.5.1.3.Avrupa Konseyi Bünyesinde Kabul Edilen Düzenlemeler

Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen kişisel verilerin korunmasına dayanak oluşturan düzenleme, 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "Özel Hayatın ve Aile Yaşamının Korunması" başlıklı 8. Maddesidir. Madde "*Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi, ancak milli güvenlik, kamu emniyeti, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda, zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir*."[78] şeklinde düzenlenmiştir. Böylece kişisel verilerin korunması, özel hayatın gizliliği temelinde ele alınmıştır.[79]

Kişisel verilerin korunmasının, insan hakları ve temel özgürlüklerin korunması amacıyla 1949 tarihinde kurulmuş olan Avrupa Konseyi açısından ilk örneği Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'dir. 1981 yılına gelindiğinde ise Avrupa Konseyi, kişisel verilerin korunması kapsamında doğrudan, bağlayıcı ve geniş bir koruma sağlayan 108 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik Olarak İşlenmesi Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'ni kabul etmiştir.[80]

Söz konusu sözleşme hükümleri geniş kapsamlı olup özel ve kamusal alanda bireylerin kişisel verileri otomatik olarak işlenirken, verileri işlenen bireylerin temel hak ve özgürlüklerini korumayı amaçlamaktadır. Sözleşme taraf devletlere; sözleşme hükümlerine uymak, iç hukuk

[76] **Dülger, Murat Volkan** (2019) 'Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması' Yaşar Hukuk Dergisi, C:1, S:2, s.71-174.
[77] **Dülger (2019b)**, s.74
[78]European Convention, 'European Convention on Human Rights', <https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_tur>, s.e.t. 22.08.2023. (naklen alınmıştır)
[79] **Kılınç**, s.7
[80] **Doğan, s**.9

düzenlemelerini sözleşme çerçevesinde oluşturmak, bu sayede bireylerin haklarının korunması konusunda asgari bir misyon yüklenmek yükümlülüğü getirmiştir.[81]

Sözleşme'nin temel amacı sözleşmenin 1. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre sözleşmeye taraf olmuş ülkeler, egemenliğe sahip oldukları sınırlar içerisinde bulunan; ikameti, uyruğu ne olursa olsun her gerçek kişinin, kişisel bilgilerinin otomatik işleme tabi tutulması sırasında ve sonrasında birey adına gerekli koruma teminatını tesis etmek ve temel hak ve özgürlüklerini korumakla yükümlüdür."[82]

Söz konusu 108 no'lu protokolün uygulanma kapsamı ise sözleşmenin 3. Maddesinde belirtilmiştir. Buna göre sözleşme sadece gerçek kişileri kapsayacaktır. Sözleşmenin kapsamı kamuda ve özel sektörde sadece verilerin otomatik işlenmesi ile sınırlı olacaktır. [83]

1.5.1.4.Avrupa Birliği Tarafından Kabul Edilen Düzenlemeler

Avrupa Birliği tarafından 1995 yılında "*95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktifi"*[84] düzenlemesi yürürlüğe konulmuştur. KVKK ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerin yasal düzenlemeleri anılan direktif ile uyum gösterecek şekilde hazırlanmıştır.

Avrupa Birliği tarafından kabul edilen 95/46/EC sayılı direktif, üye ve taraf devletler açısından kişisel verilerin korunmasına dair ortak ilkeler benimseme ilkesi ile ortaya çıkmıştır.

95/46/EC sayılı direktif yedi bölüm şeklinde düzenlenmiş olup, bu bölümler: genel hükümler, hukuka uygunluk sebepleri, hukuki tedbirler, sorumluluk ve yaptırımlar, kişisel verilerin üçüncü ülkelere transferi, davranış kuralları, denetleyici (teftiş) otorite ve topluluk düzeyinde uygulama tedbirleri şeklindedir.[85]

Avrupa Birliği, direktifi yayınlarken veri dolaşımını sağlamak ve bu sayede ticari hayatın sağlıklı bir şekilde devamının gerçekleştirilmesini amaçlamıştır. Aynı zamanda

[81] **Doğan**, s.9
[82] **Atak, Songül** (2010) 'Avrupa Konseyi'nin Kişisel Veriler Açısından Sağladığı Temel Güvenceler' Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C:22, S:87, s.90-120.
[83] **Atak**, s.95
[84] **Özkan**, s.53
[85] **Civelek, Dilek Yüksel** (2011) 'Kişisel Verilerin Korunması ve Bir Kurumsal Yapılanma Önerisi' (Uzmanlık Tezi), Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı.

dolaşımı sağlanan verilerin kişilerin mağduriyetine sebep olmayacak şekilde korunmasını gerçekleştirmek suretiyle iki taraflı bir denge oluşturmak istemiştir.[86]

Nitekim bu husus 95/46/EC sayılı direktifin 3. Maddesinde "*Antlaşma'nın 7'a Maddesi uyarınca malların, kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımının sağlandığı bir iç pazarın kurulması ve işleyişi, yalnızca kişisel verilerin bir üye devletten serbestçe akabilmesini değil aynı zamanda bireylerin temel haklarının korunmasını da gerektirir.*"[87] şeklinde ifade edilmiştir. Dolaşımın sağlanması ile bireylerin temel haklarının kullanılmasının eşit gereklilikte olduğu vurgulanmıştır.

Direktif üye devletlere, kişisel verileri işlerken bazı ilkelere uyma mecburiyeti getirmiştir. Bu ilkeler: (a) Adil ve Yasal İşleme (b) Amaç ile Sınırlılık. (c) İlgililik ve Orantılılık (d) Doğruluk ve Güncellik. (e) Süreyle Sınırlılık olarak belirlenmiştir.[88]

Bu kapsamda kişisel veriler adil ve yasalara uygun olarak, kesin, belirlenmiş ve hukuka uygun amaçlar çerçevesinde, işleme amacının sınırını aşmayacak şekilde güncel, doğru, süreyle sınırlı şekilde işlenebilecektir.[89]

Direktifin 7. Maddesinde ise kişisel verilerin işlenebilmesinin ancak; veri sahibinin açık ve kesin olarak rızasının alınması, bir sözleşmeden doğan yükümlülüğün yerine getirilmesi, bir kanuni yükümlülüğün yerine getirilmesi, veri sahibinin hayati menfaatlerinin korunması ve kamu yararının gerektirdiği bir işin yerine getirilmesi şartlarından birinin varlığı durumunda mümkün olacağı kabul edilmiştir.[90] Kişisel verilerin işlenmesinde üye ülkeler tarafından gerçekleştirilebilecek hatalı veri işleme faaliyetlerinin önüne geçmek amaçlanmıştır.

Direktif 'in 28. maddesi üye ülkelere, özerk bir denetleme makamı oluşturması yükümlülüğü getirmiştir.[91] Türkiye'de bu amaçla kurulan özerk kuruluş Kişisel Verileri Koruma Kurumu'dur.

Direktifin 29. maddesi kişisel verilerin işlenmesine dair bir çalışma grubu kurulması, bu çalışma grubunun ise tamamen bağımsız olması yükümlülüğü getirmiştir. Bu bağımsız çalışma

---

[86] **Özkan**, s.53

[87] Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliği Bakanlığı, AB Çeviri Rehberi, <https://www.ab.gov.tr/files/ceb/ab_mevzuati_ceviri_rehberi.pdf>, s.e.t. 17.08.2023 (naklen alınmıştır)

[88] **Akıncı, Ayşe Nur** (2017) Kalkınma Bakanlığı, 'Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Getirdiği Yenilikler ve Türk hukuku Bakımından Değerlendirilmesi', <http://www.bilgitoplumu.gov.tr/wp-content/uploads/2017/07/AB_Veri_Koruma_Tuzugu.pdf>, s.e.t. 03.01.2022.

[89] **Akıncı**, s.9

[90] Dn.68.

[91] **Özkan**, s.55

grubunun ulusal düzenlemelerin direktifle homojen bir bütünlük içerisinde olmasını sağlaması amaçlanmıştır.[92]

Kişisel verilerin korunması amacıyla Avrupa Birliği tarafından kabul edilen bir diğer düzenleme 7 Aralık 2000 tarihli Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı düzenlemesidir. Düzenleme bireysel, siyasal ve ekonomik hakları tek bir ortak metinde toplayarak 7 Aralık 2000 tarihinde Fransa'nın Nice kentinde imzalanmıştır.[93]

Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı, "saygınlık", "özgürlükler", "eşitlik", "dayanışma", "yurttaş hakları" ve "adalet" şeklinde altı ilke etrafında düzenlenmiştir. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı düzenlemesi 8.maddede kişisel verilerin korunmasına yer vermiştir.[94]

Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın 8.maddesi ise "*Her kişi, kendisini ilgilendiren kişisel verilerin korunması hakkına sahiptir. Bu veriler dürüst bir şekilde, belirli amaçlar için ve ilgili kişinin rızasına veya yasa ile öngörülmüş meşru bir temele dayanarak işlenebilir. Her kişi, kendisini ilgilendiren toplanmış verilere erişme ve bunları düzelttirme hakkına sahiptir. Bu hükümlere uyulması bağımsız bir kontrol organı tarafından denetlenir."* şeklinde düzenlenmiştir.[95]

Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı Düzenlemesi, Avrupa Birliği'nin daha önceki yaklaşımından farklı olarak kişisel verilerin korunmasını özel hayatın gizliliği kapsamından çıkarmıştır. Kişisel verilerin korunmasına ayrı bir düzenlemede yer vermiştir.

2016 yılına gelindiğinde ise birçok ulusal ve uluslararası düzenlemeye ışık olan 96/46/EC sayılı direktifin artık güncelliğini yitirmesi üzerine, 27 Nisan 2016 tarihinde 2016/679 sayılı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) Avrupa Birliği tarafından onaylanmıştır. 2016/679 sayılı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR), Avrupa Birliği'nin 4.5.2016 tarih ve L119/86 sayılı Resmî Gazetesinde yayınlanarak 25 Mayıs 2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir.[96]

96/46/EC sayılı direktif üye devletlere kişisel verilerin korunması hakkında yasal düzenlemeler yapmak hususunda serbesti tanımıştır. Bu durum üye ülkelerin birbirinden farklı

[92] Dn.69.
[93] **Dağ, Güray** (2011) 'Kişisel Verilerin Ceza Muhakemesi Hukukunda Delil Olarak Kullanılması' (Doktora), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
[94] **Küzeci, Elif** (2010) Kişisel Verilerin Korunması, 1. Baskı, Ankara, Turhan Kitapevi.
[95] **Dağ**, s.51
[96] **Bulut, İpek Çimen** (2020) 'Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Kapsamında Getirilen Yeni Teknik ve Yaptırım Mekanizmaları' Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C:20, S:2, s.127-142.

ulusal düzenlemeleri kabul etmesine neden olmuştur. Böylelikle Avrupa Birliği genelinde uygulama yeknesaklığı kaybolmuş bu durum kişisel verilerin korunması hedefine darbe vurmuştur.[97] 2016/679 sayılı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) ise üye devletler nezdinde oluşan bu farklılıklara bir çözüm getirerek kişisel verilerin korunmasını ulusal kapsamda değerlendirmekten vazgeçmiş ve birlik çapında yeknesak bir uygulamayı sağlamayı başarmıştır.[98]

Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün uygulama alanı tüzüğün 3. Maddesinde belirlenmiştir. Tüzüğün 3. Maddesi "1.*Bu Tüzük, işlemenin Birlik içinde gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılmaksızın, Birlik içindeki bir kontrolör veya işleyici kuruluşunun faaliyetleri bağlamında kişisel verilerin işlenmesine uygulanır.*

2. Bu Tüzük, işleme faaliyetlerinin aşağıdakilerle ilgili olduğu durumlarda, Birlik içinde yerleşik olmayan bir kontrolör veya işleyici tarafından Birlik içinde bulunan veri sahiplerinin kişisel verilerinin işlenmesine uygulanır:

a. Veri sahibinin ödemesinin gerekip gerekmediğine bakılmaksızın, Birlik içindeki bu tür veri sahiplerine mal veya hizmetlerin sunulması; veya

b. davranışlarının Birlik içinde gerçekleştiği kadarıyla izlenmesi.

3. Bu Tüzük, Birlikte yerleşik olmayan, ancak Üye Devlet hukukunun uluslararası kamu hukuku uyarınca geçerli olduğu bir yerde kişisel verilerin işlenmesi için geçerlidir." [99]şeklindedir.

Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün 3. maddesine göre verinin Avrupa Birliği sınırları dışında işlenmesi durumunda, verinin içeriği Avrupa Birliği sınırları içerisinde bulunan kişi veya kişilere aitse tüzüğün kapsamı içerisinde yer almaktadır.[100] Bu durum tüzüğün uygulama alanını genişletmektedir.

Genel Veri Koruma Tüzüğü, mülga olan 96/46/EC sayılı direktiften 2 temel noktada ayrılır: 1) Direktif sadece veri sorumlusuna sorumluluk yüklemekte iken Genel Veri Koruma Tüzüğü sorumluluk kapsamına veri işleyenini de dahil etmektedir. 2) 96/46/EC sayılı direktif

[97] **Bulut**, s.128
[98] **Bulut**, s.129
[99] European Union, General Data Protection Regulation, <https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/wp-content/uploads/2017/09/GDPR-T%C3%BCrk%C3%A7e-%C3%87eviri-AB-Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1.pdf>, s.e.t. 21.08.2023 (naklen alındı)
[100] **Dal, Ufuk** (2019) 'Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Ülke Dışı Uygulama Yetkisi ve Bu Yetkinin Uluslararası Hukukta Meşruiyeti' Kişisel Verileri Koruma Dergisi, C:1, S:1, s.21-33.

Avrupa Birliği sınırları içerisinde uygulanmakta iken Genel Veri Koruma Tüzüğü, Avrupa Birliği sınırları dışında da uygulama alanı bulmaktadır.[101]

Genel Veri Koruma Tüzüğü, küçükler için özel düzenlemeye yer vermesi nedeniyle küçükler açısından daha üstün bir korumayı kabul etmiştir. Genel Veri Koruma Tüzüğü, uluslararası alanda geniş bir uygulama alanına sahip en güncel çalışmalardan birisi olması nedeniyle oldukça önemlidir.

1.5.2.Kişisel Verilerin Korunmasına Dair Ulusal Düzenlemeler

Kişisel verilerin ortaya çıkışı 20. Yy'in ortalarına rastlamaktadır. Kişisel verilerin uluslararası alanda ortaya çıkışı ve ilk korunma çabaları 1970'lerde gerçekleşmiştir. Türkiye'nin bu dönemde, 1960 ve 1980 darbelerine maruz kalması, şiddet ortamı ve ekonomik sorunlar Türkiye'nin kişisel verilerin korunmasına yeterince önem verememesine neden olmuştur.

Ülkemizde kişisel verilerin korunmasına dair ilk ciddi düzenleme 2004 tarihli TCK'de yer bulurken, ilk anayasal düzenleme ise 2010 yılında kabul edilmiştir. Ülkemiz kişisel verilerin korunması alanında uluslararası düzenlemeleri yeterince takip edememiştir.

1.5.2.1. 1982 Anayasası

Kişisel verilerin korunmasına dair anayasal düzeyde ilk düzenleme 1982 Anayasası döneminde kabul edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nde kişisel verilerin korunmasına dair anayasa hükmü 2010 yılında kabul edilmiştir.

1982 Anayasasının özel hayatın gizliliği başlıklı 20. maddesine 5982 sayılı Kanun ile kişisel verilerin korunmasına dair ek fıkra getirilmiştir. 5982 sayılı Kanun ile getirilen ek fıkra "*Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp*

[101] **Dal,** s.25

kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir."[102] şeklinde ifade edilerek kabul edilmiştir.

Düzenlemede kişilerin kişisel verilerin korunması hakkı ve kişisel verilerin korunması hakkının kapsamı ifade edilmiştir. Kişisel verilerin işlenmesinin açık rıza halinde hukuka uygun olacağı kabul edilmiştir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin genel çerçevenin ise kanunla düzenlenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

1.5.2.1. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

Kişisel verilerin korunmasıyla ilgili ilk düzenleme 1989 yılında bu amaçla kurulan komisyon tarafından gerçekleştirilmiş ise de komisyon çalışmalarını tamamlayamamış ve başarısız olmuştur.[103] Bu amaçla kurulan ikinci komisyon denemesi ise 2000 yılında gerçekleştirilmiştir. Kurulan ikinci komisyon 3 yıllık bir süreç sonunda Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı'nı hazırlamıştır.[104] Kanun tasarısı Adalet Bakanlığı'nca 7 Eylül 2003 tarihinde ilan edilmiştir. Avrupa Birliği ilerleme raporlarında da bu tasarıya yer verilmiştir.[105] Ancak daha sonraki süreçte tasarı maalesef kanunlaştırılamamıştır.

2003 yılında hazırlanan tasarısı güncellenmiştir. Yapılan güncellemelerin ardından tasarı başbakanlığa, başbakanlık tarafından ise 22 Nisan 2008 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na gönderilmiştir. Ancak tasarı Adalet Komisyonu'nca yoğun iş yükü ve farklıca gündemler sebebiyle 07.05.2008 tarihinde Alt Komisyona sevk edilmiştir.[106] Kanun tasarısı 26.12.2014 tarihinde tekrar TBMM'ye gönderilmiş ise de yaklaşan seçimler nedeniyle yasalaşamamıştır.

Seçimlerin ardından hazırlanan kanun tasarısı Adalet Bakanlığı'nca Bakanlar Kurulu'na gönderilmiştir. Bakanlar Kurulu'nca 4 Ocak 2016 tarihinde 'Kişisel Verilerin Korunması

[102] Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Kanun Numarası: 5982, Kabul Tarihi: 07.05.2010, RG 13.05.2010/27580
[103] **Aydın, Sedat Erdem** (2014) 'AİHM İçtihatları Kapsamında Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu' (Yüksek Lisans), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
[104] **Korkmaz, İbrahim** (2016) 'Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Bir Değerlendirme' TBB Dergisi, C:0, S:124, s. 81- 152.
[105] **Başalp, Nilgün** (2014) Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması, 1. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınevi.
[106] **Korkmaz**, s. 86

Kanunu Tasarısı' başlıklı kanun tasarısı TBMM Başkanlığı'na sevk edilmiştir. 'Kişisel Verilerin Korunması Kanunu' başlıklı tasarı, TBMM Genel Kurulu'nun 24 Mart 2016 tarihli oturumunda kabul edilmiştir.[107] Tasarı, 7 Nisan 2016 tarihli Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.[108] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun yasalaşması 27 yıllık bir süreçte gerçekleşmiştir.

KVKK ile kişisel veri kavramının tanımı yapılmıştır. Kişisel verilerin işlenmesine dair genel ilkeler ve verilerin işlenme şartları belirtilmiştir. Kişisel veri sorumlularına çeşitli yükümlülükler getirilmiş, kişisel verilerin korunmasını denetleyen özerk bir kuruluş olan Kişisel Verileri Koruma Kurumu oluşturulmuştur.[109]

1.5.2.2. Türk Ceza Kanunu

Kişisel verilerin ceza hukuku çerçevesinde korunması amacıyla çeşitli düzenlemeler kabul edilmiştir. Kişisel verilerin korunmasına dair ilk ciddi düzenleme Türk Ceza Kanunu ile gerçekleştirilmiştir.

TCK'de, Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar başlıklı 9. Bölümünde; "Kişisel Verilerin Kaydedilmesi", "Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme veya Ele Geçirme", "Verileri Yok Etmeme" başlıklarıyla üç temel suç tipine yerilmiştir.[110]

KVKK'nin "Suçlar ve Kabahatler" başlıklı beşinci bölümünde "suçlar" başlıklı 17. maddenin 1. fıkrasında "*Kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 135 ila 140 ıncı madde hükümleri uygulanır*."[111] ifadelerine yer verilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında ise "*Bu Kanunun 7'nci maddesi hükmüne aykırı olarak; kişisel verileri silmeyen veya anonim hâle getirmeyenler 5237 sayılı Kanunun 138 inci maddesine göre cezalandırılır*."[112] düzenlemesi kabul edilmiştir. Böylelikle kişisel verilerin korunmasında KVKK ile TCK arasında doğrudan ilişki kurulmuştur.[113]

---

[107] **Korkmaz**, s. 86
[108] **Özel, Kadir Can** (2020) 'Ana Hatlarıyla Kişisel Verilerin Korunmasının Tarihsel Süreci ile Amacı ve Kişisel Verilerin Korunması Hakkı' İstanbul Barosu Dergisi, C:94, S:2, s. 241- 256.
[109] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[110] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[111] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[112] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[113] **Dülger** (2016), s.120

İKİNCİ BÖLÜM

KİŞİSEL VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME, YAYMA VEYA ELE GEÇİRME SUÇU (TCK MADDE 136)

Kişilere ait bilgilerin internet ortamına aktarılmasının keşfi ile kişisel veri kavramı ortaya çıkmıştır. Teknolojinin gelişmesi internet ortamına aktarılan kişisel bilgilerin artışına neden olmuştur. Kişisel verilerin işlenmesi ve kullanım alanı giderek genişlemektedir. Bu durum birçok ihlali ve mağduriyeti beraberinde getirmektedir.

Kişisel verilerin kullanım alanının yaygınlığı ve yarattığı mağduriyetler üzerine kişisel verilerin ceza hukuku kapsamında da korunması görüşü ileri sürülmüştür. Kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu, bu görüşün bir tezahürüdür.

2.1. TARİHÇE

Kişisel veriler, 20. Yy.'ın ortalarında hukuk terminolojisinde yer almaya başlamıştır. Kaligrafinin doğuşu ve bilgilerin veri olarak sanal ortamda sıkıştırılarak kullanılması ile yeni bir dönem açılmıştır. Süregelen süreçte kişilere ait bilgilerin de sanal ortamda yer alması kişisel veri kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kişilere ait bilgiler içermesi nedeniyle kişisel verilerin korunması gerektiği görüşü öne sürülmüştür. Bu amaç çerçevesinde kişisel veri kavramına dair ulusal ve uluslararası mevzuatta birçok düzenleme kabul edilmiştir.

Kişisel verilerin korunması teknik bilgiye sahip olmayı gerektirir ve birçok hukuk dalıyla ilişki halindedir. Ceza hukukunda *ultima ratio* ilkesi benimsenmiştir. Bu ilke gereğince, ceza hukuku diğer hukuk dallarının getirdiği korumanın yetersiz olması durumunda, koruma sağlamalıdır.[114]

Kişisel Verileri Koruma Hukuku, kişisel verilerin sahip olduğu nitelikler, kişisel verilerin içeriği, kişisel verilerin işlenme koşullarına dair bilgileri içermektedir.[115] Kişisel

[114] **Sınar, Hasan** (2020) 'Kişisel Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme, Yayma veya Ele Geçirme Suçu (TCK Md. 136), C:2, S:1, s. 33- 62.
[115] **Dülger** (2016), s.117

veriler özel hukuk ve kamu hukuku kapsamında korunmaktadır. Kamu hukuku açısından korumanın en önemli unsuru ise kişisel verilerin ceza hukuku bağlamında korunmasıdır.

Kişisel verilerin ceza hukuku bağlamında korunmasına dair iki görüş bulunmaktadır. Bir görüşe göre kişisel veriler genel kanunlar kapsamında korunmalıdır. Diğer görüş ise kişisel verilerin kişisel veriler özelinde düzenlenecek bir kanun ile korunması gerektiği inancındadır.[116] Zaman içerinde ise kişisel verilerin kişilere ait önemli bilgiler içermesi nedeniyle kişisel veriler özelinde düzenlenecek bir kanun ile korunması gerektiği görüşü yaygın hale gelmiştir.[117]

Ülkemizde kişisel verilerin korunmasına dair ilk ciddi düzenlemeler 6698 sayılı KVKK ile gerçekleşmiştir. Söz konusu kanun ile Kişisel Verileri Koruma Kurumu ortaya çıkmış ve kişisel verilerin korunması bağımsız bir organ tarafından denetlemeye tabi tutulmuştur.

Kişisel verilerin ceza hukuku kapsamında korunması ise ülkemizde ilk olarak 765 sayılı TCK ile gerçekleşmiştir. 765 sayılı TCK'nin 525/a maddesi "*Bilgileri otomatik olarak işleme tabi tutmuş bir sistemden, programları, verileri veya diğer herhangi bir unsuru hukuka aykırı olarak ele geçiren kimseye bir, yıldan üç yıla kadar hapis ve bir milyon liradan on beş milyon liraya kadar ağır para cezası verilir. Bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemde yer alan bir programı, verileri veya diğer herhangi bir unsuru başkasına zarar vermek üzere kullanan, nakleden veya çoğaltan kimseye de yukarıdaki fıkrada yazılı ceza verilir.*"[118] şeklinde düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme ile verileri ele geçirme fiili suç olarak düzenlenmiştir.

2005 yılında TCK'de kişisel verilerin korunmasına ilişkin suç tipleri yer almıştır. Bu düzenlemeler kabul edildiğinde ülkemizde henüz kişisel verilere ilişkin özel bir kanun yer almamaktaydı. Kişisel verilerin özel bir kanun ile düzenlenmesinden yıllar önce, kişisel verilerin korunmasının ceza kanunu tarafından düzenlenmiş olması Türk kanun koyucusunun ileri görüşlü davrandığının göstergesidir.[119]

Kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme TCK'nin 136. maddesinde kendisine yer bulmuştur.

---

[116] **Küzeci**, s.286

[117] **Uyarer, Sinem Göçmen** (2019) '6698 Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması', Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

[118] 765 Sayılı Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun, Kanun Numarası: 3756, Kabul Tarihi: 06.06.1991, RG 14.06.1991/20901

[119] **Sınar**, s.34

TCK'nin kişisel verilere ilişkin getirdiği korumayı temelde iki dönem şeklinde incelemek daha doğru olacaktır. Bunlar TCK ve 6698 sayılı KVKK arası dönem ve 6698 sayılı KVKK sonrası dönem şeklindedir. Çünkü TCK'nin kabul edildiği tarih itibariyle henüz ortada kişisel verilere ilişkin genel bir düzenleme getiren herhangi bir kanun bulunmamaktaydı. Dolayısıyla kişisel verilerin tanımı, unsurları, içeriği, türleri vb. henüz belirlenmemişti. Bu şartlar altında kanunun uygulanış şekli farklı olacağından TCK düzenlemelerinin uygulanışını iki döneme ayırmanın daha doğru olacağını düşünmekteyiz.

2.1.1. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Öncesi Dönem

TCK, özel hayatın korunması ve özel hayat alanına olan ihlalin cezalandırılmasına büyük önem atfetmektedir. Hayatın gizli alanını korumak isteyen kanun koyucu kişisel verileri de özel hayat alanı içerisinde değerlendirerek kişisel verilerin ihlalini özel hayatın gizliliğini ihlal başlığı altında düzenlemiştir.[120] Söz konusu bu düzenleme, 1 Haziran 2005 tarihi itibarıyla yürürlüğe konmuş olup anılan dönem itibari ile, kişisel verilerin korunmasına dair herhangi bir bilgi içeren ulusal ya da uluslararası mevzuat, sözleşme veya düzenleme hukukumuzda bulunmamaktadır.[121]

Kişisel verilere ilişkin suçlar, TCK'nin "Özel Hükümler" kitabının "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı İkinci Kısmının Dokuzuncu Bölümünde "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" başlığı altında düzenlenmiştir. Kanunun 135. maddesinde kişisel verilerin hukuka aykırı olarak kaydedilmesi suçu, 136. maddesinde, kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma ve ele geçirilmesi suçu, 138.madde de verileri yok etmeme suçu düzenlenmektedir.[122] Kanunun 137. maddesi ise bu suçlara ilişkin nitelikli halleri düzenlemektedir.

KVKK öncesi dönemde kişisel verilerin tanımı, kapsamı, niteliklerine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu dönemde kişisel verilerin tanımı, kapsamı ve nitelikleri uygulamada yargı kararları ile belirlenmiştir

[120] **Öztürk, Sibel** (2020) 'Türk Ceza Hukuku'nda Kişisel Verilerin Korunması', Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
[121] **Sarıusta, Kader** (2018) 'Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Yoluyla Korunması', Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
[122] **Koca, Mahmut / Üzülmez, İlhan** (2017) Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 4. Baskı, Ankara, Adalet.

2.1.2. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Sonrası Dönem

Kişisel veri kavramı, uluslararası sözleşmelerde ve ülkemizde "belirli ya da belirlenebilir bir kişiye ilişkin her türlü bilgi" olarak tanımlanmaktadır.[123]

6698 sayılı KVKK'de kişisel veri kavramı, kişisel verilerin unsurları, muhteviyatı, veri işleme şekilleri düzenlenmiştir.

6698 sayılı KVKK'nin "Suçlar ve Kabahatler" başlıklı beşinci bölümünde yer alan "Suçlar" başlığını taşıyan 17. maddesi

"(1) Kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 135 ila 140'ıncı madde hükümleri uygulanır.

(2) Bu Kanunun 7'nci maddesi hükmüne aykırı olarak; kişisel verileri silmeyen veya anonim hale getirmeyenler Türk Ceza Kanunu'nun 138'inci maddesine göre cezalandırılır."[124] şeklinde düzenlenmiştir.

Kanunun 17. maddesinde TCK'ye atıf yapılarak iki kanun arasındaki uyum sağlanmıştır.[125] Böylelikle KVKK ile kişisel veri kavramının tanımı, unsurları ve kapsamının düzenlenmesi TCK'de suçun konusu açısından belirlilik sağlamıştır.

2.2. KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" başlığı altında düzenlenmiştir. Dolayısıyla çalışmamızın konusunu oluşturan bu suç tipinde özel hayatın gizliliğinin korunması hakkının ceza hukuku çerçevesinde korunması amaçlanmıştır.

Özel hayat kavramı TDK sözlüğünde "*Kişinin kendine özgü yaşayışı, yaşama tarzı, kendisini ilgilendiren tutum ve davranışı, öz yaşam, özel yaşam*" şeklinde ifade edilmiştir.[126] Özel hayat kavramına ilişkin bir diğer tanım ise özel hayatı "*kişilerin hukuken korunan,*

[123] **Öztürk**, s.9
[124] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[125] **Küzeci**, s.402
[126] **TDK Güncel Türkçe Sözlük,** "Özel Hayat", <http://www.tdk.gov.tr>, s.e.t. 11.03.2022

herkesle paylaşmadığı ve güvendiği kişiler dışında herkesten gizli tuttuğu yaşam alanıdır."[127] şeklinde ifade etmektedir.

Özel hayat kavramı, kişinin kimseyle paylaşmadığı ya da paylaşmak istemediği gizli yaşam bölgesi olarak anlaşılabilir. Kişilerin gizli yaşam bölgesi olması nedeniyle özel hayat hukuk düzeni tarafından korunmalıdır. Özel hayatın gizliliği doktrinde kişilik hakkı olarak kabul edilmektedir. Doktrine göre özel hayatın gizliliği kişilik haklarının sahip olduğu korumadan yararlanmalıdır.

Bireyin şeref, haysiyeti, hayatı, sağlığı, vücut bütünlüğü, hareket özgürlüğü, resmi, sesi ve adı gibi değerler kişiye ait özel ve gizli unsurlar barındırmaktadır.[128] Bu sebeple bu değerler özel hayat içerisinde değerlendirilir ve kişilik hakkı çerçevesinde korunur.

Kişisel verilerin korunması hukuku; gelişen, birçok unsuru içeren bir disiplindir. Suç kapsamında korunan hukuki değeri özel hayat ya da kişilik hakkı çerçevesinde kabul etmek, kişisel verilerin barındırdığı unsurları ifade etmek açısından eksik kalacaktır. Bu sebeple kişisel verilerin hukuki niteliğini yalnızca kişilik hakkı ya da özel hayat olarak kabul eden görüşlere katılmamaktayız. Özel hayatın gizliliği ve kişilik hakkı görüşleri karma bir metot benimsenerek suçta korunan hukuki değer olarak benimsenmelidir.

2.3. MADDİ UNSURLAR

Suç teşkil eden haksızlık olguları suç teorisinin inceleme alanını oluşturmaktadır. Suç teorisi, suçun analitik yöntemle incelenmesi metodudur.[129]

Suç teorisinde suç; fiil, tipe uygunluk, hukuka aykırılık, kusurluluk ve cezalandırılabilirliğin diğer şartları unsurlarını içermektedir. İşlenen fiilin cezalandırılabilir bir fiil olarak bul edilmesinin şartları şunlardır: 1) İnsan davranışı sonucu gerçekleşmiş bir fiilin varlığı 2) fiilin suç tipinde bahsedilen şartları içeren tipe uygun bir fiil olması 3) herhangi bir hukuka uygunluk nedeninin bulunmaması 4) fiili işleyen failin kusurlu olması

Suçun maddi unsurları, tipik olarak değerlendirilen bir fiilin haksızlık olarak nitelendirilebilmesi için gereken maddi olgulardır. Suçun maddi unsurlarının hangi unsurları

[127] **Kılıçoğlu, Ahmet** (2008) Şeref Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırılardan Hukuksal Sorumluluk, 5. Baskı, Ankara, Turhan Yayınevi.
[128] **Keklik, Ramazan** (2011) 'Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu', Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
[129] **Koca, Üzülmez** (2016), s.78

içerdiğine dair ise öğretide farklı görüşler bulunmakla birlikte; genel kabul gören görüşe göre hareket, netice, nedensellik bağı, fail, mağdur, suçun konusu ve nitelikli unsurlar suçun maddi unsurları olarak kabul edilmektedir.[130]

2.3.1. Fiil

İnsan tarafından gerçekleştirilen hukuk düzeni tarafından haksızlık olarak nitelendirilen davranışlar suç olarak tanımlanmaktadır.

Fiil, insan tarafından dış dünyada meydana getirilen belirli amaca yönelik icrai ya da ihmali davranış olarak[131] ya da "*kişinin iradesiyle hâkim olduğu belli bir neticeyi gerçekleştirmeye matuf ve harici dünyada cereyan eden davranışı"* [132]şeklinde tanımlanmaktadır. Fiil dış dünyada etki bırakma yeteneğine sahip insan davranışı olarak görülmektedir.

Kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu açısından fiil TCK'nin 136. maddesinde verme, yayma veya ele geçirme olarak belirtilmektedir.

Kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi, bir başkasına verilmesi veya yayılması ile meydana gelen sırf hareket suçudur.[133] Suç tipinde ise suçun oluşması için üç seçimlik hareket öngörülmüştür. Kişisel verileri hukuka aykırı bir şekilde ele geçiren, bu verileri bir başkasına veren ya da yayan kişi suçu gerçekleştirmiş olur. Tek bir hareketin gerçekleştirilmesiyle suç oluşmuş kabul edilmektedir. Suçun oluşmasından sonra gerçekleştirilen diğer seçimlik hareketler ise ayrı bir suç olarak değerlendirilmemektedir. Ancak bu durum TCK m. 61'e göre cezasının belirlenmesi aşamasında alt sınırdan uzaklaşmayı gerektirecek şekilde dikkate alınabilecektir.[134]

Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi, bir başkasına verilmesi veya yayılması suçu, suçun kanuni tanımında yer alan hareketlerin gerçekleşmesi ile meydana

[130] **Koca, Üzülmez** (2016), s.105
[131] **Artuk, Mehmet Emin / Gökcen, Ahmet/ Alşahin, Mehmet Emin / Çakır, Kerim** (2017) Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Baskı, Ankara, Adalet.
[132] **Yılmaz, Sabire Sanem** (2017) Tıp Alanında Kişisel Verilerin Açıklanması Suçu, 2. Baskı, Ankara, Seçkin.
[133] **Sınar**, s.41
[134] **Soyaslan, Doğan** (2020) Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 13. Baskı, Ankara, Yetkin.

geldiği için ve suçun oluşmasında zararın doğması unsuru aranmadığından soyut tehlike suçu olarak kabul edilmektedir.[135]

Suçu oluşturan hareketlerden verme ve yayma fiilleri için kişisel verilerin failin hakimiyet alanında bulunması gerekmemektedir. Ele geçirme fiilinde ise fail kişisel verileri kendi hakimiyet alanına aktarır. Bu aktarımı iki farklı şekilde gerçekleştirir: otomatik veya otomatik olmayan bir sistemde kayıtlı olan kişisel verilerin aktarılması ve hiçbir sistemde kayıtlı bulunmayan kişisel verilerin aktarılması.[136] Herhangi bir sistemde kayıtlı olan kişisel verinin ele geçirilmesi kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu kapsamında kabul edilmektedir. Sisteme kayıtlı olmayan kişisel verinin bu suç tipi kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği öğretide tartışmalıdır.

Bir görüşe göre kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu yalnızca sisteme kayıtlı olan kişisel veriler kapsamında işlenebilir. Yargıtay bu görüştedir. Bu hususa ilişkin Yargıtay bir kararında "*TCK'nın 136/1. maddesinin, "Bu madde hükmü ile hukuka uygun olarak kaydedilmiş olsun veya olmasın, kişisel verileri hukuka aykırı olarak başkalarına vermek, yaymak veya ele geçirmek, bağımsız bir suç olarak tanımlanmıştır." şeklindeki gerekçesinden de anlaşılacağı üzere, kişisel verilerin, "verildiği", "yayıldığı" veya "ele geçirildiğinin kabul edilebilmesi için, kişisel verilerin kaydedilmiş halde bulunması, kaydedilmiş haliyle başkalarına verilmesi, yayılması ya da ele geçirilmesi gerekir*." [137] ifadelerine yer vererek TCK md. 136'nın sistemde kayıtlı olan kişisel veriler kapsamında işlenebileceğini kabul etmiştir.

Yine Yargıtay bir kararında "*TCK'nın 136/1. maddesinin, "Bu madde hükmü ile hukuka uygun olarak kaydedilmiş olsun veya olmasın, kişisel verileri hukuka aykırı olarak başkalarına vermek, yaymak veya ele geçirmek, bağımsız bir suç olarak tanımlanmıştır." şeklindeki gerekçesinden de anlaşılacağı üzere, kişisel verilerin, verildiği, yayıldığı veya ele geçirildiğinin kabul edilebilmesi için, kişisel verilerin kaydedilmiş halde bulunması, kaydedilmiş haliyle başkalarına verilmesi, yayılması ya da ele geçirilmesi gerekir."* [138] ifadelerine yer vererek TCK md. 136'nın sistemde kayıtlı olan kişisel veriler kapsamında işlenebileceği görüşünü yinelemiştir.

[135] **Taşkın, Şaban Cankat** (2008) Bilişim Suçları, 1. Baskı, Bursa, Beta Basım.
[136] **Börekçi,** s.80
[137] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2017/2960, K: 2018/1541, T: 14.02.2018.
[138] Yargıtay 18. Ceza Dairesi, E: 2016/12443, K: 2019/2912, T: 13.02.2019.

Yargıtay, kişisel verileri hukuka aykırı olarak başkalarına vermek, yaymak veya ele geçirmek suçu kapsamında kişisel verilerin ele geçirilmesinin ancak kaydedilmiş bir kişisel veri üzerinde olabileceğini kabul etmektedir.

Yargıtay, sisteme kaydedilmemiş kişisel veriler üzerinde gerçekleştirilen verme, yayma veya ele geçirme fiillerini özel hayatın gizliliğini ihlal suçu kapsamında yaptırıma tabi tutmaktadır.

Bu hususa ilişkin Yargıtay bir kararında "*...kişisel verilerin, üzerinde yazılı olduğu belgenin bulunduğu yerden alınması ya da kaydedilmiş haliyle başka bir nesne üzerine taşınarak (örneğin; yazının başka bir kağıt, defter vb. nesne üzerine geçirilmesi, taşınabilir belleğe veya CD'ye aktarılması gibi işlemlerle) sabitlenmesi, böylece istenildiğinde tekrar kullanılabilmesi olanağını sağlayan her türlü faaliyet, kişisel verileri "ele geçirme" kapsamında değerlendirilebilir ise de, kişisel verilerin kaydedilmeden önce öğrenilmesi, hafızada tutulan kişisel verilerin başkalarına açıklanması, kişisel verilere salt duyu organları aracılığıyla vakıf olunması, ancak TCK'nın 134/1. madde ve fıkrasının 1. cümlesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçu kapsamında değerlendirilebilir…"*[139] şeklinde ifadelerine yer vererek sisteme kaydedilmemiş kişisel veriler üzerinde gerçekleştirilen fiilin özel hayatin gizliliğini ihlal suçunu oluşturacağını kabul etmektedir.

Yargıtay salt duyu organları ile gerçekleştirilen faaliyetin kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu kapsamında değil özel hayatın gizliliğini ihlal suçu kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kanaatindedir.

Doktrindeki diğer görüşe göre ise kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu sistemde kayıtlı olan ve sistemde kayıtlı olmayan kişisel veriler üzerinde işlenebilir.

TCK'nin 136. maddesinde düzenlenen kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu madde gerekçesinde kaydedilmiş ya da kaydedilmemiş ayrımı olmadan her türlü kişisel veri ele aktarımı tipik fiil olarak kabul edilmiştir. [140] Kanun koyucu düzenlemeyi gerçekleştirirken böyle bir ayrıma yer vermemiştir. TCK'nin 135. maddesinde ise kişisel verilerin kaydedilmesi suçu düzenlenmiştir. Kişisel verileri hukuka aykırı olarak sisteme kaydetme ayrı bir suç tipi olarak düzenlenmiştir. Suçun sisteme kayıtlı kişisel veriler üzerinde işlenebileceğinin kabulü TCK md. 136'nın uygulama alanını kısıtlamaktadır. Çünkü kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme fiilleri ağırlıklı olarak günlük hayatta gerçekleştirilen

[139] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2017/3928, K: 2018/3190, T: 21.03.2018.
[140] **Dülger, Murat Volkan / Erman, Ragıp Barış** (2018) Ceza Hukuku Mevzuatı, 1. Baskı, Ankara, Seçkin.

eylemler ile olmaktadır. Yargıtay görüşüne göre örneğin aynı yerde çalışan 2 memurdan biri diğerinin herhangi bir dine inanmadığını öğrendiğinde bunu bir arkadaşına anlattığında özel hayatın gizliliğini ihlal suçu oluşmaktadır. Ancak kişi arkadaşının herhangi bir dine inanmadığını sosyal medyada paylaştığında TCK. Md. 136 kapsamında yayma fiili gerçekleştirilmiş olmaktadır. Bu durum ise suçta ve cezada kanunilik ilkesinin suçun belirliliği unsuruna aykırılık teşkil etmektedir. Nitekim kanun koyucu kişisel verilerin korunmasına verdiği önem neticesinde TCK md. 136'yı düzenlemiştir. Kanun koyucu, suçun sistemde kayıtlı olan kişisel veriler üzerinde işlenebileceğine madde metninde ya da madde gerekçesinde yer verebilirdi. Dolayısıyla madde metni ve gerekçesinde suçun konusu üzerinde bir ayrıma gidilmemiş olmasının kanun koyucunun suçun uygulama alanını geniş tutmak istediğinin tezahürü olduğu kanaatindeyiz. Bu sebeplerle kaydedilmiş olsun ya da olmasın ele geçirilmiş olan kişisel verinin TCK. md.136 kapsamında değerlendirilmesi gerektiği görüşündeyiz.

Kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu, seçimlik hareketli bir suçtur. Verme, yayma veya ele geçirme fiillerinden birinin gerçekleştirilmesi ile suç sübut olmuş olmaktadır. Nitekim Yargıtay bir kararında "*TCK'nin 136. maddesindeki "verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme" suçu, seçimlik hareketli bir suç olarak düzenlenmiştir. Hukuka aykırı olarak kişisel verilerin başkasına verilmesi, kişisel verilerin yayılması ve kişisel verilerin ele geçirilmesi şeklindeki seçimlik hareketlerin birinin gerçekleştirilmesiyle suç işlenmiş olacaktır*."[141] ifadelerine yer vererek kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçunun seçimlik hareketli bir suç olduğunu kabul etmiştir.

2.3.1.1. Verme

Verme kelimesi TDK sözlüğünde "*Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirmek, iletmek*" ifadeleriyle açıklanmıştır.[142] Suç tipi açısından ise verme fiilinin konusu kişisel verilerdir. Kişisel verinin bir başkası açısından bilinebilir veya ulaşılabilir hale gelmesi ile suç sübut bulur. Örneğin kişisel veri içeren dokümanları fiziksel olarak duyu organları aracılığı ile bir başka kişiye teslim etmek verme fiilini işlenmiş kılmaktadır. Yine bir

[141] Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E: 2017/829, K: 2017/363, T: 04.07.2017.
[142] **TDK Güncel Türkçe Sözlük,** "Verme", <http://www.tdk.gov.tr>, s.e.t. 12.04.2022

iletişim aracı olan sosyal medya uygulamaları, bulut bilişim (Clouding) sistemleri, ya da diğer iletişim araçları kullanılarak kişisel veriler bir başka kişiye aktarılabilir.[143]

Kişisel verileri bir başkasına verme fiili ile ilgili Yargıtay bir kararında "*Oluşa ve dosya kapsamına göre: katılan N.'in bilgisi ve rızası dışında, ona ait olduğunu belirttiği cep telefonu ve evde kurulu telefon numaraları ile msn adresini yazıp, üçüncü kişilere, katılan N. tarafından oluşturulmuş gibi tanışma ve görüşme isteğini içerir elektronik posta gönderen sanığın, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunu işlediği…"*[144] ifadelerine yer vererek bir başka kişiye ait telefon numaralarının kullanılmasını ve üçüncü kişiler ile bu yolla iletişim kurulmasını suç kapsamında kabul etmiştir.

Yine Yargıtay bir kararında "*sanığın, katılan ve dava dışı eski eşi Ş. arasında gerçekleşen arama kaydı dökümlerini katılanın akrabalarına göndermesi eyleminde, arama kaydı dökümlerini, katılanın ve dava dışı Ş.'nin yaptıkları aramalarla kendilerini arayan numaralara dair tarih, saat ve süre bilgilerini içermesi ve bu iki kişi arasında gerçekleşen konuşma veya mesajlaşma içeriklerine dair bilgi bulunmaması karşısında, sanığın eyleminin haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu değil, T.C.K.nın 136/1. maddesinde düzenlenen, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunu oluşturduğu gözetilmeden suçun vasfında yanılgıya düşülerek yazılı şekilde karar verilmesi…"* [145] ifadelerine yer vererek sanığın eski eşi ile olan arama kayıtlarını eski eşinin akrabalarına göndermesi fiilini kişisel verilerin hukuka aykırı olarak verilmesi olarak nitelendirerek TCK md. 136 kapsamında kabul etmiştir.

Ayrıca Yargıtay bir kararında şikayetçiye ait kişisel verilerin suç duyurusunda kullanılmak üzere şikayetçinin bilgi ve onayı dışında başkasına verilmesini hukuka aykırı olarak değerlendirmiş ve TCK md. 136 kapsamında suç olarak nitelendirmiştir. [146]

Yüksek mahkeme verme fiilinin sınırlarını ve diğer suç tipleriyle ayrımını içtihatlarıyla açıklamıştır. Bir kişiye ait olan verilerin gerçekliğini somut olay bakımından aramamış, bir başkasına ait olan verilerin kullanılmasını suçun oluşması bakımından yeterli olarak değerlendirmiştir.

Haberleşme gizliliğini ihlal suçu ile kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçu arasındaki ayrımı belirlerken ise Yargıtay verilen bilgilerin haberleşme içeriğine

[143] **Kangal, Zeynel** (2019) Kişisel Verilerin Ceza ve Kabahatler Hukukunda Korunması, 1. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
[144] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2012/25427, K: 2013/15774, T: 10.06.2013.
[145] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2014/22994, K: 2015/2630, T: 16.02.2015.
[146] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2016/9332, K: 2016/13355, T: 14.12.2016.

ait bilgi taşıyıp taşımadığı kıstasına göre karar vermiştir. Yargıtay, iki ya da daha fazla kişi arasında gerçekleşen iletişim içeriği fail tarafından başkasına sunuluyorsa haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu, içerik bilgisi olmadan sadece iletişimin gerçekleştiğine ilişkin bilgiler sunulmakta ise kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçu oluşturduğu görüşündedir.

Bireylere ilişkin banka hesap hareketleri yüksek mahkeme tarafından kişisel veri olarak değerlendirilmiştir. Bu bilgilerin yasa dışı yolla ele geçirilerek suç duyurusunda bulunulmasını hukuka aykırı olarak nitelendirmiş, kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçu kapsamında değerlendirmiştir. Yargıtaya göre söz konusu bilgilerin istenmesi ancak mahkeme ya da savcılık kanalı ile gerçekleştirilebilir. Bireylerin banka ile anlaşması ve bu bilgilerin kişilere banka aracılığıyla verilmesi, bilgiler suç duyurusu amacıyla kullanılacak olsa bile suçu sübut kılar.

Kişisel verilerin bir başkasına verilebilmesi için verinin failin egemenlik alanı içerisinde olup olmaması gerektiğine dair doktrinde iki görüş mevcuttur. Bir görüş, failin egemenlik alanı içerisinde bulunan kişisel verinin verme fiiline konu olabileceğini savunurken diğer görüş ise gelişen teknolojik olanaklar düşündüğünde failin aktif alanı dışındaki kişisel verilere de rahatlıkla ulaşabileceği ve bu verileri başkasına verebileceği düşündüğünde kişisel verinin failin aktif egemenlik alanı içerisinde bulunmasının gerekmediği kanısındadır.[147] Kanaatimizce verme fiilin gerçekleşmesi için kişisel verinin failin egemenlik alanı altında bulunması gerekmemektedir. Çünkü kimi zaman failler kişisel verileri hiç aktif alanlarına geçirmeden teknolojik olanakları kullanarak kişisel verileri satışa çıkarabilmektedir. Örneğin fail bulut bilişim sistemlerini kapsamında çalışma gösteren belirli veri tabanlarında mevcut olan kişisel verileri menfaat karşılığı satmak veya başka amaçla kullanmak üzere üçüncü bir kişi ile anlaşabilir. Fail, yaratmış olduğu bir bilgisayar virüsü ile söz veri tabanlarına sızarak verileri ele geçirebilir ve ele geçirilen verileri anlaşılan üçüncü kişiye aktarabilir.[148] Bu yöntemle failin egemenlik sahasına girmeden kişisel veriler ele geçirilebilir, yayılabilir ya da bir başkasına verilebilir.

Bir başka kişiye verilen kişisel verilerin nasıl ele geçirildiği hususunun ise verme fiili açısından bir önemi bulunmamaktadır. Nitekim Yargıtay bir kararında "*Sanık ... tarafından mağdureye ait kişisel veri niteliğindeki resimlerin rızası dahilinde çekilerek aktarıldığı hafıza*

[147] **Sert, Şeyma** (2019) Kişisel Verilerin Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması, 1. Baskı, Ankara, Seçkin.
[148] **Börekçi**, s.81

kartının kaybedilmesinin ardından söz konusu kartı bulan sanık…"[149] ifadeleri ile kişilere ait bilgilerin bulunma yoluyla tesadüfen öğrenilmesini hukuka aykırı ve TCK md. 136 kapsamında değerlendirmiştir.

2.3.1.2. Yayma

Yayma fiili, kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçunun ikinci seçimlik hareketini oluşturur. Yayma fiili TDK sözlüğünde "'*Birçok kimseye duyurmak', 'Çevreye dağılmasına sebep olmak*'"[150] şeklinde tanımlanmıştır. Yayma fiili sözlükte tanımlandığı üzere bir şeyi birçok kişiye duyurmak, dağılmasını sağlamak anlamına gelir. Bu seçimlik hareket, kişisel verilerin birden fazla kişiye aktarılması sonucu oluşmaktadır.[151]

Yayma fiili ile verme fiili ise bazı farklılıklar içermektedir. Verme fiilinde bilgi aktarımı bir kişiden diğer kişiye doğru olmaktadır. Ancak yayma fiilinde fiilin gerçekleştiği özneler birden fazladır. Örneğin failin bir başka kişiye ait vatandaşlık numarası ve adres bilgisini bir arkadaşına aktarması verme fiili kapsamında değerlendirilirken bu bilgilerin sosyal medya üzerinden yayınlanması ise yayma fiilinin etki alanındadır. Dolayısıyla bilginin ulaştığı kişi sayısı suça konu seçimlik hareketin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir.

Sosyal medya platformları ve internet yayma fiilinin işlenmesi için uygun alanlardır. Sosyal medyaya veya bir internet sitesine konulan kişisel veri, kısa zamanda birçok kişi tarafından öğrenilebilmektedir. Dolayısıyla yayma fiili en çok internet ve sosyal medya üzerinden gerçekleşmektedir.

Nitekim Yargıtay bir kararında "*Oluşa ve dosya kapsamına göre; ceza hâkimi olarak görev yapan katılanlar... ve ... tarafından, sanık ... hakkında farklı suçlardan dolayı mahkumiyet kararları verilmesi sebebiyle her iki katılana tepki duyan sanık ...'ın, katılan ...'ın eşi ile yan yana ve katılan ...'in yalnız başına günlük kıyafetleriyle poz vermiş şekilde çektirdikleri fotoğraflarını, katılanların kendi adlarına başka internet sitelerinde (facebook-twitter gibi) açmış oldukları hesaplarından ele geçirip, bu fotoğrafları, slayt gösterisi şeklinde ve duygusal*

[149] Yargıtay 14. Ceza Dairesi, E: 2019/5596, K: 2019/13580, T: 24.12.2019.
[150] **TDK Güncel Türkçe Sözlük,** "Yaymak", <http://www.tdk.gov.tr>, s.e.t. 26.04.2022
[151] **Karagülmez, Ali** (2013) Bilişim Suçları ve Soruşturma-Kovuşturma Evreleri, 5. Baskı, Ankara, Seçkin.

fon müziği eşliğinde, "… adliyesinin yasak aşkı" başlığı altında, katılanların arasında gayri resmi bir ilişki varmış algısı doğuracak biçimde, YouTube adlı video paylaşım sitesinde yayımladığı kabulüne konu olayda…"[152] ifadeleri ile mağdurların sosyal medya uygulamasına koydukları resimleri, yeniden düzenleyip YouTube üzerinden gayri resmi ilişki şeklinde adlandırarak yayınlayan sanığın eylemini yayma fiili olarak değerlendirmiştir.

Yayma fiili, yaygın olarak sosyal medya ve internet üzerinden gerçekleştiriliyor olsa da başka yöntemler yolu ile de karşımıza çıkabilmektedir. Nitekim Yargıtay bir kararında *"…sanıkların sahibi olduğu özel hastanede hastane müdürü ve başhekim olarak görev yapan, hastanenin aynı zamanda ortağı olan ortopedi doktoru katılan …'in, anılan hastaneden ve ortaklıktan ayrılmasına rağmen hastaneye ait internet sitesinde yer alan reklam filmlerinde, hastanenin başhekimi ve ortopedi uzmanı olduğuna dair açıklamalarla beraber rızası olmaksızın görüntülerinin yayımlanmaya devam ettiği iddia ve kabulüne konu olayda …"*[153] ifadeleri ile katılanın rızası dışında görüntülerinin yer aldığı reklam filminin yayınlanmasına devam edilmesinin verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunun sübut bulmasına neden olacağına karar vermiştir.

Failin yayma fiilini gerçekleştirdiği kişisel verileri ne şekilde ele geçirdiği yayma fiilinin suç olarak kabul edilmesi açısından önem arz etmemektedir. Kişisel verileri hukuku uygun yöntemle elde edilse dahi hukuka aykırı amaçla kullanılıyorsa kişisel verinin yayılması fiili gerçekleştirilmiş olmaktadır.[154]

Nitekim Yargıtay bir kararında "*Bu açıklamalar ışığında incelenen dosya kapsamına ve ikrar içeren savunmaya göre; sanığın, bir dönem internet üzerinden tanışıp arkadaş olduğu katılanın daha önce kendi facebook hesabında paylaştığı resimleri, katılan ile tartışmaları sebebiyle katılan adına açtığı sahte facebook hesabından katılanın rızası dışında yayınladığı iddia edilen olayda, katılanın gündelik kıyafetler ile kamuya açık alanda çekilmiş ve kişisel veri niteliğindeki resimlerini daha önce kendi facebook hesabında yayımlamasının bu resimlerin kişisel veri olma özelliğini değiştirmeyeceği gibi üçüncü kişilere katılanın rızası dışında yayınlama hakkı da tanımayacağı gözetilmeden sanık hakkında verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçundan mahkumiyetine karar verilmesi gerekirken …"*[155] ifadelerine yer vermiştir. Sosyal medya platformları kişilere resimleri kaydetme imkânı vermektedir.

[152] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2015/11703, K: 2017/870, T: 08.02.2017.
[153] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2018/8144, K: 2019/8317, T: 10.07.2019.
[154] **Dülger** (2016), s.143
[155] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2017/2960, K: 2018/1541, T: 14.02.2018.

Kişisel veriyi kişi rızası kapsamında hukuka uygun olarak elde etmiştir. Yargıtay'a göre bu durum kaydedilen resimlerin başkalarına iletilmesi izni verildiğini göstermez. Dolayısıyla bu fiilin gerçekleştirilmesi durumunda kişisel verileri hukuka aykırı olarak yayma suçu oluşur.

Yayma fiili sonucunda başkaları tarafından öğrenmeye açık hale getirilen kişisel verilerin başkaları tarafından öğrenilmesinin suçun gerçekleşmesi açısından önem arz edip etmemesi konusunda doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Genel kabul edilen görüşe göre yayma fiilinin gerçekleştirilmesi yeterlidir, kişisel verinin başkaları tarafından öğrenilmesi gerekmez.[156] Yayma fiilinin gerçekleştirilmiş olması, suçun oluşması açısından yeterli sayılmaktadır.

Ancak kişisel verinin yayılması durumunda bu veriyi öğrenen kişi sayısı suçun ağırlığını değiştirebilmektedir. Daha fazla kişi tarafından öğrenilen kişisel veri, ceza tayini açısından TCK. md. 61 kapsamında alt sınırdan uzaklaşmayı gerektirir.

Yargıtayın TCK. md.136 kapsamında suçun oluşması açısından fiilin sistemde kaydedilmiş olan kişisel veriler üzerinde gerçekleştirilebileceği görüşüne çalışmamızda değinilmiştir. Yargıtay, yayma fiili açısından da aynı görüşü benimsemekte ve yayma fiilinin duyu organları aracılığıyla gerçekleştirilemeyeceğini ancak kaydedilmiş veri üzerinde gerçekleştirilebileceği kabul etmektedir. Kişiler arasında konuşma aracılığı ile de yayma fiili gerçekleştirilebilmektedir. Örneğin hastanede çalışan bir personelin gerçekleşen bir trafik kazası sonrası kazazedenin bilgilerini başkalarıyla paylaşması durumunda kişisel arasında duyu organları aracılığıyla gerçekleşen bir yayma fiili mevcuttur. Fiilin yalnızca sisteme kayıtlı olan kişisel verilerin üzerinde gerçekleştirilebileceği görüşüne katılmamaktayız.

6698 sayılı KVKK'de veri işleme metotları düzenlenmektedir. Kanunun 1. maddesi e fıkrasında kişisel verinin işlenmesi "*Kişisel verilerin işlenmesi: Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlem*"[157] şeklinde düzenlenmektedir.

[156] **Börekçi**, s. 83
[157] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2006, RG 07.04.2016/29677

Yayma fiili, KVKK terminoloji kapsamında kişisel verilerin işlenmesi yöntemidir. Bu sebeple suç açısından TCK ve KVKK birlikteliği önem arz etmektedir.

Yayma hareketi TCK. md. 136' da madde başlığında düzenlenmemektedir. Madde içeriğinde ise yayma fiiline yer verilmektedir. Bu durumun kanun sistematiği açısından doğru olmadığı kanısındayız. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi ve cezaların belirliliği ilkesi gereğince bu düzenlemenin tekrar ele alınması ve yayma fiilinin de madde başlığına alınması yerinde olacaktır.

2.3.1.3. Ele Geçirme

Ele geçirme sözcüğü sözlükte "*yakalamak, sahip olmak, gizlenmek istenen bir şeyi elde etmek*"[158] şeklinde tanımlanmıştır. Ele geçirme fiili kişisel veri kapsamında değerlendirildiğinde, fail tarafın kişisel verinin elde edilmesi ve failin hakimiyet alanına girmesi gerekmektedir. Suçun kapsamında bulunan bu seçimlik hareket diğer seçimlik hareketler olan yayma ve verme fiilinden farklı olarak bir üçüncü kişi ya da kişiler barındırmaz. Dolayısıyla failin hakimiyet alanında bulunan kişisel verinin bir başkasına gönderilmesi söz konusu değildir.

Kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçunu oluşturan hareketlerden verileri ele geçirme fiili birçok yöntem ile gerçekleştirilebilmektedir. Bu yöntemlerden bazıları: bilgi aldatmacası, truva atı, superzapping, bug-ware, chamemeon, software bombs, logic bombs, time bombs, rabbits, worms ve diğer virüsler şeklindedir.

Bu yöntemle günümüzde kullanılmaktadır. Bilgi aldatmacası, verilerin yetkili olmayan personel tarafından bilerek yanlış girilmesi ya da girildikten değiştirilmesi işlemidir.[159] Truva atı bir virüs olarak nitelendirilmese de bilgisayar sistemlerinde güvenlik açığı oluşturarak zararlı yazılımların sisteme girmesine yol açmaktadır. Bu şekilde verilerin ele geçirilmesine neden olmaktadır.[160] Yine veri ele geçirme metotlarından superzapping çeşitli işletme

[158] **TDK Güncel Türkçe Sözlük,** "Ele Geçirmek", <http://www.tdk.gov.tr>, s.e.t. 25.05.2022
[159] **Altınok, Ebru/Vural, Ali Fatih** (2016) 'Bilişim Suçları' Denetişim, C:2016, S:8, s.74-84.
[160] **Kara, İlker** (2015) 'Türkiye'de Zararlı Yazılımlarla Mücadelenin Uygulama ve Hukuki Boyutunun Değerlendirilmesi' Akademik Bakış, C:2015, S:52, s.87-98.

hatalarının düzeltilmesi amacıyla kullanılan bir program olmasına rağmen güvenlik duvarlarını etkisiz kılarak verileri elde etmek için kullanılmaktadır.[161]

En çok kullanılan suç işleme yöntemi ise bombs yöntemleridir. Bu yöntemlerden software bombs, temelde bir virüstür ve sisteme girmekte verilere yapışmakta ardından onları yok etmektedir. Yine benzer işleve sahip logic bombs ise kendisini meydana getiren kişinin maaş kayıtlarını izleyebilmekte, maaş belirli bir miktarın altına düştüğünde miktarla oynayabilmekte, time bombs ise belirli saat ya da tarihte verilere yapışarak onları değiştirip yok edebilmektedir.[162]

Bahsettiğimiz yöntemler veri ele geçirmenin, değiştirmenin yaymanın yollarıdır. Bu yöntemler aracılığı ile bireylere ait veriler ele geçirilmektedir. Ardından dark web diye tabir edilen karanlık ağlarda satışa çıkarılmaktadır. Satışa çıkarılan veriler kimi zaman dolandırıcılık amacıyla kullanılmakta, kimi zaman ise doğrudan kişi malvarlıklarının failler üzerine geçirilmesinde aracı olarak kullanılmaktadır. Bu yöntemler aracılığı ile failler tarafından ele geçirilen kişisel veriler özel usul ve metotların kullanılması ile ele geçirilen kişisel verilerdir.

Fail, mesleği itibariyle kişisel verilere erişme yetkisine sahip durumda olabilmektedir. Bu durumda da fail verileri ele geçirip hakimiyet alanına aktarabilir. Örneğin adliyede çalışan bir personel dosya içeriğindeki kişilerin bilgilerine ulaşabilir durumdadır. Ancak söz konusu personel yetkisini kullanarak bu kişilerin bilgilerini not edip daha sonra avukatlık yapmak amacıyla istifa ettiğinde bu kişilere ulaşabilir. Bu durumda ise kişisel verilerin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi suçu oluşur.

Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında "*... Kendisi ve eşi de memur olan sanığın, yapacakları şikayete konu olmak üzere eşi ile aynı işyerinde ebe olarak çalışan katılanın doğum belgesini hastaneden alarak, il sağlık müdürlüğüne verdikleri şikayet dilekçesinin ekinde sunmaları şeklinde gerçekleşen somut olayda, katılana ait doğum belgesinin kişisel veri olması, memur olarak çalışan sanığın başkasına ait bilgileri içeren bir belgeyi velev ki yapacağı şikayet başvurusuna konu olsa dahi almasının hukuka aykırı olacağını bilebilecek durumda bulunması...*"[163] ifadelerine yer vererek karara konu somut olayda failin eşi ile aynı yerde çalışan kişi hakkında yapacağı şikayet için eşi aracılığıyla şikayet edeceği kişini doğum belgesi hastane üzerinden elde edip şikayete sunmasında kişisel veri niteliğine

[161] **Altınok, Ebru/Vural, Ali Fatih**, s.78
[162] **Altınok, Ebru/Vural, Ali Fatih**, s.79
[163] Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E: 2012/12-1514, K: 2014/312, T: 10.06.2014.

haiz olan bilginin eşinin işi sayesinde elde edilmesini TCK md. 136 kapsamında suç olarak değerlendirmiştir.

Yargıtayın mahkemenin TCK. md.136 kapsamında suçun oluşması açısından fiilin sistemde kaydedilmiş olan kişisel veriler üzerinde gerçekleştirilebileceği görüşüne ele geçirme fiili açısından da geçerlidir. Yargıtay, ele geçirme fiilinin duyu organları aracılığıyla gerçekleştirilemeyeceğini ancak kaydedilmiş veri üzerinde gerçekleştirilebileceği kabul etmektedir.

Yargıtayın buna ilişkin bir kararında ise "*Bu noktada belirtmek gerekir ki, kişisel verilerin, üzerinde yazılı olduğu belgenin bulunduğu yerden alınması ya da kaydedilmiş haliyle başka bir nesne üzerine taşınarak (örneğin; yazının başka bir kağıt, defter vb. nesne üzerine geçirilmesi, taşınabilir belleğe veya CD'ye aktarılması gibi işlemlerle) sabitlenmesi, böylece istenildiğinde tekrar kullanılabilmesi olanağını sağlayan her türlü faaliyet, kişisel verileri "ele geçirme" kapsamında değerlendirilebilir ise de, kişisel verilerin kaydedilmeden önce öğrenilmesi, hafızada tutulan kişisel verilerin başkalarına açıklanması, kişisel verilere salt duyu organları aracılığıyla vakıf olunması, ancak TCK'nın 134. maddesinin 1. fıkrasının 1. cümlesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçu kapsamında değerlendirilebilir*." [164] ifadelerine yer vererek kişisel verilerin duyu organları aracılığıyla elde edilmesini özel hayatın gizliliğini ihlal suçu olarak nitelendirmiştir.

Suçun sisteme kayıtlı kişisel veriler üzerinde işlenebileceğinin kabulü TCK md. 136'nın uygulama alanını kısıtlamaktadır. Kişisel veriler niteliği itibariyle birçok unsuru içermektedir. Not etmek, ezberlemek gibi birçok doğal yoldan kişisel veriler ele geçirilebilir. Bu metotların özel hayatın gizliliği ihlal suçu kapsamında değerlendirilmesi kişisel verilerin korunması ile ilgili yapılan düzenlemelerde amaçlanan faydanın önüne geçecektir. Bu nedenlerle bu görüşe katılmamaktayız.

2.3.2. Fail

Suça konu her fiil bir kişi tarafından gerçekleştirilmektedir. Ceza hukukunda suçun kanuni tarifinde belirtilen tipik fiili gerçekleştiren kişi fail olarak tanımlanmaktadır.[165] Fail

[164] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2017/12083, K: 2018/2539, T: 07.03.2018.
[165] **Koca, Üzülmez** (2016), s.108

kelimesi Arapça "*fāʿil*"'den gelmekte olup "*eden, yapan, işleyen, hukuki sonuç doğuracak bir suç işleyen kimse*" olarak sözlükte tanımlanmaktadır.[166] Nitekim TCK'nin 37. maddesinde fail kavramı "*Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur*."[167] şeklinde ifade edilmiştir.

Suçlar, suçun failinin sahip olduğu niteliğe göre genel suçlar, özgü suçlar ve bizzat işlenebilen suçlar olarak ayrıma tabi tutulmuştur.[168] Ceza kanunlarında düzenlenen suç tipleri kural olarak, herkes tarafından işlenebilen, madde metinlerinde "kişi", "kişinin, "kimse" ifadelerinin kullanıldığı suçu işleyenin özel bir niteliğe haiz olmadığı suçlardır.[169] Daha az görülen, suçu işleyene belirli nitelikler yükleyen, bu niteliğin "kamu görevlisi", "kamu görevlilerinden her biri", şeklinde ifade edildiği suçlar ise özgü suçlar olarak kabul edilmektedir.[170]

TCK'nin çalışmamızın konusunu oluşturan Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme veya Ele Geçirme Suçu başlıklı 136. Maddesinde ise fail "*Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi*"[171] olarak belirtilmiştir. Yani kişisel verileri hukuka aykırı olarak bir başkasına verme, yayma veya ele geçirme fiilini gerçekleştiren kişi faildir. Burada fail için özel bir nitelikten bahsedilmediği için suçun faili herkes olabilir.

TCK'nin 137/1 maddesi a bendinde ise "*Kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle*"[172] şeklindeki düzenleme ile kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçunun nitelikli hali düzenlenmiştir. Suçun basit hali fail açısından herhangi bir özel nitelik barındırmamaktır. Suçun nitelikli hali ise failin kamu görevlisi olması ve görevinin verdiği yetkiyi kötüye kullanmak suretiyle bu suçu işlemesi özel niteliğine yer vermiştir. Bu sebeple suçun nitelikli hali özgü suç olarak kabul edilmektedir.

Özgü suç kavramı failin özelliğinin temel suç tipinde veya suçun nitelikli halinde öngörülmesine göre sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. [173] Buna göre doktrinde özgü suç, gerçek özgü suç ve gerçek olmayan özgü suç olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Gerçek özgü suç, failin spesifik belli bir özelliği belirtilmek yoluyla faillik kapsamının daraltılması olarak belirtilmekte iken gerçek olmayan özgü suç ise temel şekli fail açısından bir özellik barındırmayan yani

[166] **TDK Güncel Türkçe Sözlük,** "Fail", <http://www.tdk.gov.tr>, s.e.t. 21.06.2022
[167] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[168] **Koca, Üzülmez** (2016), s.108
[169] **İçel**, s. 309
[170] **İçel**, s. 309
[171] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[172] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[173] **Yüksel, Tülay Kitapçıoğlu** (2021) 'Özgü Suç' (Doktora), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

herkes tarafından işlenebilirken, nitelikli şekli belli bir özelliği barındıran fail tarafından işlenebilen suç olarak belirtilmiştir.[174]

TCK. md. 137/1-a ise suçun temel şekli açısından bir özellik göstermez iken nitelikli hali için kamu görevlisi şartını barındırması nedeniyle gerçek olmayan özgü suç olarak nitelendirilmektedir.

Önem arz eden bir diğer husus ise tüzel kişilerin bu suç kapsamında fail olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğidir. Tüzel kişilerin cezai yaptırıma tabi olup olmadığı hususunda doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Tüzel kişilerin cezai yaptırıma tabi olacağı iddiasında olan teorilerden, gerçeklik teorisini ileri sürenler, tüzel kişilerin oluşumunda yer alan gerçek kişilerden ayrı bir organizma olduğu farklı irade ve kişiliği yansıttıklarını tüzel kişi tarafından ifade edilen görüşlerin gerçek kişilerin değil çoğunluğun görüşü olduğu ve kolektif bir niteliğe haiz olduğu iddiasındadırlar. [175] Bu görüşe göre tüzel kişiler özel hukuk kapsamında faaliyetlerinden dolayı sorumlu tutulmaktadır. Özel hukuk kapsamında faaliyetlerinden sorumlu tutulan tüzel kişilerin ceza hukuku açısından da sorumluluğu kabul edilmelidir.

Tüzel kişilerin cezai sorumluluğunun olmadığı görüşünü kabul edenler ise kişiler açısından suç işlemenin hazırlık, fiil ve fiil sonrası gibi aşamaları olduğunu bir karar verme ve işleme süreci barındırdığını, suçun oluşumunda kast ve taksirin söz konusu olduğunu, kast ve taksirin ise ancak gerçek kişinin iradesi ile oluşabileceği iddiasındadır.[176]

Kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçunun tüzel kişiler tarafından işlenemeyeceğini düşünüyoruz. Çünkü tüzel kişiler bir çoğunluk iradesi yansıtıyor olsa bile canlı bir organizmaya sahip değildir. Dolayısıyla iradeye sahip değildir, düşünemez, tasarlayamaz ve planlayamaz. Tüzel kişiliği kapsayan bir suç işleme kararı yoktur. Burada sadece tüzel kişiliğin bünyesinde bulunan gerçek kişilerin kararı ve icrai davranışı söz konusudur. Bu sebeplerle kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçunun ceza yaptırımının tüzel kişilere uygulanamayacağını düşünüyoruz.

Nitekim TCK'nun 20/2. Maddesinde "*Tüzel kişiler hakkında ceza yaptırımı uygulanamaz. Ancak, suç dolayısıyla kanunda öngörülen güvenlik tedbiri niteliğindeki*

[174] **Yüksel**, s.147-148
[175] **Aslan, Yasin** (2010) 'Türk Ceza Hukukunda Tüzel Kişilerin Hukuki Sorumluluğu' Ankara Barosu Dergisi, C:68, S:2010/2, s. 233- 246.
[176] **Aslan,** s.240

yaptırımlar saklıdır."[177] hükmüne yer verilmiştir. Dolayısıyla bu suç kapsamında tüzel kişilere ceza yaptırımı uygulanmayacaktır. Ancak tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanabilir.

Nitekim TCK.'nın Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar başlıklı 9. Bölümü genelindeki suçlar için düzenlenen 140. Madde de "*Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.*"[178] hükmüne yer verilerek bu husus belirtilmiştir.

Güvenlik tedbirleri, suçun işlenmesinden sonra toplum için tehlike oluşması durumunda hâkim tarafından hükmedilen yaptırım türüdür.[179] Tüzel kişiler açısından da TCK yaklaşımı tüzel kişilerin cezalandırılamayacağı görüşündedir. Tüzel kişiler aracılığıyla gerçekleştirilen fiillerin toplum düzenini bozma olasılığı olduğunu düşünen kanun koyucu, güvenlik tedbirleri yoluyla bu durumu önlemeye çalışmıştır.

2.3.3. Mağdur

Mağdur, suçun terminolojisinin temelini oluşturan kavramlardan birisidir. Ceza hukukunda suçun aktif süjesi ve pasif süjesi olmak üzeri iki unsuru bulunmaktadır. Suçun aktif süjesini fail oluştururken pasif süjesini ise mağdur oluşturmaktadır. Mağdur kavramı TDK sözlüğünde *"Haksızlığa uğramış (kimse)*" olarak tanımlanmaktadır.[180]

Avrupa Birliği Konseyi tarafından verilen 15 Mart 2001 tarih ve 2001/220/JHA sayılı Çerçeve Kararı'nda mağdur kavramı "*Üye Devletlerin ceza hukukunu ihlal eden icrai ya da ihmali bir eylemden doğrudan fiziksel, ruhsal veya manevi zarar gören veya ekonomik kayba uğrayan gerçek kişi"* şeklinde ifade edilmiştir.[181]

Ceza hukuku kapsamında ise suçun pasif süjesi olan mağdur, suça vücut vermiş olan fiilden doğrudan doğruya zarar gören kişi ya da kişiler olarak nitelendirilmektedir.[182] Öğretide bir görüşe göre devlet suçun mağduru olarak kabul edilmelidir. Nitekim bu görüşe göre devlet

[177] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[178] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[179] **Artuk, Mehmet Emin** (2008) 'Güvenlik Tedbirleri' Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:12, S:1, s. 461-492.
[180] **TDK Güncel Türkçe Sözlük,** "Mağdur", <http://www.tdk.gov.tr>, s.e.t. 23.08.2022
[181] **Değirmenci**, s.39
[182]**Aydın, Aslı** 'Ceza Hukuku'nda Mağdur Kavramı ve Viktimoloji': Umut Vakfı 6. Hukukun Gençleri Sempozyumları Dizisi, 26-27 Kasım 2015, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Eskişehir.

dolaylı olarak tüm suçların genel mağduru, suçtan direkt etkilenen kişi ya da kişiler ise suçun doğrudan mağdurudur.[183] Suç kamu düzenini bozan ve ilgilendiren bir olgudur ancak bu durum devletin suçların mağduru olması gibi devlete genel bir süjelik tanıyacak nitelik doğurmamalıdır. Hak süjesi temelde bireylerdir ve bunun doğal sonucu olarak suçun mağduru suçtan direkt zarar gören kişi olarak kabul edilmelidir. Bu sebeplerle devleti suçun mağduru olarak kabul eden görüşe katılmamaktayız.

Suçtan zarar gören ve mağdur kavramları birbirinden farklılık arz etmektedir. Mağdur, suçun işlenmesinden doğrudan etkilenen ve aynı zamanda suçtan zarar gören olmakla birlikte suçtan zarar gören kişi her koşulda suçun mağduru değildir. Tüzel kişiler ceza hukuku doktrini kapsamında suçun mağduru olmayıp suçtan zarar gören olabilirler.[184]

KVKK'nin 3. Maddesinin 1. Fıkrasının d bendinde ise kişisel veri "*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ait her türlü bilgi*" olarak tanımlanmaktadır.[185] Dolayısıyla kişisel veriler kanun kapsamında ancak bir gerçek kişiye ait olabileceğinden suçun mağduru bir tüzel kişi olarak kabul edilmemektedir.

Uygulamada kabul gören görüş de bu şekildedir. Nitekim Yargıtay bir kararında "*Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunun maddi konusunu oluşturan "kişisel veri" kavramından ... gerçek kişiye ait her türlü bilginin anlaşılması gerektiği nazara alındığında ... şikayetçi ... A.Ş.nin, sanığa yüklenen verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunun mağduru olmadığı ve suçtan doğrudan zarar görmemesi sebebiyle davaya katılma hakkının bulunmadığı gözetilmeksizin...*"[186] ifadelerine yer vererek kişisel verilerin ancak bir gerçek kişiye ait olabileceğini kabul etmiştir.

Dolayısıyla kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu açısından mağdur; işlenen fiil neticesinde kendisine ait olan kişisel verileri verilen, yayılan veya ele geçirilen gerçek kişidir. Tüzel kişiler ise suçtan zarar gören olarak nitelendirilir.

Mağdurla ilgili bir diğer önem arz eden husus ölülerin mağdur olup olamayacağıdır. Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu ancak suç işlendiği zaman hayatta olan kişilere karşı işlenebilir. Suçun mağduru sadece hayatta olanlar kabul edilmektedir.[187]

---

[183] **Toroslu, Nevzat** (2009) Ceza Hukuku Genel Kısım, 14. Baskı, Ankara, Savaş Yayınevi.
[184] **Koca, Üzülmez** (2016), s.111
[185] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[186] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2017/1636, K: 2018/3978, T: 04.04.2018.
[187] **Börekçi**, s.76

2.3.4. Konu

Suçun konusu fiilin üstünde gerçekleştirildiği birey ya da şey olarak tanımlanmaktadır.[188] Bazı suç tiplerinin konusu insan bedenidir. Örneğin kasten öldürme fiili insan bedeni üzerinde gerçekleştirilmektedir. Bazı suç tipleri ise hayvanlar üzerinde gerçekleştirilmektedir. Örneğin sahipli veya sahipsiz hayvanı öldürme, işkence ve kötü muamele suçunun konusu hayvan bedenidir. Kimi suç tiplerinde ise suçun konusunu canlı bir varlık oluşturmamaktadır. Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun konusu kişisel veri kavramıdır.

Kişisel veri tanımı uluslararası düzeyde 108 sayılı Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nde m.2/1-a da "*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişi hakkındaki tüm bilgiler*"[189] şeklinde belirtilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve 1982 Anayasası'nda kişisel verilere ilişkin herhangi bir tanım yer almamaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi incelediği bireysel başvurularda kişisel veri kavramını 108 sayılı Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nde kabul edilen tanım çerçevesinde değerlendirmektedir.[190]

Anayasa Mahkemesi, kişisel veri kavramını KVKK öncesinde "*belirli veya belirlenebilir kişilerle ilgili her türlü bilgi*" şeklinde tanımlamıştır.[191] Nitekim 07.04.2022 tarihinde yürürlüğe giren 6698 sayılı KVKK, 3. maddesinin d bendinde kişisel veriyi "*Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi*" şeklinde tanımlamıştır.[192].

Doktrinde ise kişisel veriler çeşitli şekillerde açıklanmaktadır. Bir tanıma göre kişisel veri "*Bireyin şahsi, mesleki ve ailevi özelliklerini gösteren, o bireyi diğer bireylerden ayırmaya ve niteliklerini ortaya koymaya elverişli her türlü bilgiyi ifade eder"*[193] şeklindedir. Bir diğer tanıma göre ise "*Bir kişinin adı ve soyadı, yaşı, cinsiyeti, doğum yeri, dini, T.C. kimlik numarası, cinsel hayatı, cep telefonu numarası, medeni durumu, ailesi, işi, geliri, borçları, adresi, geçirdiği hastalıklar, özel zevkleri ve buna benzer bilgileri*" kişisel veri olarak nitelendirilir.[194]

Kişisel veri kavramı, 2005 yılında TCK ile mevzuatımızda yer almıştır. KVKK öncesinde çıkarılmış bir düzenleme olması nedeniyle TCK'de kişisel verilere ilişkin bir

---

[188] **Koç, Coşkun** (2020) 'Suçun Konusunun Yokluğu Durumunda Teşebbüse Elverişlilik Sorunu' TBB Dergisi, C:2020, S:147, s. 49-73.
[189] Council of Europe, Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, <https://rm.coe.int/1680078b37>, s.e.t. 22.08.2023. (naklen alınmıştır)
[190] **Börekçi**, s.10
[191] AYM, E: 2006/167, K: 2008/86, T: 20.03.2008.
[192] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[193] **Şen, Ersan** (2006) Türk Ceza Kanunu Yorumu, 1. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık.
[194] **Sırabaşı, Volkan** (2007) İnternet ve Radyo- Televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi.

açıklama ya da tanım yer almamaktadır. Ancak TCK'nin kişisel verilerin kaydedilmesi suçunu düzenleyen 135. maddesinin gerekçesinde "*Gerçek kişiyle ilgili her türlü bilgi, kişisel veri olarak kabul edilmelidir."*[195] ifadesine yer verilerek kişisel verinin bir gerçek kişiye ait ve onunla ilgili her türlü bilgi olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla kişisel verilerin ancak gerçek kişiye ait olabileceği kabul edilmiştir.

Uygulamada ise kişisel veri olarak kabul edilen bazı unsurlar TCK md. 136 kapsamında değerlendirilmemektedir. Nitekim Yargıtay bir kararında "*bir özel hayat görüntüsü ya da sesinin, "kişisel veri" olduğunda kuşku bulunmamakta ise de, kişinin özel hayatına ilişkin görüntüsü ya da sesinin, bilgisi dışında, resim çekme veya kaydetme özelliğine sahip aletle belli bir elektronik, dijital, manyetik yere sabitlenmesi TCK'nın 134/1. madde ve fıkrasının 2. cümlesinde; rızası dışında ifşa edilmesi, yani; yayılması, açığa vurulması, afişe edilmesi, ilan edilmesi, kamuoyuna duyurulması, aleniyet kazandırılması, özetle; içeriğini öğrenme yetkisi bulunmayan kişi veya kişilerin bilgisine sunulması TCK'nın 134/2. madde ve fıkrasında özel hayatın gizliliğini ihlal suçu kapsamında düzenlendiğinden, kişinin özel hayatına ilişkin görüntüsü ya da sesi, yasal anlamda, TCK'nın 136/1. madde ve fıkrası kapsamında kişisel veri olarak değerlendirilemez.*" [196] ifadelerine yer vererek kişinin "özel hayat görüntüsü" ve sesini kişisel veri olarak kabul etmiştir. Ancak bu kişisel veriler TCK md. 136 açısından değil TCK md. 134/1 kapsamında özel hayatın gizliliği suçu çerçevesinde kabul edilmektedir.

Yargıtay 2019 yılında ise görüş değiştirerek "*Mağdura ait facebook hesabında mağdur tarafından yayımlanan ve mağdurun günlük kıyafetleriyle poz vermiş şekilde çektirdiği resimleri, mağdurun başkalarının görmesini ve bilmesini istemeyeceği özel yaşam alanına ilişkin görüntü olarak kabul edilemeyeceğinden, mağdurun kişisel veri niteliğindeki resimlerini, hukuka uygunluk nedenlerinin bulunmaması nedeniyle hukuka aykırı olduğunda tereddüt bulunmayan bir yöntemle facebook adlı sosyal paylaşım sitesi üzerinden yayımlayan sanığın eyleminin, TCK'nın 136/1. madde ve fıkrasında tanımlanan verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunu oluşturduğuna dair yerel mahkemenin kabulünde dosya kapsamına göre bir isabetsizlik görülmemiştir."*[197] ifadelerine yer vererek özel yaşam alanına ilişkin görüntü yaklaşımını "*mağdurun başkalarının görmesini ve bilmesini istemeyeceği özel yaşam alanına ilişkin görüntü*" olarak güncellemiştir. Bu kapsamda bir resim veya görüntü, mağdur

[195] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[196] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2017/3928, K: 2018/3190, T: 21.03.2018.
[197] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2018/7939, K: 2019/640, T: 16.01.2019.

açısından kimsenin görmesini istemeyeceği nitelikteyse özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu, bu nitelikte değilse kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunu oluşturmaktadır.

2.3.5. Netice

Netice kavramı, failin suçun kanuni tanımında belirtilmiş olan değişikliği dış dünyada meydana getirmesi olarak ifade edilmektedir.[198] Aynı zamanda netice kavramı doktrinde klasik suç teorisinde netice kavramı fiilin bir alt unsuru olarak değerlendirmektedir ancak gai suç teorisinde çerçevesinde netice kavramı fiilden ayrı bir unsur olarak değerlendirilmektedir.[199]

Suçlar, failin suçun konusu üzerinde yarattığı etkiye göre zarar ve tehlike suçları olarak ikiye ayrılırken; tehlike suçları da kendi içerisinde somut ve soyut tehlike suçları olarak ikiye ayrılmaktadır.[200]

Zarar suçları, fiilin işlenmesinin suçun konusu üzerinde zarar olarak nitelendirilebilecek bir etki bırakması olarak kabul edilmektedir. [201] Örneğin kasten öldürme suçu mağdurun vücut bütünlüğü üzerinde zarara neden olan bir suç tipi olarak nitelendirilmektedir.

Tehlike suçları işlenen fiilin, suçun konusu üzerinde az ya da çok bir zarar meydana getirme tehlikesi yaratması olarak tanımlanmaktadır.[202] Yani tehlike suçlarında herhangi bir zararın gerçekleşmesi aranmamakta zararın gerçekleşme olasılığın ortaya çıkması yeterli kabul edilmektedir.

Somut tehlike suçlarının meydana gelebilmesi için fiilin, gerçek bir zarar tehlikesi ortaya çıkarmış olması gerekir ancak bu zarar tehlikesi suçun kanuni tanımında belirtilen konu bakımından olması gerekir.[203]

Soyut tehlike suçları ise suçun kanuni tanımında yer alan tipik bir fiilin olmasının gerekli olduğu dolayısıyla bu fiilin gerçekleştirilmesi ile tehlikenin gerçekleşmiş sayıldığı, suçun konusu üzerinde gerçek ve somut bir tehlikenin varlığının gerekli olmadığı suç tipi olarak

[198] **Koca, Üzülmez** (2016), s.122
[199] **Koca, Üzülmez** (2016), s.122
[200] **Ersoy, Uğur** (2020) 'Ceza Hukukunun Gri Alanı: Tehlike Suçları' Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, C:1, S:41, s. 27-64.
[201] **Özgenç, İzzet** (2022) Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 18. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi.
[202] **Ersoy**, s.32
[203] **Özgenç**, s.191

kabul edilmektedir.[204] Burada tipik fiilin gerçekleştirilmesinin tehlike oluşturduğunu kabul edilmektedir .[205] Yani bu suç tipleri kanun koyucu tarafından o kadar tehlikeli ve önem arz eden şekilde görülmektedir ki fiilin doğması yeterlidir.[206] Somut ve gerçek bir tehlikenin oluşması gerekmemektedir.

Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu da TCK md. 136 da belirtildiği gibi seçimlik hareketler olan verme, yayma veya ele geçirmenin gerçekleştirilmesi ile oluşmaktadır. Suç kapsamında fiilin gerçekleştirilmesinin bir zarar oluşturması aranmadığı gibi somut bir tehlikenin doğması gerekliliği de aranmamaktadır.[207] TCK md. 136 fiil ile tehlike arasında nedensellik ilişkisinin varlığının araştırılması ya da tespitine yönelik bir koşul barındırmamaktadır. Bu sebeple kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu, soyut tehlike suçu olarak kabul edilmektedir.

Nitekim bu konuda Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında "*Ele geçirme fiili, başkasının hakimiyeti altında bulunan bir kişisel verinin, failin hakimiyeti altına girmesi ile gerçekleşmiş olacaktır. Bu suçta herhangi bir neticenin gerçekleşmesi aranmadığından maddede sayılan seçimlik hareketlerin yapılmasıyla suç oluşacaktır. Bu açıdan TCK'nun 136. maddesindeki " verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme" soyut bir tehlike suçudur."*[208] şeklinde değerlendirmede bulunarak kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun herhangi bir neticenin gerçekleşmesini aramadığını dolayısıyla bir soyut tehlike suçu olduğunu kabul etmiştir.

Örneğin bir hastane çalışanı, hastane sisteminde kayıtlı hasta kayıtlarını ve verilerini kendi bilgisayarına aktardığında ele geçirme fiili gerçekleşmiş olur. Çalışanın bu verileri kullanması veya verileri kullanılanlar için bu fiilin bir zarar oluşturması gerekmemektedir. Ele geçirme fiilinin gerçekleştirilmesi ile kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu işlenmiş kabul edilmektedir. Ancak zarar oluşması durumunda ise cezanın belirlenmesini düzenleyen TCK md. 61 kapsamında ceza belirlenirken oluşan bu zarar göz önünde bulundurulmaktadır.

Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu birden fazla kişiye karşı işlenebilmektedir. Örneğin Millî Savunma Bakanlığı'nın sistemine sızılarak personel

[204] **Hakeri, Hakan** (2023) Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 28. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi.
[205] **Özgenç**, s.221
[206] **Ersoy**, s.45
[207] **Özbek, Veli Özer / Doğan, Koray / Bacaksız, Pınar** (2022) Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 17. Baskı, Ankara, Seçkin.
[208] Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E: 2012/1514, K: 2014/312, T: 10.06.2014.

bilgilerinin ele geçirilmesi durumunda binlerce kişinin kişisel verileri ele geçirilmiş olmaktadır. Suçun mağdur sayısının birçok kişiyi barındırması mağdurlar açısından zararın oluşup oluşmadığının tespitini mümkün kılmamaktadır. Bu sebeple TCK md. 136'nın soyut tehlike suçu olarak kabulü görüşüne katılmaktayız.

2.3.6. Nedensellik Bağı

Nedensellik bağı, sebep ile sonuç arasındaki ilişki olarak kabul edilmektedir. Diğer bir ifadeyle nedensellik bağı, iki veya ikiden fazla olgu arasında neden-sonuç ilişkisini ortaya koyan mantıki ilişkidir. [209] Ancak bu ilişkinin doğru bir şekilde kurulması gerekmektedir. Sebep ile sonuç arasında ilişki içeren her neden nedensellik bağı kapsamında değerlendirilmemelidir.

Nedensellik bağını tespit ederken sonuca sebep olan doğru nedenin tespiti gerekmektedir. İki fenomen arasında nedensellik ilişkisinin ortaya konulabilmesi için fenomenlerden birinin diğerinin varlığına bağlı olması gerekir. Bu durum sonucunda fenomenlerden biri zamansal olarak diğerinden önce gerçekleşir ve bu neden olarak nitelendirilmektedir.[210] Fenomenlerden diğer ise sonra olarak kabul edilmektedir ve sonuç olarak tanımlanmaktadır.[211]

Suç yönünden nedensellik bağı ise failin gerçekleştirdiği fiilin neticenin ortaya çıkmasına etken olması olarak ifade edilmektedir.[212] Dolayısıyla suçun konusu üzerinde meydana gelen zarar ya da zarar tehlikesine failin yol açması nedensellik bağının varlığı sonucunu doğurmaktadır. Ceza hukukuyla ilişkilendirilen anlamda sebep olma; fiilin, kanunda tipik olarak belirlenmiş suç tipinin öngördüğü neticeyi ortaya çıkaran unsurlardan biri olmasıdır. Neticeye neden? Sorusu sorulduğundan cevap olabilecek sebeplerden biri olarak belirtilmesidir.[213] Ancak sadece bu unsurlardan biri olmak nedensellik bağının varlığı sonucu doğurmamaktadır. Doktrinde genel olarak kabul edilen görüşe göre fiil ile netice arasında nedensellik varlığının varlığından söz edebilmek için meydana gelen neticenin objektif olarak

[209] **Boz, Burak** (2016) 'Ceza Hukukunda Nedensellik Bağı' (Yüksek Lisans), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
[210] **Sayar, Mehtap** (2011) 'Hegel'de Diyalektik Yöntem' (Yüksek Lisans), Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
[211] **Sayar**, s.8
[212] **Ömeroğlu, Ömer** (2013) 'Ceza Hukukunda Nedensellik İlişkisi Üzerine (Teoriler Dışında Bir Bakış)' Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:15, S: Özel, s. 1529- 1582.
[213] **Boz**, s.7

faile isnat edilmesi gerekmektedir. Bu görüşe göre netice failin eseri olmalıdır. Örneğin failin mağdurun boğazını kesmesi sonucu mağdurun hayatını kaybettiği olayda mağdurun hayatını kaybetmesine doğrudan failin bıçaklı eylemi neden olmuştur. Böyle bir duruma failine objektif olarak isnat edilebilecek tipik bir fiil mevcuttur.

Suçların ortaya çıkardığı neticeler zarar ve tehlike olarak ikiye ayrılmaktadır. Soyut tehlike suçları açısından fiilin işlenmesi yeterlidir. Bir zararın doğmasının aranmadığı gibi somut bir tehlike varlığı da aranmamaktadır. Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu açısından suç tipinin soyut tehlike suçu olarak kabul edilmiş olması nedeniyle herhangi bir neticenin doğması aranmaz. Dolayısıyla netice ile fiil arasında bir nedensellik ilişkisinin varlığına ihtiyaç bulunmamaktadır.

Bir başkasına ait kişisel veriyi veren, yayan veya ele geçiren fail fiili gerçekleştirmesi ile suç gerçekleşmiş kabul edilmektedir. Bu suçun sonucunda bir zararın oluşması ise ancak TCK md. 61 kapsamında temel cezanın belirlenmesi açısından değerlendirmeye alınmaktadır.

2.4. MANEVİ UNSURLAR

Suçun manevi unsurları kast ve taksir olgusu üzerinden değerlendirilmektedir. Ancak suçun manevi unsurlarının niteliği, kapsamı ve kusurluluk kavramı ile ilgili doktrinde birçok görüş bulunmaktadır.

765 sayılı TCK'de suçun unsurları konusunda farklı yaklaşımlar bulunmakla birlikte, genel kabul gören görüşe göre kusurluluk kavramı ile suçun manevi unsurunu büyük oranda örtüşen ve aralarında ayrım olmayan olgular olarak kabul etmekteydi.[214] 765 sayılı kanun döneminde daha çok taraftar bulan ve 5237 sayılı yeni TCK döneminde yaygın olan bu görüşe göre, kusur yeteneğine sahip fail tarafından, fiil kasten işlenmişse fail kusurlu kabul edilmektedir. Taksirle gerçekleştirilen fiiller ise ancak kanunun öngördüğü hallerde suç olarak kabul edilmektedir.[215] Bir diğer görüşe göre ise suçun manevi unsuru kusurluluk ve kusur yeteneğinden oluşmaktadır. Dolayısıyla suçun manevi unsuru kusur yeteneği ve kusurluluğu barındırdığından salt kusurluluğa göre daha geniş bir kavramdır. Yine bu görüş taraftarlarına

[214] **Karakehya, Hakan/ Usluadam Asena Kamer** (2015) 'Türk Ceza Hukuku Öğretisinde Suçun Manevi Unsuru Bağlamında Suç Genel Teorisine İlişkin Görüşler' Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, C:3, S:2, s. 1- 24.
[215] **Karakehya/Usluadam,** s.7

göre kast ve taksir kusur türü olarak değerlendirilmelidir.[216] 5237 sayılı TCK ile de birlikte savunucusu giderek artan bir diğer görüşe göre ise suçun manevi unsurları ile kusurluluk tamamen birbirinden farklı kavramlardır; kast ve taksir bir kusurluluk çeşidi değil suçun manevi unsurunun türleridir[217] Bizimde katıldığımız bu görüşe göre suçun manevi unsurları ile kusurluluk kavramları birbirinden farklı olgulardır. Çünkü kusurluluk niteliği itibariyle işlenmiş bir fiilin oluşturduğu haksızlık yanılgısının cezalandırılabilir olup olmadığının değerlendirilmesini ele alır. Suçun manevi unsurları ise haksızlık yanılgısının varlığının tespitine yön vermektedir. Bu sebeple iki kavram muhteviyatları itibariyle farklı olguları düzenler.

Katılmış olduğumuz görüş kapsamında da suçun manevi unsurlarını kast ve taksir oluşturmaktadır. Ceza kanunları terminolojisinde kast kavramı genel olarak tanımlanmamakta, kasta ilişkin tanım doktrin ve uygulayıcılara bırakılmaktadır.[218]

Kast kavramı TCK'de 21. Maddesi 1. fıkrasında *"Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir."*[219] şeklinde tanımlanmaktadır. Düzenlemeye göre ancak kastın varlığı halinde temelde suç oluşur. Kast suçun bilerek ve istenerek işlenmesidir.

Ancak TCK'de kast açısından ikili bir ayrıma gidilmektedir. Kast, doğrudan kast ve dolaylı kast olmak üzere 2 farklı şekilde sınıflandırılmaktadır. Olası kast ise TCK'de 21. Maddenin 2. Fıkrasında "*Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi halinde olası kast vardır*."[220] şeklinde ifade edilmiştir. Yani fiil fail tarafından doğuracağı sonuçlar öngörülmesine rağmen işlenir ise olası kast gerçekleşmiş olmaktadır.

Çalışmamızın konusunu oluşturan kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu ise kasten gerçekleştirilebilen bir suç tipidir.[221] Failin fiili gerçekleştirirken mağdura ait kişisel verileri bir üçüncü kişiye verdiğini, yaydığını veya ele geçirdiğini bilmesi ve istemesi gerekmektedir. Bu durumun varlığı suçun işlenmiş olduğunun kabulü açısından yeterlidir. Nitekim TCK'de bu suç tipi açısından suç gerçekleştirilirken fiilin

[216] **Dönmezer, Sulhi / Erman, Sahir** (2016) Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım C.II, 14. Baskı, İstanbul, Sulhi Garan Matbaası.
[217] **Üzülmez, Koca** (2016), s. 141
[218] **İçel**, s. 443
[219] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[220] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[221] **Hafızoğulları, Zeki / Özen, Muharrem** (2010) Ceza Hukuku Özel Hükümler-Kişilere Karşı Suçlar, 6. Baskı, Ankara, Us-A Yayınevi.

herhangi bir saik, amaç veya maksatla hasıl olması aranmamaktadır. Dolayısıyla bu suç genel kast ile işlenebilen bir suçtur, ayrıca bir özel kastın ve amacın varlığı gerekmemektedir. Yine TCK'de bu suçun taksirle işlenebileceği düzenlenmediği için ve kanun, taksirin ancak kanunda suç olarak düzenlenmesi durumunda tipik bir fiil olarak kabul edileceğini belirttiği için bu suç taksirle işlenememektedir.[222]

Burada kastedilen kast ise doğrudan kasttır. Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun olası kast ile işlenip işlenemeyeceği ise tartışmalıdır. Bir görüşe göre, fiilin failin bir başkasına ait olduğunu öngörerek kişisel verileri ele geçirmesi, vermesi veya yayması durumunda kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun sübut olacağını dolayısıyla da bu suç tipinin olası kastla işlenebileceği kabul edilmektedir.[223] Doktrindeki diğer bir görüşe ise TCK md. 136'da suçtan bahsedilirken özel olarak "hukuka aykırı" tabirinin kullanıldığını bu sebeple failin hukuka aykırılık kastının bulunması gerektiğini bu kapsamda kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun ancak doğrudan kast ile işlenebileceğini iddia etmektedir.[224]

Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından verilen bir kararda "*Uyuşmazlıkla yakından ilgili olan hukuka aykırılık, suçu oluşturan haksızlığın niteliği olup hukuka aykırılık ile kastedilen husus fiilin hukuk sistemiyle çatışması ve hukuk sistemine aykırı olmasıdır. Kanunda bazı suç tanımlarında " hukuka aykırı olarak", " hukuka aykırı başka bir davranışla", " hukuka aykırı diğer davranışlarla", " hukuka aykırı yolla", " hukuka aykırı yollarla" gibi ifadelere yer verilmiştir. Bu ifadelerin geçtiği suçlarda failin, işlediği fiilin hukuka aykırı olduğunu bilmesi, yani bu konuda doğrudan kastla hareket etmesi gerekmektedir*."[225] ifadelerine yer verilerek suç tipinde hukuka aykırılık veya bu anlama gelecek ifadeler geçmekte ise failin işlediği fiilin hukuka aykırılığı konusunda doğrudan kast ile hareket etmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yargıtay tarafından verilen bir diğer kararda ise " *Eşinin sergilediği davranışlardan dolayı onuru zedelenen ve katılanla beraber olma düşüncesini taşıyan kadınlar tarafından katılanın bekar olmayıp halen kendisi ile evli olduğunun öğrenilmesini isteyen sanığın, aile birliğini koruma amacını taşıyan eylemlerinde hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle davrandığı kabul edilemeyeceğinden, sanığın üzerine atılı verileri hukuka aykırı olarak verme*

[222] **Korkmaz, İbrahim** (2019) Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması, 2. Baskı, Ankara, Seçkin.
[223] **Sınar**, s.52
[224] **Yaşar, Osman / Gökcan, Hasan Tahsin/ Artuç Mustafa** (2021) Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi (madde 86-146), 1. Baskı, Ankara, Adalet.
[225] Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E: 2012/1514, K: 2014/312, T: 10.06.2014.

veya ele geçirme suçundan dolayı beraatine dair yerel mahkemenin kararında bir isabetsizlik görülmemiştir."[226] ifadelerine yer verilerek hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunda hukuka aykırı hareket bilincinin arandığını kabul etmektedir.

Yargıtay, doktrindeki kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun olası kastla da işlenebileceği görüşüne katılmamakta ve bu suç tipinin ancak doğrudan kast ile işlenebileceğini kabul etmektedir. Kanaatimizce söz konusu suç tipi içeriğinde özel olarak hukuka aykırılık ifadesinin geçmesi ve suçun sübut bulması için hukuka aykırılık bilincinin varlığının aranması daha doğru ve isabetli olacaktır. Suçta ceza kanunilik ve belirlilik ilkesi gereğince özel bir niteliğin arandığı ve bu niteliğin hukuka aykırılık şeklinde belirtildiği suç tipinde hukuka aykırılık amacının sağlanmış olması dolayısıyla doğrudan kast ile hareket edilmesi gerekir.

Bu suç kapsamında suçun sübut olması için failin bir başka kişiye verdiği, yaydığı ya da ele geçirdiği kişisel verilerin, kimliği belirli ya da belirlenebilir bir gerçek kişiye ait olduğu bilinciyle hareket etmesi gerekir. Aksi durumda TCK md. 30/1 kapsamında suçun maddi unsurlarında hataya düşen failin kastını ortadan kalkar.[227] Örneğin hastanede çalışan bir insan kaynakları personeli, yüksek lisans başvurusunda bulunacakken kendi özgeçmişi yerine yanlışlıkla hastaneye iş başvurusu için gönderilen özgeçmişlerden birini gönderir ise burada failin suçun maddi unsurlarında hataya düştüğü dolayısıyla kastının ortadan kalktığı açıktır. Suçun taksirli hali de kanunda düzenlenmediğinden sorumluluk ortadan kalkacaktır.

2.5. HUKUKA AYKIRILIK UNSURU

İnsanların sağlıklı ve güvenli bir şekilde yaşayabilmesi için toplumsal düzenin varlığı şarttır. Toplumsal düzen, insanlar arasındaki ilişkilerin belirli bir çerçevede oluşmasını sağlar. Aynı zamanda toplumsal düzenin işleyişi hukuk kurallarının varlığı ile sağlanır.

İnsan haklarını ve menfaatlerini hukuk kuralları farklı disiplinler vasıtasıyla koruma altına alır. Ceza hukuku normları da bu disiplinlerden olmakla birlikte tarihsel kökeni ve koruduğu hak ve menfaatlerin yüksek önemi nedeniyle temel hukuk disiplinlerinden birisidir. Ceza hukuku bu korumanın icrasını, kişilerin birbirlerine karşı olan davranış şekillerini

[226] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2015/10438, K: 2016/12933, T: 23.11.2016.
[227] **Sınar**, s.53

belirlemek; hukuk normlarına aykırı olan veya hak ve menfaatleri ihlal eden bazı davranışları yasaklamak, hak ve menfaatleri koruma amacını taşıyan bazı davranış şekillerini ise emretmek yoluyla gerçekleştirir.[228] Dolayısıyla ceza hukuku bu hak ve menfaat korumasını emir ve yasak koymak yöntemi ile sağlamaktadır.

Ceza hukuku açısından ortaya konulan emir ve yasaklar suç kavramı üzerinden tanımlanmaktadır. Toplumda icrai ya da ihmali yolla gerçekleştirilen bazı davranış biçimleri muhteviyatları itibariyle toplum ve düzen tarafından kabul görmez, onaylanmaz, değersiz ve yanlış bulunur.[229] Bu sebeple bu davranış biçimleri kınanır, bir haksızlık, tipik fiil ya da suç olarak nitelendirilir. Fiilin suç olarak kabul edilmesinde esas niteliğe sahip davranış biçimleri ile hukuki hak ve menfaatlerin korunması arasında ilişki bulunmaktadır. Fiilin cezalandırılabilir olarak nitelendirilmesi için fiilin hukuki hak ya da menfaatine neden olması gerekmektedir.[230]

Yani suçun haksızlık ve kınanabilirliğinin temelini hukuka aykırılık unsuru oluşturmaktadır. Hukuka aykırılık kavramı, "hukuka karşı gelme", "hukuka uygun olmayan" hukuka savaş içerisinde olma olarak ifade edilebilir.[231]

Hukuka aykırılık suçun unsurları açısından değerlendirilmesinde ise doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre hukuka aykırılık tipikliğin ya da fiilin menfi unsurları arasında kabul edilmektedir. Doktrindeki genel kabulü alan diğer görüşe göre ise hukuka aykırılık, tipik fiilden ayrı, suçun unsurları açısından bağımsız bir nitelik taşımaktadır. Söz konusu görüşe göre hukuka aykırılık ve tipiklik farklı unsurlar olarak kabul edilip değerlendirilmeli; hareketi değerlendirirken hareket sadece ceza hukuku bakımından ele alınırken, hukuka aykırılık unsuru ise hukuk düzeninin birliği ilkesi kapsamında tüm hukuk düzeni açısından değerlendirilmelidir.[232]

Hukuka aykırılık unsuru ile tipikliğin birbirinden ayrı olarak değerlendiren görüşe katılmaktayız. Çünkü bir fiilin hukuka aykırı ya da uygunluğu değerlendirildiğinde fiil ortadan kalkmamaktadır. Örneğin bir kişi kendisini öldürmeye çalışan birini öldürdüğünde meşru müdafaa hali kapsamında hareket hukuka uygun olarak değerlendirilir. Ancak bu öldürme hareketinin varlığını ortadan kaldırmaz. Dolayısıyla hukuka uygun hale gelmiş olsa bile ortada

[228] **Göktürk, Neslihan** (2016) 'Suçun Yasal Tanımında Yer Alan "Hukuka Aykırılık" İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon' İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:7, S: 1, s. 407- 450.
[229] **Göktürk**, s.412
[230] **Ünver**, s. 439
[231] **Koca, Üzülmez** (2016), s.255
[232] **Uğraş, Dilek Özge** (2021) 'Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Suçun Yapısı İçerisindeki Yeri ve Muhtevası' Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, C:9, S: 18, s. 369- 416.

yine de bir hareket mevcuttur. Bu sebeple hukuka aykırılık unsurunun tipik fiilden ayrı olarak değerlendirilmesi daha isabetli olacaktır.

Hukuka aykırılık ile ilgili önem arz eden bir diğer husus ise hukuka aykırılığın suçun kanuni tanımında yer alıp almaması durumudur. Tipe uygun ve suç olarak nitelendirilebilen bir fiil muhteviyatı itibariyle hukuka aykırıdır. Bunun suçun kanuni tanımında yer alması gerekmez. Ancak kanun koyucu bazı durumlarda suçun kanuni tanımında "hukuka aykırı olarak" ibaresine doğrudan yer vermiştir.

Çalışmamızın konusunu oluşturan TCK md. 136'da geçtiği gibi, bazı suçlarda "hukuka aykırılık" ibaresi doğrudan suçun kanuni tanımında yer almaktadır. Bu durum "hukuka özel aykırılık" şeklinde ifade edilirken hukuka aykırılığı kanunda özel olarak belirten ifadeler, hâkimi olayda hukuka uygunluk nedeninin bulunup bulunmadığına değerlendirmeye zorlamayı amaçlamaktadır. Hukuka aykırılığın kanunda özel olarak ifade edilmiş olması hukuka aykırılığı artık suç tipine ait bir unsur haline getirmektedir.[233] Burada fail açısından artık özel bir kast değerlendirilmesi yapılmalıdır. Failin işlediği fiilin hukuka aykırı olduğunu bilmesi ve istemesi kastın hukuka aykırılığı kapsayıp kapsamadığının özel olarak araştırılması gerekmektedir. Dolayısıyla kastın hukuka özel aykırılığı kapsadığı hallerde ancak tipik bir fiilin ortaya çıkacağı kabul edilmektedir.[234]

Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu da TCK md. 136'da kişisel verileri "hukuka aykırı olarak" yayan, veren veya ele geçiren ibaresine yer verdiği için hukuka özel aykırılık muhteviyatı içerisinde değerlendirilir. Dolayısıyla bu fiilleri işleyen failin gerçekleştirdiği filin hukuka aykırılığı konusunda da kastının bulunması gerekir.

TCK sistematiğinde ikinci kısım ikinci bölümde "Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler" [235]başlığı altında hukuka uygunluk nedenlerine yer verilmiştir. Hukuka aykırılık unsurunun varlığını yok eden ve ortadan kaldıran bu nedenler hukuka uygunluk nedenleri olarak ifade edilmektedir.[236] Hukuka uygunluk nedenleri olarak adlandırılan bu nedenler işlenen fiilin hukuka aykırılık niteliğini ortadan kaldırarak fiili hukuka uygun hale getirir ve dolayısıyla suçun oluşmasını engeller.

[233] **Artuk, Gökcen, Alşahin, Çakır,** s. 190
[234] **Koca, Üzülmez** (2016), s.259
[235] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[236] **İçel**, s. 330

TCK md. 24,25 ve 26'da öngörülmüş bulunan hukuka uygunluk nedenleri: Kanun hükmünü yerine getirme, amirin emrini uygulama, zorunluluk hali, hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası[237] olarak ifade edilmiştir.

Aynı zamanda hukuka uygunluk nedenleri çalışmamızın konusu oluşturan kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu açısından TCK'nin genel hükümlerine ek olarak KVKK'nin 5. maddesinde düzenlenmiştir. KVKK'nin 5. maddesi TCK'nin düzenlemelerinden farklı hukuka uygunluk nedenlerine yer verdiği gibi TCK'nin düzenlediği hukuka uygunluk nedenlerine ek bazı şartlar getiren düzenlemelere de yer vermiştir.

KVKK'nin daha sonra çıkarılan bir kanun olması ve özel nitelik taşıması nedeniyle hukuka uygunluk nedenleri TCK ve KVKK çerçevesinde incelenecektir.

2.5.1. Kanunun Hükmünü Yerine Getirme

Kanun hükmünü yerine getirme hukuka uygunluk nedeni olarak TCK'nin 24. Maddesinin 1. Fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre "*Kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez."*[238] Burada ifade edilmiş olan "kanun hükmü" ibaresinin kapsamına yazılı olan tüm hukuk kuralları dahil edilmektedir. Dolayısıyla söz konusu kanun hükmü TCK'de düzenlenmiş olabileceği gibi medeni kanun, ceza muhakemesi kanunu vb. gibi diğer kanunlarda da düzenlenmiş olabilir. Düzenlenmiş olan tüm hukuk kuralları kapsam dahilindedir. Ayrıca kanun niteliğine haiz olmayan yönetmelik gibi kanun altı metinlerde yazılı hukuk kuralı olarak kabul edilmektedir.[239]

Kanunda bu tarz ayrıcalıklı yetkiler ağırlıklı olarak kolluk güçlerine tahsis edilmiştir. Ancak bu yetkiler verilirken yetkilerin kapsamı belirtilmiştir. Dolayısıyla yetkinin bu kapsamda kullanılması gerekir. Aksi halde hukuka uygunluk nedeninde sınırın aşılması hali gerçekleşmiş olacaktır.[240] Bu hukuka uygunluk nedeni ancak kanunda kendisine yetki verilmiş kişi açısından geçerli kabul edilmektedir.

---

[237] **İçel**, s. 331
[238] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[239] **Öztürk, Erdem, Özbek**, s.203-204
[240] **Soyaslan, Doğan** (2022) Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Ankara, Yetkin.

TCK md. 24/2 ve 24/3 de ise "*Yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu olmaz. Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur*."[241] ifadelerine yer verilerek suç teşkil etmediği sürece yetkili mercii tarafından verilen emrin yerine getirilmesi durumunda emri verenin sorumlu olacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla suç teşkil etmediği sürece hukuka uygun olan bir emri yerine getiren kamu personeli bu hukuka uygunluk nedeninden faydalanır.

Bu durumun kanuni şartları ; bir emrin varlığı, emrin bağlayıcı olması, emrin yetkili bir merci tarafından verilmesi, görev gereği uygulamanın zorunlu olması ve eylemin suç teşkil etmemesi şeklindedir. Örneğin bir suç soruşturması kapsamında soruşturma savcısı tarafından kolluk personeline şüphelilerin ifadelerinin alınması talimatı verilmesi durumunda kolluk personeli şüphelilerin kimlik, adres, telefon gibi kişisel veri niteliğine haiz bilgilerini araştırmak ve ifade tutanağında belirtmek durumundadır. Soruşturmada aşamasında cumhuriyet savcısının kolluk personelinin amiri niteliğinde olduğu göz önüne alındığında söz konusu kişisel verilerin tespit ve kullanılması fiili kanun hükmünü yerine getirme kapsamında gerçekleştirildiğinden suç olarak nitelendirilemez. Ancak görevli kolluk personeli ifadesini aldığı şüpheliye duygusal hisler besleyip onunla görüşmek amacıyla telefon numarası için topladığı verileri kullanır ise artık bu hukuka uygunluk nedeninden yararlanamaz. Gerçekleştirmiş olduğu fiil kanun hükmünü yerine getirme kapsamında değerlendirilemez ve kişisel verileri ele geçirme suçunu oluşturur.

Hukuki yükümlülüğün yerine getirilmesi, tipik bir fiili gerçekleştiren fail açısından bir hukuka uygunluk niteliği taşıyarak fiili suç olmaktan çıkarır.

Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde (GDPR) bu husus düzenlenmiştir. GDPR md. 6/1/c'de *"İşleme faaliyeti, ancak aşağıdaki hususlardan en az biri geçerli olduğunda ve olduğu ölçüde, hukuka uygundur: (c) kontrolörün tabi olduğu bir yasal yükümlülüğe uygunluk sağlanması amacı ile işleme faaliyetinin gerekli olması;"*[242] şeklinde düzenlemeye yer verilerek yasal yükümlülük kapsamında veri işleme faaliyetinin gerekli olması durumunda işleme faaliyeti hukuka uygun olduğu hüküm altına alınmıştır.

[241] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[242] **European Union**, dn.99

Nitekim KVKK'nin kişisel verilerin korunma şartlarını düzenleyen md. 5/2/ç bendinde "*Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması*."[243] şeklinde düzenlemeye yer verilerek hukuki yükümlülüğün ifası kapsamında veri işlenmesinin zorunlu olması durumu bir hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmiştir.

Bu hususa ilişkin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda örnek bir düzenleme yer almaktadır. 213 sayılı kanun md. 256'de "*Geçen maddelerde yazılı gerçek ve tüzel kişiler ile mükerrer 257 nci madde ile getirilen zorunluluklara tabi olanlar, muhafaza etmek zorunda oldukları her türlü defter, belge ve karneler ile vermek zorunda bulundukları bilgilere ilişkin mikro fiş, mikro film, manyetik teyp, disket ve benzeri ortamlardaki kayıtlarını ve bu kayıtlara erişim veya kayıtları okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri muhafaza süresi içerisinde yetkili makam ve memurların talebi üzerine ibraz ve inceleme için arz etmek zorundadırlar.*"[244] ifadelerine yer verilerek yetkili makam ve memurların talebi halinde gerçek ve tüzel kişiler işletmelere ilişkin içinde birçok kişisel veri niteliğine haiz belge barındıran dokümanları verme zorunluluğu getirilmiştir. Yetkili makam ve memurların veri incelemesi fiili, bir hukuki yükümlülüğün icrası kapsamında gerçekleştiğinden artık TCK md. 136 kapsamında tipik bir fiil teşkil etmemektedir.

Nitekim kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu kapsamında fiili kanuni emri yerine getirme açısından hukuka uygun hale getirecek çeşitli yasal düzenlemeler mevcuttur.

2.5.1.1. Adli Sicil Kanunu

Adli sicil bilgileri kişiye özel özellikte olup kişisel veri niteliğine haizdir. 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu md. 11'de "*Adlî sicil ve arşiv bilgileri gizlidir. Bu bilgiler, görevlilerce açıklanamaz ve bu Kanun hükümlerine göre verilen kişi, kurum ve kuruluşlarca veriliş amacı dışında kullanılamaz.*"[245] hükmüne yer verilmiştir. Dolayısıyla adli sicil bilgilerinin bir başkasına verilmesi, bir başkası tarafından ele geçirilmesi veya yayılması kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunu oluşturur.

[243] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[244] Vergi Usul Kanunu, Kanun Numarası: 213, Kabul Tarihi: 04.01.1961, RG 10.01.1961/10703
[245] Adli Sicil Kanunu, Kanun Numarası: 5352, Kabul Tarihi: 25.05.2005, RG 01.06.2006/25832

Ancak 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 7. maddesinin 1. fıkrasında bu duruma ilişkin bir hukuka uygunluk nedenine yer verilmiştir. Buna göre "*Adlî sicil bilgileri, kullanılış amacı belirtilmek suretiyle; a) İlgili kişiye veya vekâletnamede açıkça belirtilmek koşuluyla vekiline, b) Kamu kurum ve kuruluşlarına, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına, verilebilir.*"[246] Dolayısıyla kanunda belirtilen söz konusu durumlarda TCK md. 24/1 kapsamında fiilleri gerçekleştiren kişiler hukuka uygunluk nedeninin varlığından yararlanırlar.

2.5.1.2. Avukatlık Kanunu

Dava ve icra takibi dosyaları davanın tarafları hakkında kişisel veri niteliğine haiz bilgiler içermektedir. Nitekim bu dosyalarda tarafların kimlik bilgileri, adresi, işi vb. birçok bilgi yer almaktadır. Bu sebeple dava ve icra takibi dosyalarını, dosyayla ilgisi olmayan kişilerin incelemesi kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu kapsamında yer almaktadır.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu 46. Maddesinde bu duruma ilişkin bir hukuka uygunluk nedeni düzenlemiştir. Bu düzenleme "*Avukat veya stajyer, vekâletname olmaksızın dava ve takip dosyalarını inceleyebilir. Bu inceleme isteğinin ilgililerce yerine getirilmesi zorunludur.*"[247] şeklindedir. Dolayısıyla avukatlık kanunu kapsamında avukatlar veya stajyer avukatlar dosyayla ilgisini gerekçelendirmeden dosya tarafı kişilerin verilerine ulaşabilecektir. Avukatlık kanunu burada TCK md. 24/1 anlamında bir hukuka uygunluk nedenine yer vermiştir.

2.5.1.3. Umumi Hıfzıssıhha Kanunu

Hastalar, kendilerine ait kişisel verileri tedaviden önce ve tedavi sırasında hekimlerle ve hastanelerle paylaşmaktadır. Nitekim hastalarla ilgili dosyalar muhteviyatı itibariyle birçok kişisel veri barındırmaktadır. Hastalara ilişkin kişisel verilerin bir başkasıyla paylaşılması,

[246] Adli Sicil Kanunu, Kanun Numarası: 5352, Kabul Tarihi: 25.05.2005, RG 01.06.2006/25832
[247] Avukatlık Kanunu, Kanun Numarası: 1136, Kabul Tarihi: 19.03.1969, RG 07.04.1969/13168

yayılması veya ele geçirilmesi kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun ortaya çıkmasına neden olur. Ancak 1539 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu bu konuda bir hukuka uygunluk nedenini düzenleme altına almıştır.

Nitekim 1539 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu md. 57'de " *Kolera, veba (Bübon veya zatürree şekli), lekeli humma, karahumma (hummayi tiroidi) daimi surette basil çıkaran mikrop hamilleri dahi - paratifoit humması veya her nevi gıda maddeleri tesemmümatı, çiçek, difteri (Kuşpalazı) - bütün tevkiatı dahi sari beyin humması (İltihabı sahayai dimağii şevkii müstevli), uyku hastalığı (İltihabı dimağii sari), dizanteri (Basilli ve amipli), lohusa humması (Hummai nifası) ruam, kızıl, şarbon, felci tıfli (İltihabı nuhai kuddamii sincabii haddı tifli), kızamık, cüzam (Miskin), hummai racia ve malta humması hastalıklarından biri zuhur eder veya bunların birinden şüphe edilir veyahut bu hastalıklardan vefiyat vuku bulur veya mevtin bu hastalıklardan biri sebebiyle husule geldiğinden şüphe olunursa aşağıdaki maddelerde zikredilen kimseler vak'ayı haber vermeğe mecburdurlar." [248]* düzenlemesine yer verilmiştir.

Yine madde 104'e göre "*Sanatını icra eden her tabip her ay nihayetinde protokol defterlerindeki kayıtlara nazaran o ay zarfında kendilerine müracaat eden frengili hastaların ismini, yaşını ve hastalığının devrini, evvelce bir tabip tarafından tedavi edilip edilmediğini Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletine bildirmek üzere bulunduğu mıntıkanın Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne yazı ile bildirir*." [249]

Ayrıca madde 113'te "*Akciğer ve hançere vereminin her sâri şeklinde musap olanlarla veremin herhangi seriri şekline musap olarak vefat edenlerin isim ve adresleriyle ihbarı mecburidir*."[250] düzenlemesine yer verilmiştir.

Düzenlemeler göz önüne alındığında bazı hastalıkların bulaşıcı olması ve toplum sağlığı açısından ciddi risk teşkil etmesi sebebiyle hekimler ve hastaneler tarafından yetkili merciilere bildirilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Örneğin yakın zamanda gerçekleşen COVİD-19 pandemisi sırasında, COVİD-19'a yakalanan bir kişi veya personel bunu çalıştığı kuruma ve yetkililere bildirmek zorunda kalmıştır.

Nitekim KVKK md. 6/3'te "*Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama*

[248] Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, Kanun Numarası: 1593, Kabul Tarihi: 24.04.1930, RG 06.05.1930/1489
[249] Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, Kanun Numarası: 1593, Kabul Tarihi: 24.04.1930, RG 06.05.1930/1489
[250] Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, Kanun Numarası: 1593, Kabul Tarihi: 24.04.1930, RG 06.05.1930/1489

yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir."[251] hükmüne yer verilerek bu durum yasal dayanak altına alınmıştır.

Hastalığın bulaşıcı olması ve yarattığı tehlike sebebiyle gerçekleşen kişisel verilerin işlenmesi ve paylaşılmasını gerektiren söz konusu durum, fiili TCK md. 136 açısından suç olmaktan çıkararak, TCK md. 24/1 çerçevesinde hukuka uygunluk nedeni olarak düzenlemiştir.

2.5.1.4. Kimlik Bildirme Kanunu

Otel, pansiyon gibi konaklama tesislerinde konaklayan kişilerin kimlik bilgileri kayıt ve giriş için istenmektedir. Kimlik bilgileri kişiye ulaşılabilmeyi sağlayan nitelikte bilgiler olduğundan kişiler veri niteliğine haizdir. Kişisel veri niteliğine haiz bilgilerin başkaları tarafından istenmesi ve kullanılması ise TCK md. 136 kapsamında değerlendirilmektedir. Ancak kanun koyucu otel ve konaklama tesisleri açısından 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nda bir hukuka uygunluk nedenine yer vermiştir.

1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu Ek madde 1'de "*Bu Kanunun 2'nci maddesinde sayılan özel veya resmi her türlü konaklama tesisleri tüm kayıtlarını bilgisayarda günü gününe tutmak, genel kolluk kuvvetlerinin bilgisayar terminallerine bağlanarak mevcut bilgi, belge ve kayıtları genel kolluk kuvvetlerine anlık olarak bildirmek zorundadırlar*."[252] hükmüne yer verilerek kişilerin kimlik bilgilerinin ve kayıtlarının tutulmasının TCK md. 136 kapsamında suç olarak kabul edilmeyeceği, bu durumun TCK md. 24/1 çerçevesinde hukuka uygunluk nedeni olarak değerlendirileceği ifade edilmiştir.

2.5.1.5. Ceza Muhakemesi Kanunu

Ceza soruşturması veya kovuşturması esnasında somut gerçekliğin ortaya çıkarılabilmesi amacıyla şüpheli ya da sanığın beden muayenesi ya da vücudundan örnek

[251] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2006, RG 07.04.2016/29677
[252] Kimlik Bildirme Kanunu, Kanun Numarası: 1774, Kabul Tarihi: 26.06.1973, RG 11.07.1973/14591

alınması işlemi gerçekleştirilmektedir.[253] Bu muayene ve örnek alma işlemlerinin nasıl ve ne çerçevede uygulanacağı da 5271 sayılı CMK'de düzenlenmiştir. Bu işlemler ile kişilere ait kişisel veri niteliğine haiz bilgiler elde edilmektedir. Kişilere ait kişisel veri niteliğindeki bu bilgileri elde edip bulundurmak TCK md. 136 suç olarak kabul edilmektedir.

Bu hususa ilişkin ise 5271 sayılı CMK'nin 80. Maddesi'nde *"(1) 75, 76 ve 78 inci madde hükümlerine göre alınan örnekler üzerinde yapılan inceleme sonuçları, kişisel veri niteliğinde olup, başka bir amaçla kullanılamaz; dosya içeriğini öğrenme yetkisine sahip bulunan kişiler tarafından bir başkasına verilemez. (2) Bu bilgiler, kovuşturmaya yer olmadığı kararına itiraz süresinin dolması, itirazın reddi, beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilip kesinleşmesi hâllerinde Cumhuriyet savcısının huzurunda derhâl yok edilir ve bu husus dosyasında muhafaza edilmek üzere tutanağa geçirilir*" [254] hükmüne yer verilerek bir hukuka uygunluk nedeni ifade edilmiştir.

Yine KVKK, madde 5/2-a "*Kanunlarda açıkça öngörülmesi*"[255] halinde kişinin kişisel verilerinin rıza aranmaksızın işlenebileceğini hüküm altına alarak bir hukuka uygunluk nedenine yer vermiştir. Düzenlemeye göre kişiler üzerinde yapılan muayene ve örnek alma işlemleri sonucu elde edilen kişisel veriler dosya içeriğini öğrenme yetkisi bulunmayan kişilere verilir ise TCK md. 136 açısından suç gerçekleşmiş olmaktadır. Burada dosya içeriğini öğrenme yetkisine haiz kişiler açısından bir hukuka uygunluk nedenine yer verilmiştir. Aynı zamanda bu elde edilen verilerin, sanık veya şüphelinin masumiyetinin mahkeme kararıyla kesin olarak ortaya çıkması halinde yok edilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Bu işlemin gerçekleştirilmemesi de TCK md. 136 anlamında suç niteliği taşımaktadır.

Açıkladığımız örneklerden de görüleceği üzere suç olarak kabul edilen bazı fiiller kanun hükmünü yerine getirme kapsamında gerçekleştirilirse hukuka uygun hale gelir ve artık suç olarak değerlendirilmez. Dolayısıyla kanun hükmünü yerine getirme kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu açısından uygulama alanı bulan bir hukuka uygunluk nedenidir.

[253] **Börekçi**, s. 106
[254] Ceza Muhakemesi Kanunu, Kanun Numarası: 5271, Kabul Tarihi: 04.12.2004, RG 17.12.2004/25673
[255] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677

2.5.2. İlgili Kişinin Rızası

İlgili kişinin rızası terimi, işlenen fiilin başka bir bireye ait hak veya menfaati engelleme, yok etme ya da yok etme tehlikesini meydana getirmesi durumunda, fiilden etkilenen kişinin bu fiile onay vermesi şeklindeki durum olarak tanımlanmaktadır. [256] İlgili kişinin rızası kişinin üzerinde tasarruf edebileceği bir hakka ilişkin ise hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmektedir.

İlgilinin rızası TCK'nin 26/2 maddesinde "*Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez"*[257] şeklinde düzenlenmiştir.

TCK'de düzenlenmiş bulunan ilgilinin rızası kavramı niteliği itibariyle bir irade beyanıdır ve hukuki sonuçlar doğurur. Ancak ilgilinin rızasının ceza hukuku bağlamında bir hukuka uygunluk nedeni olarak değerlendirilebilmesi için kanunun irade beyanına bu yetkiyi veriyor olması gerekmektedir.[258] Aksi halde ortada ceza hukuku bağlamında bir anlam ifade etmeyen ancak başka hukuk dalları için sonuç doğurabilen bir irade beyanı doğmuş olur

Bu çalışmanın konusu oluşturan kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu açısından ise ilgilinin rızasının hukuka uygunluk nedeni olarak kendisine TCK md. 26/2'ye ek olarak anayasa ve KVKK'de yer bulmuştur.

Nitekim 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'nın 20/3 maddesi "*Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir.*" [259] hükmüne yer vererek kişisel verilerin kişilerin açık rızası ile işlenebileceğini kabul etmiştir.

İlgilinin rızasının ceza hukuku açısından hukuka uygunluk nedeni olacak şekilde değerlendirilebilmesi için gereken şartlar: 1) ilgilinin rızasının hukuka uygunluk nedeni olarak suç tipi açısından düzenlenmiş olması, 2) rıza beyanında bulunan kişinin rıza beyanında bulunmaya hukuken ehliyetinin olması ve ehil olması, 3) rızanın açık bir şekilde ilgili tarafından beyan edilmiş olması, 4) rızanın ilgilinin tasarruf edebileceği haklar açısından etki doğurması sebebiyle rızanın bu kapsamda kalması[260] şeklindedir.

---

[256] **Şare, Ersin** (2019) 'Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlarda İlgilinin Rızası' Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:21, S: 2, s. 977- 1023.
[257] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[258] **İçel**, s. 394
[259] Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ", <. https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa>, s.e.t. 29.11.2022.
[260] **İçel**, s. 382-389

Nitekim Yargıtay bir kararında "*İlgilinin rızası cinsel saldırı suçu bakımından tipikliği kaldıran bir etkiyi gösterebilmesi için; ilgilinin rıza göstermeye ehil olması, rıza çerçevesinde hareket eden kişinin rızanın sınırı aşmayacak şekilde hareket etmiş olması, rızasının fiilin icrasından önce açıklanmış olması gerekmektedir.*"[261] ifadelerine yer vererek ilgilinin rızasının kabul edilebilmesi için ilgilinin rıza göstermeye ehil olması, rızanın sınırı aşmamış olması ve fiilin icrasından önce açıklanmış olması şartlarını kabul etmiştir.

Yine Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında "*suçla korunan hukuki yararın sahibinin ihlale rıza göstermesi durumunda, bu rıza failin ceza sorumluluğunu ortadan kaldıracaktır. Ceza sorumluluğunu ortadan kaldırabilmesi için rızanın, üzerinde serbestçe tasarruf edilebilir bir hukuki menfaate ilişkin olması, kişinin rıza açıklamasına ehil olması ve tasarrufun kanuna, adaba ve genel ahlaka aykırı şekilde yapılmamış olması gerekir. Bu noktada bir hakkın üzerinde serbestçe tasarruf edilip edilemeyeceği hukuk düzenine hâkim genel ilkelere göre belirlenecektir.*"[262] ifadelerine yer vererek ilgilinin rızasının, üzerinde serbestçe tasarruf edilebilecek bir menfaate ilişkin olması, kişinin rıza açıklamaya ehil olması, rızanın kanuna, adaba ve genel ahlaka aykırı şekilde gerçekleşmemiş olması şartlarının varlığı halinde ceza sorumluluğunu ortadan kaldıracağını kabul etmiştir.

Yargıtay tarafından ilgilinin rızasının hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilebilmesi için ilgilinin rıza göstermeye ehil olması, rızanın ilgilinin tasarrufta bulunabileceği kapsamda kalması, rızanın açıklanmış olması ve ahlaka adaba ya da genel ahlaka aykırı olarak yapılmamış olması şartlarının somut olayda var olması gerektiği kabul edilmiştir. Dolayısıyla bu şartları taşıyan ilgilinin rızası ceza hukuku bağlamında hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilecektir.

KVKK kapsamında rızada ise ilgilinin rızası kavramına ceza hukuku bağlamından daha farklı bir yaklaşım bulunmaktadır. KVKK kanun sistematiğinde ilgilinin rızası kavramına değil açık rıza kavramına yer verilmiştir.

KVKK md. 3'te "*Açık rıza: Belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rızayı"*[263] şeklinde tanımlanmıştır. Buna göre kişinin hür iradesiyle açıklanan belli bir konuya ilişkin açıklama içeren beyanlar açık rıza olarak değerlendirilmektedir.

[261] Yargıtay 14. Ceza Dairesi, E: 2016/5195, K: 2020/4930, T: 12.11.2020.
[262] Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E: 2015/380, K: 2019/632, T: 05.11.2019.
[263] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677

KVKK ve TCK md. 136 açısından rızanın açık mı örtülü mü olması gerektiği bir diğer tartışma konusudur. Bir görüş, KVKK kanun sistematiğinde doğrudan açık rıza kavramına yer verildiği için örtülü rızanın KVKK kapsamında geçerli olmadığını savunmakta iken diğer bir görüşe göre ise açık rıza kavramı ile açık ve örtülü rızanın ikisini de kapsayacak şekilde düzenlenmiştir.[264] Kanun düzenlemesinde doğrudan açık rıza ifadesine yer verilmiştir. TCK'de ilgilinin rızası ifadesine yer verilirken KVKK'de açık rıza düzenlemesine yer verilmesinin kanun koyucunun bilinçli tercihi olduğu kanaatindeyiz. Madde metninde doğrudan açık rıza kavramına yer verilmesinin kanun koyucunun sadece açık rızayı belirtmek istediğini gösterdiği görüşüne katılmaktayız. Dolayısıyla TCK md. 136 kapsamında ancak açık bir rızanın bulunması hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmelidir. Bu sebeple kişisel verilerin korunması açısından örtülü rıza beyanı kabul edilemez.

Açık rıza yaklaşımının bir diğer tezahürü ise açık rızanın bilgilendirmeye dayanması zorunluluğuna kanun metninde yer verilmiş olmasıdır. Dolayısıyla kişiler kişisel verileri ile ilgili yapılan işlemlerle ilgili önceden bilgilendirilmelidir.[265] Nitekim KVKK md. 10'da "*Kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu veya yetkilendirdiği kişi, ilgili kişilere; a) Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği, b) Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği, c) İşlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılabileceği, ç) Kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi, d) 11 inci maddede sayılan diğer hakları, konusunda bilgi vermekle yükümlüdür.*" [266] düzenlemesine yer verilerek bu husus hüküm altına alınmıştır. İlgili kişinin kişisel verileri açısından yapılacak işlemler kapsamında bilgilendirilmesi bir sorumluluk olarak yüklenmiştir. Bu uygulamanın yapılmaması rızayı geçersiz hale getirecek ve TCK md. 136 kapsamında tipik bir fiil işlenmiş olacaktır.

KVKK md. 6/3'te "*Birinci fıkrada sayılan sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir.*"[267] şeklinde düzenlemelere yer verilerek kamu sağlığının korunması, tıbbi teşhis, koruyucu hekimlik, tedavi

[264] **Avcı, Cihan Braun** (2018) 'Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza' Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:15, S: 1, s. 13- 33.
[265] **Börekçi**, s. 102
[266] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[267] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677

ve bakım hizmetleri kapsamında açık rıza şartının varlığı aranmadan kanunda belirtilen yetkili kişiler tarafından kişisel veriler işlenebileceği kabul edilmiştir.

KVKK md. 8/1'de "*Kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın aktarılamaz*" ve md. 9/1'de "*Kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın yurt dışına aktarılamaz."*[268] düzenlemelerine yer verilmiştir.

Buna göre KVKK öncelikle tanımlar bölümünde açık rıza kavramının tanımını açıklamıştır. Açık rıza tanımı kapsamında kişisel verilerin açık rıza ile işlenebileceğini, kişisel verilerin ilgili kişinin açık rızası olmadan aktarılamayacağı ve yurt dışına gönderilemeyeceği, kamu sağlığının korunması kapsamında bu rızanın aranmayabileceği hüküm altına alınmıştır. KVKK'nin özel norm niteliği sebebiyle KVKK'de düzenlenmeyen durumlar açısından TCK md. 26 kapsamında hukuka uygunluk nedeninin somut olay kapsamında var olup olmadığı değerlendirilecektir.

Somut olay açısından hukuka uygunluk nedeninin varlığı öncelikle KVKK kapsamında incelenmelidir. KVKK açısından hukuka uygunluk nedeni bulunmamakta ise TCK açısından hukuka uygunluk nedeninin var olup olmadığı araştırılmalıdır.

2.5.3. Bir Hakkın Tesisi, Kullanımı veya Korunması

Hak kavramının sözlük anlamı *"'adalet', 'hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey kazanç', 'dava veya iddiada gerçeğe uygunluk, doğruluk', 'verilmiş emekten doğan manevi yetki'"*[269] şeklindedir. Hak ehliyeti kavramı ise "*haklara ve borçlara sahip olabilme iktidarı"* [270] olarak ifade edilmektedir.

Hak kavramı, ceza hukuku bağlamında bir hakkın kullanılması, tesisi veya korunması amacıyla işlenen fiillerin hukuka uygunluk nedeni olarak değerlendirilmesindeki esas öznedir. Nitekim bu hususu göz önünde bulunduran kanun koyucu TCK'nin 26/1. maddesinde "*Hakkını kullanan kimseye ceza verilmez."*[271] hükmüne yer vererek hakkın kullanılmasını hukuka uygunluk nedeni olarak kabul etmiştir.

---

[268] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[269] **TDK Güncel Türkçe Sözlük,** "Hak", <http://www.tdk.gov.tr>, s.e.t. 02.12.2022
[270] **Akipek, Akıntürk, Karaman**, s.267
[271] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611

TCK md. 26/1'e ek olarak KVKK de hakkın kullanılmasını md. 5/1/e bendinde "*Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması.*"[272] şeklinde düzenlemeye yer vererek hakkın kullanılmasını hukuka uygunluk nedeni olarak kabul etmiştir.

KVKK ve TCK, bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması konusunda birbirinden farklı hukuka uygunluk kıstasları belirlemiştir. KVKK'de hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeni açısından hakkın kullanılmasının zorunlu olma kıstası aranmaktayken TCK bağlamında bu şart düzenlenmemiştir. Ek olarak KVKK md. 5/2/e özel nitelikli kişisel veriler açısından uygulanmamaktayken TCK md. 26/1 kapsam olarak özel nitelikli ya da genel nitelikli kişisel veri ayrımını muhteviyatında barındırmamaktadır. Burada genel kanun-özel kanun ayrımına gidilerek kişisel veriler açısından özel kanun olarak KVKK'nin uygulanması yerinde olacaktır. Ancak KVKK md. 28, KVKK'nin uygulanmayacağı durumları belirtmiştir. Somut olayın KVKK'nin uygulama alanı dışında kalması durumda ise genel kanun olan TCK md. 26/1 uygulanmalıdır.[273]

Nitekim Yargıtay bir kararında "*sanığın, kendisine ve aile birliğine yönelen, onurunu zedeleyen, haksız bir saldırı altında ve başkaca şekilde ispatlanması mümkün olmayan bir hal içerisinde iken, kaybolma olasılığı bulunan delillerin muhafazasını sağlayıp, boşanma davasına sunarak, aile içi geçimsizliğin kaynağının, katılanın ablasının yani eşinin güven sarsıcı ve olumsuz davranışları olduğunu ispatlama amacını taşıyan eylemlerinde, hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle davranmaması nedeniyle sanık hakkında CMK'nın 223/2-a maddesi gereğince beraat kararı verilmesi gerekirken*" [274] ifadelerine yer vererek boşanma davasında delil olarak ileri sürmek amacıyla eşinin telefonuna casus yazılım yükleyen sanığın eylemini, sanığın başka şekilde bir ispat imkanının bulunmaması sebebiyle bir hakkın kullanılması, tesisi veya korunması kapsamında hukuka uygun olarak değerlendirmiştir.

2.5.4. İlgili Kişinin Kendisi Tarafından Alenileştirilmiş Olması

Aleni kavramı, sözlükte "*Açık, ortada, meydanda, herkesin içinde yapılan*"[275] şeklinde tanımlanmaktadır. Dolayısıyla herkes tarafından ulaşılabilen, görülebilen ve saptanabilen

[272] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[273] **Börekçi**, s. 121
[274] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2020/974, K: 2021/3641, T: 14.04.2021.
[275] **TDK Güncel Türkçe Sözlük,** "Aleni", <http://www.tdk.gov.tr>, s.e.t. 02.12.2022

şeyler aleni olarak değerlendirilmektedir. Alenileştirme ise bir şeyin kişi ya da kişiler tarafından aleni hale getirilmesi olarak kabul edilmektedir.

Kişisel veriler açısından alenileştirme bir hukuka uygunluk nedeni olarak saptanmıştır. Nitekim KVKK md. 5/2/d de "*İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması*."[276] düzenlemesine yer verilerek kişisel verinin ilgilisi tarafından alenileştirilmiş olması durumunda açık rıza aranmaksızın işlenebileceği hüküm altına alınmıştır.

Alenileştirme kavramı Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından 16.12.2020 tarihinde yapılan kamuoyu duyurusunda "*kişisel verinin, aleni kabul edilebilmesi için öncelikle ait olduğu kişinin aleni olmasını istemesi, başka bir ifade ile bu yönde bir iradesinin var olması gerekir. Bu anlamda tek başına kişisel verinin kamuoyuna açık hale gelmesi, örneğin herkesin görebileceği bir yerde olması ya da herkesin erişimine açık durumda bulunması alenileştirilmiş olması bakımından yeterli olmamakta; eylemin, ilgili kişinin iradesi ile de desteklenmesi gerekmektedir. Veri sorumlularının; ilgili kişinin alenileştirme amacından farklı ya da bu amacı aşan şekilde kişisel veri işleme faaliyetinde bulunmaları, başkaca bir işleme şartına dayanılmadığı sürece, Kanuna aykırılık oluşturacaktır*."[277] ifadeleriyle açıklanmıştır.

Buna göre kişisel verinin alenileştirilmiş kabul edilebilmesindeki kurum tarafından aranan şart verinin kişi tarafından aleni olmasının istenmesi şeklinde ifade edilmiştir. Eğer kişisel veri ilgili kişi tarafından alenileştirme amacı güdülmeden aleni hale gelmişse bu durum hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmeyecektir. Alenileştirme amacını aşan her işletme faaliyeti de TCK md. 136 kapsamında suç niteliğine haiz olacaktır. Dolayısıyla bir kişisel verinin kamuoyuna açık hale gelmesi alenileştirme için yeterli olmamakta ilgili kişinin de bu yönde mutlaka iradesinin bulunması gerekmektedir.

Yargıtay bir kararında *" bahse konu fotoğrafın, katılanın herkese açık profilinden elde edildiği, bu fotoğraflara kolaylıkla ulaşılabildiği, fotoğrafın özel hayata ilişkin olduğuna dair bir iddiada da bulunulmadığı dikkate alındığında, özel hayata ilişkin olmayan, herkese açık facebook profilinden kolaylıkla elde edilen fotoğrafların, ilgilinin isim ve soyismi kullanılmadan, sadece başka bir facebook profilinde yayınlanması eyleminin suç olarak kabul edilemeyeceği, bu eylemlerin yalnızca özel hukuk yaptırımlarına konu olabileceği göz önüne alındığında mahkemece sanık hakkında beraat kararı verilmesinde bir isabetsizlik görülmemiş*

[276] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[277] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Alenileştirme Hakkında Kamuoyu Duyurusu", < https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6843/-ALENILESTIRME-HAKKINDA-KAMUOYU-DUYURUSU>, s.e.t. 03.12.2022.

olup"[278] ifadelerine yer vererek bir kimsenin herkese açık olarak paylaştığı fotoğrafın artık aleni nitelik taşıdığı dolayısıyla herkese açık bir şekilde paylaşılan fotoğrafın başka bir kişi tarafından da paylaşılmasının özel hukuk kapsamında kaldığı dolayısıyla suç oluşturmadığı kabul edilmiştir.

2.5.5. Bir Sözleşmenin Kurulması veya İfası İçin Kişisel Verilerin İşlenmesinin Gerekli Olması

Sözleşme, tarafların karşılıklı irade beyanlarının uyuşması ile ortaya çıkan bir hukuki işlem çeşididir.[279] Sözleşme, tarafların ortak bir paydada anlaşması ve sözleşmenin esaslı noktalarında uyuşmanın gerçekleşmesi ile sözleşme kurulmuş olur. Sözleşme taraflara ait birçok kişisel veri niteliğinde bilgi içerir. Dolayısıyla sözleşmenin başka kişiler tarafından fiili konu edinilmesi TCK md. 136 kapsamında suç teşkil eder.

Kanun koyucu TCK md. 26 kapsamında genel hukuka uygunluk nedenleri içinde sözleşmenin kurulması veya ifası için kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması hukuka uygunluk nedenine yer vermemiştir. KVKK md. 5/2/c de ise "*bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması"*[280] şeklindeki düzenleme ile söz konusu durum hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmiştir. Özel nitelikli kişisel veriler olarak değerlendirilen ve tanımlanan hassas veriler açısından ise KVVK md. 5/2/c hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmemiştir. Dolayısıyla bu veriler açısından kişisel verilerin işlenmesi TCK md. 136 kapsamında suç olarak nitelendirilecektir.[281]

2.5.6. Kişilerin Hayat veya Beden Bütünlüğünün Korunması

Hayat ve beden bütünlüğü, kişilerin fiziksel ve ruhsal olarak dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı yaşamının ve bedeninin korunması olarak açıklanmaktadır. Kişilerin bedensel

[278] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2015/4349, K: 2016/5349, T: 30.03.2016.
[279] **Nomer, Haluk** (2023) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 19. Baskı, İstanbul, Beta Basım.
[280] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[281] **Korkmaz** (2009), s. 470

bütünlüğüne ya da kişisel verilerinin işlenmesine açık rızası ile onay vermesi durumu ceza hukuku bağlamında hukuka uygunluk nedeni olarak nitelendirilmektedir.

Kişinin rızasını açıklamasının mümkün olmadığı ama hayat ve beden bütünlüğünün korunması için müdahalenin zorunlu olduğu durumlar oluşabilmektedir. Bu sebeple kanun koyucu KVKK md. 5/2/b' de buna ilişkin bir düzenleme getirmiştir. Düzenlemeye göre "*Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması."*[282] durumu bir hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmiştir.

Somut olay bakımından hukuka uygunluk nedeninin varlığının kabulü şartları düzenleme açısından şunlardır: 1) kişinin fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamamış olması ya da hukuki ehliyeti bulunmayan bir kişi olması 2) kişinin veya bir başkasının hayat ve beden bütünlüğünün korunması zorunluluğun doğması. Örneğin trafik kazası geçiren bir kişinin kimlik bilgilerinin kolluk görevlileri tarafından hastaneye bildirilmesi durumunda fiili imkânsızlık hali mevcuttur. Kaybolan ve akıl sağlığı yerinde olmayan birinin ailesine ulaşmak amacıyla kimlik bilgilerinin paylaşılması durumu ise hukuki ehliyeti bulunmayan kişi şartının varlığı örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yine yaralanan ve kan kaybeden birinin kan grubunun kan araması kapsamında başka kişilerle paylaşılması kişinin hayat ve beden bütünlüğü açısından zorunludur ve TCK md. 136 kapsamında hukuka uygunluk nedeni olarak nitelendirilir.

2.5.7. Sağlık ve Cinsel Hayata İlişkin Kişisel Veriler

Özel nitelikli kişiler veri kavramı, uluslararası düzenlemelerde, "hassas veri", "özel türde veri", "hassas bilgi" olarak kavramsal tanımlamaya tabi tutulan KVKK'de ise "özel nitelikli veri" olarak adlandırılan, diğer verilere göre daha hayati öneme sahip olan ve mutlaka korunması gereken veriler olarak tanımlanmaktadır.[283] Sağlık ve cinsel hayata ilişkin verilerde mutlak olarak korunması gereken özel nitelikli veriler arasındadır.

[282] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[283] **Türkmen**, s.20

KVKK md. 6/2'e göre "*Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır."*[284] düzenlemesine yer verilmiştir. Ancak kanun koyucu sağlık ve cinsel hayata ilişkin veriler açısından bir istisnai hükme yer vermiştir. Bu düzenleme KVKK md. 6/3'e göre "*Birinci fıkrada sayılan sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir.*"[285] şeklinde ifade edilmiştir.

Yasal düzenlemeye göre sağlık ve cinsel hayat ilişkin veriler dışındaki veriler belirli şartlarda açık rıza aranmaksızın işlenebilecektir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin veriler ise ancak ve ancak sır saklama yükümlülüğü bulunan veya yetkili kişiler tarafından kanunun öngördüğü amaçlarla işlenebilecektir. Dolayısıyla yetkili kişiler tarafından kanunun öngördüğü amaçla işlenen tipik fiiller TCK md. 136 kapsamında hukuka uygunluk nedeninden yararlanacak ve suç olarak değerlendirilmeyecektir.

2.6. ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

Suçun özel görünüş biçimleri teşebbüs, iştirak ve içtima olarak üç başlık altında tasnif edilmektedir.

2.6.1. Teşebbüs

Teşebbüs, bir suç işleme kararının icrası sırasında failin suç işleme dürtüsünü ve isteğini içinde barındırmasına rağmen kendisi dışında gerçekleşen sebepler dolayısı ile suçu gerçekleştirememesi hali olarak ifade edilmektedir.[286] Fail, suç işleme kararı icrası kapsamında

[284] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[285] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun Numarası: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, RG 07.04.2016/29677
[286] **Aydın, Devrim** (2006) 'Suça Teşebbüs', C:55, S: 1, s. 85- 113.

hareketi somut olarak meydana getirmeye başlamıştır ancak elinde olmayan, kendisine mâni olan kendisi dışında bir sebebin varlığı neticesinde hareketi neticeye ulaşmamıştır. [287]

Nitekim TCK'nin 35. maddesinde teşebbüs "*Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur*."[288] şeklinde tanımlanmıştır.

Teşebbüs, kanunda genel hükümlerde kendisine yer bulmuştur. Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu açısından ise teşebbüs hükümlerinin uygulama alanı bulup bulmayacağı doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre TCK md. 136 bir sırf hareket suçudur ve eğer hareket bölünebiliyor ise suç teşebbüse elverişlidir.[289] Diğer bir görüşe göre ise kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu neticeye bitişik yani bölünemez bir suç niteliği taşıdığından teşebbüse elverişli olarak kabul edilemez.[290] Bir başka görüşe göre ise suç teşebbüse niteliği itibariyle elverişlidir ancak TCK md. 136 düzenlemesinde suçun neticesine ilişkin herhangi bir norm yer almaması sebebiyle teşebbüs hali görülmemektedir.[291]

Kanaatimizce kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu bir soyut tehlike suçudur. Dolayısıyla TCK md. 136'da yer alan fiillerin gerçekleştirilmesi ile suç işlenmiş kabul edilmektedir. Bu kapsamda neticenin meydana gelmesi aranmamaktadır. Ancak kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu niteliği itibariyle hareketin bölünebildiği bir suç tipidir. Bu sebeple suç tipinin teşebbüse uygun olduğu görüşündeyiz.

Örneğin failin üniversite sistemine girerek diğer kişilere ilişkin bilgileri elde etmesi olayında öğrenci bilgilerinin bulunduğu veri datasına ulaşmaya çalışmış ancak güvenlik duvarını aşamamış ise artık burada suç teşebbüs aşamasında kalmış kabul edilmelidir. Çünkü veri ele geçirme fiili bir suç kararının icrası kapsamında denenmiş failin elinde olmayan sebeplerle ele geçirme gerçekleştirilememiştir. Bu örnek de bize göstermektedir ki TCK md. 136 açısından hareket bölünebilir ve suç tipi teşebbüse elverişlidir. Aynı zamanda TCK md. 136 doğrudan kast ile işlenmesi dolayısı ile de teşebbüse elverişlidir.

[287] **Şare, Ersin** (2017) 'Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs', C:2017, S: 130, s. 119- 156.
[288] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[289] **Sınar,** s.57
[290] **Özbek, soy, Bacaksız**, s.599
[291] **Dülger (2019b)**, s.356

2.6.2. İştirak

İştirak kavramı, suçun gerçekleştirilmesinin ya da suç işleme kararının alınmasının birden fazla kişi tarafından meydana getirilmesi olarak ifade edilmektedir. İştirak temelde; faillik, müşterek faillik, dolaylı faillik, azmettirme ve yardım etme şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Doğrudan fail, suçun kanuni tanımında yer alan fiili bizzat ve tek başına gerçekleştiren kişi olarak kabul edilmektedir.[292]Müşterek faillik birden fazla kişinin kanunda suç olarak ifade edilen fiili ortaklaşa gerçekleştirmesi olarak tanımlanmaktadır.[293]

Dolaylı faillik ise TCK'nin 37. maddesinin 2. Fıkrasında tanımlanmıştır. Buna göre dolaylı faillik "*suçun işlenmesinde bir başka kişiyi araç olarak kullanan kişi*"[294] şeklinde ifade edilmiştir. Suça iştirak düzenlemelerine örnek olan Alman Ceza Kanunu md. 25/1'de dolaylı faillik "suçu başkası aracılığıyla işleyen kişi" şeklinde ifade edilmiştir.[295]

Azmettirme, suç işleme düşüncesi bulunmayan bir kişide suç işleme düşüncesi oluşturmak, bu kişiyi suç işlemeye ikna etmek şeklinde tanımlanmaktadır.[296] Yardım etme kavramı ise TCK'nin 39. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre *"1) Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek.2) Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak.3) Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak.*"[297] fiillerini gerçekleştiren kişi yardım eden olarak sorumlu olur.

TCK md. 136 suça iştirak açısından özel bir nitelik arz etmez. Yani genel iştirak hükümleri bu suç tipi açısından da geçerlidir. Örneğin fail, Millî Eğitim Bakanlığı sistemlerine girip personele ilişkin bilgileri ele geçirdiğinde doğrudan fail olarak sorumlu olur. Eğer ele geçirme işlemi ortak bir suç işleme kararı çerçevesinde birden fazla kişi tarafından gerçekleştirildiğinde ise her bir fail müşterek fail olarak nitelendirilir. Fiilin gerçekleştirilmesi

---

[292] **Öztürk, Mustafa Kağan** (2023) 'Türk Ceza Kanunu'nda Bir İştirak Şekli Olarak Faillik (TCK m. 37)' Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:13, S: 1, s. 255- 307.
[293] **Yılmaz, Zahit** (2018) 'Müşterek Faillik ve Dolaylı Faillik Kurumlarının İhmali Suçlar Yönünden Değerlendirilmesi' Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C:24, S: 1, s. 122- 131.
[294] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[295] **Öztürk,** s.283
[296] **Yağız, Yavuz** (2023) 'Azmettirmenin Özel Oluşum Şekilleri' Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:25, S: 1, s. 131- 162.
[297] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611

sırasında bir başka kişinin araç olarak kullanılması halinde ise artık dolaylı faillik hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

TCK md. 136'nın nitelikli halini düzenleyen TCK md. 137/1' de ise özel bir hüküm yer almaktadır. Suça konu hareketi gerçekleştiren fail açısından TCK md. 137 2 şart aramaktadır. Buna göre failin TCK md. 137 kapsamında cezalandırılabilmesi için 1) görevinin verdiği yetkiyi kötüye kullanan bir kamu görevlisi olması 2) belirli bir meslek veya sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak yoluyla hareketi gerçekleştirmiş şartlarından biri gerçekleşmiş olmalıdır. TCK md. 137 faile özel bir nitelik yüklemesi sebebiyle özgü suç olarak kabul edilmektedir. Bu durumda özel niteliğe haiz olan fail TCK md. 137/1 kapsamında cezalandırılır iken diğer failler TCK md.40/2 uyarınca azmettiren veya yardım eden sıfatıyla cezalandırılacaklardır.[298]

2.6.3. İçtima

Vuku bulan her netice başlı başına bir suç olarak değerlendirilmektedir. Fakat failin suç işleme kararının icrası sırasında amaçladığı neticeden başka bir netice ortaya çıkabileceği gibi birden çok hareket gerçekleştirilip tek bir neticede ortaya çıkabilmektedir. Farklı neticelerin ayrı ayı suç olarak değerlendirilip, her bir netice açısından kanunda öngörülen cezaların verilmesi kapsamında cezaların birleştirilerek tek bir sonuç cezanın verilmesi cezaların içtimaı olarak tanımlanır.[299]

İçtima TCK'nin 44. maddesinde *"İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır."*[300] şeklinde düzenlenmiştir. Madde gerekçesinde de belirtildiği gibi ceza hukukunun temel ilkelerinden non bis idem ilkesi çerçevesinde kişi işlediği fiilden dolayı ancak bir kez cezalandırılabilir. Dolayısıyla tek bir fiilin birden fazla suçun oluşmasına sebebiyet verilmesi durumunda fail bu suçlardan en ağır cezayı gerektiren suç çerçevesinde cezalandırılır. Böylelikle kişinin işlediği bir fiil dolayısıyla birden fazla kez cezalandırılmasının önlenmesi amaçlanmıştır.

---

[298] **Sınar**, s.58
[299] **Özen, Mustafa** (2007) 'Ceza Hukukunda Fikri İçtima', C:2007, S: 73, s. 132- 145.
[300] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611

Çalışmamızın konusunu oluşturan kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu tek bir fiille birden fazla suçun oluşumuna sebebiyet vermeye imkân tanımaktadır. Aynı zamanda başka bir suçun işlenmesinde araç suç olarak kullanılmayı olanak sağlayan bir suç tipi olarak görülmektedir. Ancak suçların içtimaı konusunda TCK md. 136 açısından özel bir düzenleme bulunmadığından içtima ilişkin genel hükümler bu suç tipi açısından da uygulama alanı bulacaktır.

TCK md. 43'te zincirleme suç hükümleri düzenleme altına alınmıştır. Buna göre "*Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır."*[301] Zincirleme suç hükümleri TCK md. 136 açısından da uygulama alanı bulur.

Nitekim Yargıtay bir kararında "*ATM cihazına yerleştirdiği kart kopyalama ve kamera düzenekleri ile cihazda işlem yapan kişilere ait kartların manyetik şerit bilgilerini ve şifrelerini hukuka aykırı olarak ele geçirmekten ibaret eyleminin, zincirleme şekilde TCK'nın 136/1. maddesindeki verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunu oluşturduğuna ilişkin yerel mahkemenin kabulünde dosya kapsamına göre bir isabetsizlik görülmemiştir."*[302] ifadelerine yer vererek kart kopyalama işleminin birden fazla kişiye karşı gerçekleştirilmesini TCK md. 43/2 kapsamında değerlendirmiştir.

İçtima ile ilgili bir diğer husus ise diğer suç tipleriyle TCK md. 136 arasındaki içtima ilişkisidir.

Haberleşmenin gizliliğini ihlal ve kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması suçu ile kişisel verileri verme, yayma ve ele geçirme suçu arasındaki içtima ilişkisi açısından iki görüş mevcuttur. Bir görüşe göre TCK md. 132,133 ve 136 hareketin yapısı itibariyle birbirleriyle benzeşmektedir. Dolayısıyla tek fiil birden fazla suça vücut verir ve fail cezası daha ağır olan TCK md. 136 çerçevesinde cezalandırılmalıdır. Diğer görüşe göre ise TCK md. 132,133 özel hüküm niteliği taşır. Bu sebeple doğrudan TCK md. 132,133 kapsamında kalan fiiller bu çerçevede cezalandırılırken bu kapsama girmeyen fiiller genel hüküm olan TCK md. 136 açısından cezalandırılmalıdır. [303] Kanaatimizce TCK md. 132,133

[301] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[302] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2015/13192, K: 2017/3451, T: 26.04.2017.
[303] **Gültekin, Nil Melek** (2012) 'Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Yönünden Korunması' (Yüksek Lisans), Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ve 136 arasında özel norm ilişkisi mevcuttur. TCK md. 136 kişisel verilere ilişkin genel ihlalleri muhteviyatında düzenlemekte iken TCK md. 132,133 ise spesifik olarak haberleşmenin gizliliğini ihlal ve kişiler arasındaki konuşmaların kayda alınmasını düzenlemektedir. Bu suç tipinin konusu da kişisel verileri barındırmaktadır. Bu sebeple özel olarak bu suç tipi kapsamında bulunmayan fiiller, kişisel verilere ilişkin bir ihlal gerçekleştirilmesi nedeniyle TCK md. 136 kapsamında kalacaktır.

TCK md. 136'nın içtimaı açısından uygulamada en çok rastlanılan sorun özel hayatın gizliliğini ihlal suçu ile TCK md. 136'nın ayrımı olarak görülmektedir. Doktrinde bir görüşe göre özel hayatın gizliliğini ihlal suçu, TCK'nin dokuzuncu bölümünde yer alan suç tipleri açısından genel norm niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla özel hayat alanına yönelik faaliyetler diğer suçların kapsamında bulunmadığı takdirde özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturmaktadır.[304] Burada özel hayatın gizliliğini ihlal suçu genel norm diğer suç tipleri özel norm niteliğindedir. Bu kapsamda TCK md. 136 özel norm TCK md. 134 genel norm niteliğine haizdir. Bu sebeple TCK md. 136 uygulama alanı bulmadığında TCK md. 134 uygulama alanı bulacaktır.

Doktrindeki bir diğer görüşe göre TCK md. 136'nın uygulama alanı bulabilmesi için fiilin TCK md. 134'ün uygulama alanına girmemesi gerekir. Yargıtay bu görüşü kabul etmektedir.

Nitekim Yargıtay bir kararında *" Ayrıca, bir özel hayat görüntüsü ya da sesinin, "kişisel veri" olduğunda kuşku bulunmamakta ise de, kişinin özel hayatına dair görüntüsü ya da sesinin, bilgisi dışında, resim çekme veya kaydetme özelliğine sahip aletle belli bir elektronik, dijital, manyetik yere sabitlenmesi TCK'nin 134/1. Maddesinin 2. Cümlesinde; rızası dışında ifşa edilmesi, yani; yayılması, açığa vurulması, afişe edilmesi, ilan edilmesi, kamuoyuna duyurulması, aleniyet kazandırılması, özetle; içeriğini öğrenme yetkisi bulunmayan kişi veya kişilerin bilgisine sunulması TCK'nin 134/2. Maddesinde özel hayatın gizliliğini ihlal suçu kapsamında düzenlendiğinden, kişinin özel hayatına dair görüntüsü ya da sesi, yasal anlamda, TCK'nin 136/1. Maddesi kapsamında kişisel veri olarak değerlendirilemez."*[305] ifadelerine yer vererek TCK md. 134 ile 136 arasında "özel hayata ilişkin olma" açısından farklılık gözetmektedir. Yargıtaya göre işlenen fiil özel yaşama ilişkin bir unsura karşı gerçekleştirilmekte ise TCK md. 134 aksi durumda TCK md. 136 uygulanmalıdır.

[304] **Koca, Üzülmez** (2017), s.504
[305] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2015/9893, K: 2016/12504, T: 09.11.2016.

Özel yaşam, kişinin olağan şartlarda hiç kimsenin bilmesini istemediği olaylar ve durumlar olarak kabul edilmektedir. Örneğin çıplaklık, cinsel yaşam, dünya görüşü, ideoloji, siyasal düşünce, hastalık vb. gibi olgular kişinin sadece kendisine özel olmasını isteyeceği özel alan kapsamında değerlendirilmektedir.[306] Dolayısıyla suça konu veri kişinin özel yaşamana ilişkin ise TCK md. 134 aksi halde TCK md.136 uygulanacaktır.

Kanaatimizce özel yaşam alanı birçok unsur barındırmaktadır ve kapsamı geniştir. Her durumda somut olay bakımından özel hayat alanının ihlal edilip edilmediğinin tespiti güç olacaktır. Bu sebeple TCK md. 134 ile 136 arasındaki ayrımı genel norm-özel norm ilişkisi çerçevesinde değerlendiren görüşe katılmaktayız.

Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu ile arasında içtima ilişkisi olan bir diğer suç tipi ise kişisel verileri kaydetme suçudur. Doktrindeki bir görüşe göre TCK md.135 ile 136 arasında geçitli suç ilişkisi bulunmaktadır.[307] Geçitli suç kavramı ise failin suç oluşturan tipik bir fiili gerçekleştirebilmek için korunan hukuki değerin aynı olduğu daha az cezayı gerektiren bir suça ilişkin fiili de gerçekleştirmek zorunda olduğu haller olarak tanımlanmaktadır.[308]

Nitekim Yargıtay da bir kararında "*kişisel verilerin, "verildiği", "yayıldığı" veya "ele geçirildiği"nin kabul edilebilmesi için, kişisel verilerin kaydedilmiş halde bulunması, kaydedilmiş haliyle başkalarına verilmesi, yayılması ya da ele geçirilmesi gerekir."*[309] ifadelerine yer vererek TCK md. 136'nın ancak kaydedilen kişisel veri üzerinde gerçekleşebileceğini kabul etmiştir. İki suç tipi arasında geçit ilişkisini kabul etmiştir. TCK md. 136 niteliği gereği daha fazla ceza hükmünü barındırdığı için geçit suç olarak TCK md. 135 kabul edilecektir.[310]

Doktrindeki bir diğer görüşe göre ise TCK md. 135 ile 136 arasında herhangi bir geçit suç ilişkisi mevcut değildir. Bu sebeple TCK md.136 kapsamında fiili gerçekleştiren fail hem TCK md.136 hem de 135 açısından suç işlemiş kabul edilmeli ve gerçek içtima kapsamında iki ayrı suçtan da cezalandırılmalıdır.[311] TCK md. 136'nin sadece kaydedilmiş kişisel veriler açısından kabul eden Yargıtay görüşüne daha önce açıkladığımız nedenlerle katılmamaktayız.

---

[306] **Koca, Üzülmez** (2017), s.504

[307] **Çokmutlu, Metin** (2014) 'Türk Ceza Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması' (Doktora), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

[308] **İçel, Kayıhan** (2008) 'Görünüşte Birleşme (İçtima) İlkeleri ve Yeni Türk Ceza Kanunu', C:7, S: 14, s. 35-49.

[309] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2017/3928, K: 2018/3190, T: 21.03.2018.

[310] **Börekçi**, s. 153

[311] **Değirmenci, Olgun** (2005) '2004 Türk Ceza Kanunu'nun Bilişim Suçları Bakımından Değerlendirilmesi', C:18, S: 58, s. 195-208.

Bu sebeple TCK md. 136 sadece kaydedilmiş değil kaydedilmemiş kişisel veriler açısından da uygulanmalıdır. Böylece TCK md. 135 ile 136 arasındaki ayrım netleşecek iki suç arasında geçit ya da içtima ilişkisi kaydedilmiş kişisel veriler açısından söz konusu olacaktır. Kaydedilmiş kişisel veriler bakımından ise TCK md. 136 kapsam olarak 135'i içerisinde barındırmaktadır. TCK md. 136 daha ağır cezayı gerektiren bir suç tipi olduğundan fikri içtima çerçevesinde TCK md.43 hükümleri uygulama alanı bulmalıdır.

TCK md. 136 ile içtimai ilişki içerisinde bulunan bir diğer suç tipi ise sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçudur. TCK md. 244/2' de kanun koyucu tarafından seçimlik hareketlerden biri, var olan verileri başka bir yere göndermek olarak belirlenmiştir. Bu fiil aynı zamanda TCK md. 136 kapsamını da içermektedir.[312]

Doktrindeki bir görüşe göre TCK md. 136 ile 244 arasındaki ilişki özel kanun genel kanun ilişkisidir. Buna göre failin verileri gönderme hareketi bilişim sistemi içerisinde ise TCK md. 244 değilse TCK md.136 uygulanmalıdır.[313] Başka bir görüşe göre ise tek fiil iki suçunda kapsamı alanına giriyor ise TCK md. 43 kapsamında fikri içtima hükümleri uygulanmalı ve yaptırımı ağır olan suç kapsamında ceza verilmelidir.[314] Kanaatimizce TCK md. 136 ile 244 arasında genel kanun özel kanun ilişkisi bulunmamaktadır. Çünkü TCK md. 244 bilişim sistemleri açısından düzenlenmiş bir suç tipiyken TCK md. 136 kişisel verilerin korunması kapsamında düzenlenmiş bir suç tipidir. İki suç tipi birbirinden farklı konuları düzenlemektedir. Bu sebeple TCK md. 136 ile TCK md. 244 arasında fikri içtima hükümleri uygulanmalıdır.

TCK md. 136'nin birçok suç tipi ile ilişki içerisinde olduğu görülmektedir. Ancak TCK md. 136 kişisel verilerin korunması kapsamında düzenlenmiş bir suç tipidir. Suçun konusu kişisel veriler olmayan suç tipleri ve geçit suç ilişkisini barındıran diğer suç tipleri açısından fikri içtima hükümleri uygulama alanı bulmalıdır. Özel hayatın gizliliği suçu açısından ise genel norm- özel norm ilişkisi mevcuttur ve somut olay irdelenerek özel ya da genel normun kapsamı belirlenmelidir.

[312] Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E: 2015/118, K: 2019/148, T: 05.03.2019.
[313] **Börekçi**, s. 156
[314] **Gültekin**, s.171

2.7. NİTELİKLİ HALLER

Nitelikli hal kavramı, suçun kanunda düzenlenen temel şekline nazaran cezanın artırılması veya indirilmesi sonucunu doğuran durumlar olarak tanımlanmaktadır.[315]

Suçun nitelikli halinde failin ya da mağdurun sıfatından, ikisi arasındaki ilişkiden, suçun konusuna ait özelliklerden, fiilin gerçekleştirildiği yer ve zamandan, fiilin gerçekleştiriliş tarzından ve fiil ile amaçlanan amaç ve saikten kaynaklanan nedenler ile suç tipinin cezası azaltılmakta ya da arttırılmaktadır.[316]

Çalışmamızın konusu oluşturan kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu açısından ise TCK md. 137'de nitelikli haller düzenlenmiştir. Buna göre *"(1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların; a) Kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle, b) Belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle, İşlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır."*[317] düzenlemesine yer verilmiştir. TCK md. 136 açısından TCK'de iki nitelikli hal düzenlenmiş olup bu nitelikli haller cezayı arttırıcı nitelikli hal olarak kabul edilmiştir.

Buradaki önemli bir husus ise somut olayda bu iki nitelikli halinde aynı anda gerçekleşmesi durumudur. Örneğin Genelkurmay Başkanlığı'nda çalışan bir yazılım uzmanının personele ait kişisel verileri kendi tasarladığı bir yazılım ile ele geçirmesi durumunda; yazılım uzmanının hem kamu personeli olması hem de yazılım uzmanlığı sebebiyle suçun iki nitelikli hali aynı olayda gerçekleşmiş olmaktadır. Bu durumda iki nitelikli hal kapsamında da arttırım uygulanmayıp cezada tek bir arttırıma gidilecektir. İki nitelikli halin aynı anda bulunması durumu TCK md. 61 kapsamında temel cezanın belirlenmesi hususunda dikkate alınmaktadır.[318]

[315] **Şahin, İsmail** (2021) 'Suçun Nitelikli Hallerine Dair Ceza Artırım veya İndirimlerinin Basit Yargılama Usulünün Uygulanabilirliğine Etkisi', C:0, S: 17, s. 429-455.
[316] **Şahin**, s. 432
[317] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[318] **Börekçi**, s.129

2.7.1. Suçun Kamu Görevlisi Tarafından ve Görevinin Verdiği Yetki Kötüye Kullanılmak Suretiyle İşlenmesi

Kamu görevlisi, kamusal alanda gerçekleştirilen bir faaliyete atama ya da seçilme ile herhangi bir şekilde sürekli, süreli veya geçici şekilde dahil olan kişi olarak tanımlanmaktadır.[319] Kısaca kamu görevlisi bir kamusal faaliyete seçilme ya da atama yoluyla gelen ve faaliyete katılan kişi şeklindedir.

Bu nitelikli hal açısından fiili gerçekleştiren kişinin kamu görevlisi olması gerekmektedir. Dolayısıyla nitelikli hal özgü suç niteliğine haizdir. Ancak failin sadece kamu görevlisi olması yeterli değildir. Failin fiili görevinin verdiği yetkiyi kötüye kullanmak yoluyla gerçekleştirmesi gerekmektedir. Örneğin trafik kazası geçiren bir kişinin bilgilerinin hastanede çalışanlar tarafından ele geçirilip yasal olmayan hasar danışmanlık şirketleri ile paylaşılması durumunda hastanede çalışan personelin kamu görevlisi olması ve bu yolla başkasına ait bilgileri ele geçirmesi sebebiyle TCK md.137/1 kapsamında nitelikli hal gerçekleşmiş kabul edilmelidir.

Nitekim Yargıtay bir kararında *" Katılan Vodafone Telekomünikasyon A.Ş.ye bağlı "E ... GSM" adlı iş yerinde aktivasyon personeli olarak çalışan sanık Rıdvan'ın, görevi gereği kendisine verilen yetkiyi kullanarak ve mesleğinin sağladığı kolaylıktan yararlanarak, "ICRM" olarak adlandırılan sisteme giriş yapıp, buradan temin ettiği Mısır Büyükelçiliği'nde Vodafone abonesi olan büyükelçilik görevlileri ve eşlerinin cep telefonlarına, abonesi olduğu GSM hattından…mesaj gönderdiği ve kardeşi Recep tarafından da bir başka GSM hattından, aynı mesajların aynı Büyükelçilik görevlileri ve eşlerine gönderilmesine olanak sağladığı anlaşılmakla*[320] ifadelerine yer vererek aktivasyon personelinin Mısır Büyükelçiliği'ne ait telefonları ele geçirmesi olayında sanığın kendisine verilen yetkiyi mesleğinin sağladığı kolaylıkla kötüye kullanması şartının gerçekleştiğini kabul etmiştir. Bu sebeple somut olay açısından TCK md. 137/1'in uygulanması gerektiğini belirtmiştir.

Yerleşik Yargıtay görüşüne göre bu nitelikli halin de uygulanabilmesi için ele geçirilen verilerin kaydedilmiş olması gerekmektedir. Nitekim yargıtay bir kararında psikiyatri merkezinde tedavi gören bir hastanın bilgilerini dosyayı okuyarak öğrenen hemşirenin; hastane çalışanlarına mağdurun intihara teşebbüs ettiğini anlattığı olayda, dosya içeriğine dair bilgilerin

[319] **Aydın, Hüseyin** (2010) 'Ceza Hukukunda Kamu Görevlisi Kavramı', C:0, S: 1, s. 109-128.
[320] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2013/13022, K: 2014/6503, T: 17.03.2014.

kaydedilmiş veri niteliğine haiz olmadığı bu sebeple TCK md. 136'nın değil TCK md.134/1'in somut olayda sübut olduğu kararını vermiştir.[321]

Doktrinde bir görüşe göre, TCK md. 137'nin görevi kötüye kullanma (TCK md. 257) ile arasında özel norm genel norm ilişkisi olduğu ve TCK md. 137'nin TCK md. 257'nin özel bir hali olduğu görüşü ileri sürülmektedir. Bu görüşe göre TCK md.137/1 kapsamında kalan fiillerde TCK md 257 açısından ayrıca bir cezalandırılma yapılmamalıdır.[322] Kanaatimizce TCK md. 257 kamu görevlilerinin işledikleri fiiller nedeniyle cezalandırılmaları açısından genel norm niteliğindedir. TCK md. 137 ise kişisel verilerin korunması kapsamında düzenlenmiştir. TCK md. 137, kamu görevlisinin işlediği fiilin kişisel verilerin korunması kapsamında cezalandırılması gerektiğinde uygulama alanı bulacaktır.

2.7.2. Suçun Belli Bir Meslek ve Sanatın Sağladığı Kolaylıktan Yararlanmak Suretiyle İşlenmesi

Suçun belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle işlenmesi TCK md. 137/1-b de TCK md. 136'nın nitelikli hallerinden birisi olarak kendine yer bulmuştur. Sözlükte "Meslek: *Belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş, Sanat: Bir şey yapmada gösterilen ustalık*[323]" olarak tanımlanmaktadır.

Bu nitelikli hal açısından failin fiili gerçekleştirmesi sırasında, yaptığı işin ya da uzmanı olduğu sanat niteliğine haiz özel yeteneğin kolaylık sağlaması bu yolla TCK md. 136'nın konusunu oluşturan kişisel verinin verilmesi, ele geçirmesi veya yayılması gerekmektedir. Yani suçun işleniş şekli ile meslek veya sanatın sağladığı avantaj arasında neden-sonuç ilişkisinin bulunması gerekmektedir.[324]

Yargıtay da bu görüştedir. Nitekim Yargıtay bir kararında "*mağdurun, doktor olarak çalıştığı özel hastanede farklı kadınlarla cinsel ilişkiye girdiği esnada gizlice kaydettiği görüntüleri bilgisayarına depoladığı ve 2010 yılı içerisinde arızalanan bilgisayarının tamiri için sanık …'ın çalışmakta olduğu firmayla anlaştığı, sanık …'ın mağdura ait bilgisayarı tamir*

[321] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2014/3107, K: 2014/20959, T: 27.10.2014.
[322] **Özbek, Doğan, Bacaksız**, s.589
[323] **TDK Güncel Türkçe Sözlük,** "Meslek", <http://www.tdk.gov.tr>, s.e.t. 22.12.2022
[324] **Sınar**, s.52

ederken, mağdurun cinsel içerikli görüntülerini fark edip, kişisel hard diskine bu görüntüleri kopyaladığı olayda…"[325] ifadelerine yer vererek özel hayatın gizliliğini ihlal suçu ile birlikte TCK md. 137/1-b nitelikli halinin de uygulanması gerektiğine karar vermiştir. Yargıtay, tamircinin bilgisayar içerisindeki bilgileri ele geçirmesini fiilinin, tamir faaliyeti sırasında gerçekleşmesi durumunu TCK md. 137/1 kapsamında nitelikli hal olarak değerlendirmiştir.

2.7.3. Suçun Konusunun, Ceza Muhakemesi Kanununun 236. Maddesinin Beşinci ve Altıncı Fıkraları Uyarınca Kayda Alınan Beyan ve Görüntüler Olması Durumu

2019 yılında adli yargı reformu paketi ile TCK md. 136'nın 2. Fıkrasına suçun konusunun, ceza muhakemesi kanununun 236. maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları uyarınca kayda alınan beyan ve görüntüler olması durumu nitelikli hal olarak ilave edilmiştir.[326]

CMK md. 236/5 ve 236/6 da ise cinsel istismara uğramış mağdur çocukların cumhuriyet savcısı nezaretinde, çocuk izlem merkezinde uzmanlar tarafından alınan ve kamera ile kayıt altına alınan ifadeye ilişkin usul düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu maddeler kapsamında kişisel veri niteliğine haiz bilgiler, cinsel istismara uğramış çocukların uzmanlar tarafından ve kamera ile kayıt altına alınan ifadeleridir.

Bu kapsamda, TCK md 136'ya ilave edilen ikinci madde hükmü ile TCK md. 136 suçunun konusunu oluşturan kişisel veri niteliğine haiz bilgilerin çocukların cinsel istismarı ya da nitelikli cinsel saldırı suçları mağdurlarının, soruşturma aşamasında cumhuriyet savcısı nezaretinde uzmanlar tarafından kayıt altına alınan ifade ve görüntüleri içermesi halinde, fiili gerçekleştiren fail açısından verilecek olan cezai yaptırım bir kat artırılacaktır. Mağdur ifadeleri kayıt altına alınarak mağdur hakları güvence altına alınmakta, TCK md.136 çerçevesinde işlenecek fiillerin, bu kapsamda kalan mağdurlara ilişkin olması durumunda fail hakkında daha ağır bir yaptırım uygulanacaktır.[327]

[325] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2015/5128, K: 2016/10207, T: 15.06.2016.
[326] Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun Numarası: 7188, Kabul Tarihi: 17.10.2019, RG 24.10.2019/ 30928
[327] **Sınar**, s.49

2.8. YAPTIRIM

Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun yaptırımı, TCK'nin 136. Maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre "Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.[328] Suçun konusu CMK md. 236/6 ve 236/7 kapsamında kalır ise ceza bir kat arttırılırken, TCK md. 137'de düzenlenen nitelikli hallerin somut olayda bulunması durumunda ceza yarı oranında arttırılır."[329]

TCK md. 137'de düzenlenen iki nitelikli halde somut olayda mevcutsa arttırım tek bir kez yapılır. Ancak bu durumda TCK md. 61 kapsamında temel cezanın belirlenmesinde alt sınırdan uzaklaşılmaktadır. TCK md. 136/2 ve TCK md. 137'deki hallerin ikisi de somut olayda mevcut olur ise iki durum açısından belirlenen cezai arttırım oranları farklı olduğu ve TCK md. 136/2'de daha fazla bir cezai arttırım oranı öngörüldüğü için önce TCK md. 136/2 kapsamında artırım yapılır. Ardından TCK md. 137 kapsamında bir kez daha arttırım uygulanır.

Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu sonucunda verilen yaptırım hakkında şartları mevcut ise hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilmektedir. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması düzenlemesinin şartları CMK'nin 231. maddesinde: "*a) Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması, b) Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması, c) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi, gerekir.) Sanığın kabul etmemesi hâlinde, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmez*."[330] şeklinde belirtilmiştir.

Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nin başvurusu üzerine norm denetimi kapsamında Anayasa Mahkemesi 2022/120 Esas 2023/107 Karar sayılı 01.08.2023 tarihli kararı ile hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını düzenleyen CMK md. 231 hükmünün 5. Fıkrasının birinci, ikinci, üçüncü cümleleri ile 6,7,8,9,10,11,12,13 ve 14. Fıkralarını iptal etmiştir.[331] İptal kararının uygulanmasını bir yıl süre ile ertelemiştir. Dolayısıyla hükmün açıklanmasının geri

[328] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[329] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[330] Ceza Muhakemesi Kanunu, Kanun Numarası: 5271, Kabul Tarihi: 04.12.2004, RG 17.12.2004/25673
[331] **Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi İtiraz Başvurusu** , AYM, K.T. 01.08.2023

bırakılması düzenlemesi bir yıl sonra yeni bir düzenleme getirilmemesi durumunda yürürlükten kalkacaktır.

TCK md. 136 açısından hakkında mahkûmiyet kararı verilen hükümlü cezanın kesinleşmesi ardından, kesinleşmiş hükmün infazı anıyla birlikte TCK md. 53/1 minvalinde bazı haklarından yoksun bırakılacaktır.[332] Mahkûmiyet kararının nitelikli hallerden kamu görevlisi tarafından görevinin verdiği yetkinin kötüye kullanılması kapsamında kalması durumunda ise TCK md. 53/5 çerçevesinde hükümlü, cezanın infazının ardından başlayarak verilen ceza miktarının yarısından bir katına kadar süre ile kamu görevinde bulunmaktan yoksun bırakılacaktır.[333] Bu yaptırım hapis cezası para cezasına çevrilse veya ertelense dahi uygulanacaktır.

Doktrinde yer alan bir görüşe göre suçun konusunu özel nitelikli kişisel verilerin oluşturması durumunda ceza belirlenirken TCK md. 61 açısından alt sınırdan uzaklaşılmalıdır.[334] Kanaatimizce bu görüş yerindedir. Özel nitelikli veriler muhteviyatları itibari ile daha hassas niteliğe sahip ve önem derecesi daha yüksek kişisel verilerdir. Bu kişisel verilere ilişkin bir ihlalin gerçekleşmesi mağdur açısından daha ciddi ve telafisi mümkün olmayabilecek sonuçlar doğurabilir. Bu sebeple özel nitelikli kişisel verilere ilişkin bir ihlalin gerçekleşmesi durumunda uygulanacak yaptırım temel ceza açısından alt sınırdan uzaklaşmak şeklinde uygulanmalıdır.

Tüzel kişiler açısından ise TCK yaklaşımında herhangi bir cezai yaptırım uygulanması mümkün değildir. Ancak işlenen suç açısından tüzel kişinin sorumluluğu mevcut ise TCK md. 140 kapsamında güvenlik tedbiri uygulanabilir. Bu husus TCK md. 140'ta "*Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.*"[335] şeklinde yer almıştır.

Yine TCK md. 60'ta tüzel kişilere uygulanabilecek yaptırım türleri belirtilmiş olup TCK md. 136 açısından uygulanabilecek yaptırım türleri ise iznin iptali ve müsadere olarak kabul edilmektedir.[336]

[332] **Börekçi**, s.168
[333] **Börekçi,** s. 168
[334] **Çokmutlu**, s.259
[335] Türk Ceza Kanunu, Kanun Numarası: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 12.10.2004/25611
[336] **Korkmaz**, s.486

2.8. MUHAKEME USULÜ

2.8.1. Şikâyet ve İzin

Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun şikâyet usulü TCK md. 139'da düzenlenmiştir. TCK md. 139'a göre suç şikâyete tabi değildir, soruşturması re 'sen yürütülür. Ancak uygulamada sıklıkla özel hayatın gizliliğini ihlal suçu ile karıştırılan TCK md. 136, kimi zaman yanlış değerlendirme ile şikâyete tabiymiş gibi uygulamaya konu olmaktadır.

Nitekim bu hususa ilişkin Yargıtay bir kararında "*TCK'nın 139/1. Maddesi gereğince, sanıkların üzerlerine atılı verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunun, soruşturulması ve kovuşturulmasının şikayete bağlı olmadığı gözetilmeden, kovuşturma aşamasında her iki mağdur sanığın şikayetlerinden vazgeçtiklerinden bahisle, yazılı şekilde düşme kararı verilmesi"* [337] ifadelerine yer vererek kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun kişi şikayete tabi olmadığını belirtmiştir. Dolayısıyla TCK md. 136, kamu düzenini koruyan bir suç tipi olduğundan şikâyete tabi değildir.

Kanaatimizce bu yerinde bir düzenlemedir. Çünkü TCK md. 136 şahısların kendisinin dışında kimi zaman toplum düzenini de korumaktadır. Örneğin bir bakanlığın sistemlerine girilip tüm personelin bilgilerinin ele geçirilmesi durumunda tüm personelin tek tek şikayetçi olmasının beklenmesi hayatın olağan akışına aykırıdır ve yargı düzeni açısından bir yük oluşturur. Bu sebeple suçun takibinin şikâyete bağlanması yanlış bir uygulama olacaktır.

Suçun nitelikli halleri açısından ise suçun temel şekli şikâyete tabi değilken suçun nitelikli halleri evleviyetle şikâyete tabi olamayacaktır.

Suçun nitelikli hallerinden kamu görevlisinin görevinin verdiği yetkiyi kötüye kullanmak suretiyle fiili gerçekleştirmesi durumunda ise failin kamu görevlisi olması nedeniyle 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun kapsamında yetkili makam tarafından soruşturma izni verilmelidir. Kovuşturma aşamasında iznin alınması gerekliliğinin göz ardı edildiği tespit edilmiş ise izin verilinceye kadar dosya hakkında durma kararı verilmelidir. Yetkili makam tarafından soruşturma izni verilir ise

[337] Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2012/22005, K: 2013/24489, T: 04.11.2013.

yargılamaya devam edilecek izin verilmemesi durumunda ise yargılama hakkında düşme kararı verilecektir.[338]

2.8.2. Uzlaşma

Suçun soruşturulması şikâyete bağlı değildir ve soruşturma re'sen gerçekleştirilmektedir. Suç, CMK md. 253'te sayılan uzlaşmaya tabi suçlar arasında yer almamaktadır. Bu sebeple suçun temel şekli ve nitelikli halleri açışından uzlaştırma hükümleri uygulanmamaktadır.

Kanaatimizce suçun niteliği düşünüldüğünde çok sayıda mağdura karşı işlenebilmesi ve her bir mağdur açısından uzlaşma usulünün uygulanmasının yargı düzeni açısından getireceği yük de hesaba katıldığında uzlaşmaya tabi olmaması daha yerinde olacaktır.

2.8.3. Zamanaşımı

TCK md. 136 açısından yaptırımın 2 ile 4 yıl arasında olması sebebiyle TCK md. 66/3 ve TCK md. 66/1-d kapsamında zamanaşımı süresi 8 yıl olarak belirlenmiştir. Nitelikli haller açısından ise zamanaşımı süresi bu hallerin daha fazla yaptırım barındırması sebebiyle 15 yıl olacaktır.[339] Kamu görevlisi açısından ise soruşturma izni yetkili merciden alınıncaya kadar olan sürede dava zamanaşımı süresi işlemeyecektir.[340]

2.8.4. Görev ve Yetki

5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 11. Maddesine göre kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun yaptırımının 10 yılı aşmaması ve 12. Madde de sayılan suç

[338] **Çokmutlu**, s.256
[339] **Parlar, Ali** (2015) Türk Ceza Kanunu Şerhi (2. Cilt), 1. Baskı, Ankara, Bilge.
[340] **Börekçi**, s.176

tiplerinden olmaması nedeniyle suç kapsamında görevli mahkeme asliye ceza mahkemeleri olarak kabul edilmiştir. Kanunun 14. Maddesi gereğince görevli mahkemenin belirlenmesinde suçun nitelikli halleri gerçekleşse de gerçekleşmese de dikkate alınmaması sebebi ile suçun nitelikli halleri açısından görevli mahkeme asliye ceza mahkemeleri olacaktır.[341]

Yetkili mahkeme 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 12. Maddesine göre y suçun işlendiği yer mahkemesidir. Suça teşebbüs halinde son icra fiilinin gerçekleştirildiği, kesintisiz suçlar açısından kesintinin meydana geldiği ve zincirleme suçlarda son fiilin gerçekleştirildiği yer mahkemesi yetkilidir. Suçun işlendiği yerin belli olmaması durumunda; sanığın yerleşim yeri, sanık Türkiye'de ikamet etmiyor ise Türkiye'deki son adresinin bulunduğu yer, sanık Türkiye'de hiç bulunmamış ise ilk muhakeme işleminin gerçekleştirildiği yer mahkemesi yetkilidir.[342]

[341] Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun, Kanun Numarası: 5235, Kabul Tarihi: 26.09.2004, RG 07.10.2004/25606
[342] Ceza Muhakemesi Kanunu, Kanun Numarası: 5271, Kabul Tarihi: 04.12.2004, RG 17.12.2004/25673

SONUÇ

Kişisel veriler, kişilere ait bilgilerin sanal ortama aktarılması ile ortaya çıkmıştır. Kişisel verilerin kişilere ait içerdiği bilgilerin önemi nedeni ile kişisel verilerin ceza hukuku çerçevesinde korunması gerektiği görüşü yaygınlık kazanmıştır.

Ülkemizde kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu, kişisel verilerin ceza hukuku kapsamında korunması gerekliliği görüşü çerçevesinde düzenlenmiştir. Kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu, TCK'nin 136. maddesinde ifade edilmiştir.

Suçun konusu kişisel verilerdir. Düzenlemenin kabul edildiği dönemde kişisel veri kavramı tanımlanmamıştır. KVKK kabul edilene kadar kişisel veri kavramı yargı kararları çerçevesinde ifade edilmeye çalışılmıştır.

KVKK ile kişisel veri kavramı ve kişisel verilerin kapsamı düzenlenmiştir. KVKK ve Avrupa Birliği Veri Koruma Tüzüğü (GDPR), kişisel veri kavramını kimliği belirli ya da belirlenebilir bir gerçek kişiye ait her türlü bilgi olarak tanımlamıştır. Kişisel veri kavramının unsurları ise bir bilginin varlığı, kimliği belirli ya da belirlenebilir bir gerçek kişi ve bilginin gerçek kişiye ait olması şeklinde ifade edilmiştir. Öğretide bir görüşe göre tüzel kişiler açısından da kişisel verilerin varlığı kabul edilmelidir. Tüzel kişiler, gerçek kişilerin insan olma niteliğine haiz değildir. Aynı zamanda tüzel kişilere ait kişisel veri niteliğini barındıran bilgiler özel hukuk kapsamında korunmaktadır. Tüzel kişilere ait bilgiler büyük oranda tüzel kişiliğin kendisine değil üyelerine ait bilgilerdir. Bu bilgiler açısından gerçekleştirilebilecek fiil tüzel kişiliğin mağduriyetinden daha çok tüzel kişiliğin üyelerinin mağduriyetine yol açacaktır. Bu sebeplerle tüzel kişiler açısından kişisel verilerin varlığının kabul edilmesini iddia eden görüşe katılmamaktayız.

Kişisel verilerin hukuki niteliğine ilişkin ise öğretide farklı görüşler ileri sürülmüştür. Anglo-Amerikan hukuk sistemi kişisel verilerin hukuki niteliği ekonomik iktisadi yaklaşım çerçevesinde mülkiyet hakkı ve fikri mülkiyet hakkı çerçevesinde açıklamıştır. Bu görüşe göre kişisel veriler mülkiyet hakkı olarak ya da fikri mülkiyet hakkı olarak kabul edilmelidir. Öğretide diğer bir görüşe göre ise kişisel veriler sosyal hümanist yaklaşım çerçevesinde kişilik hakkı ya da bağımsız hak olarak tasnif edilmelidir. Diğer bir görüşe göre ise kişisel verilerin hukuki niteliği karma bir yöntem uygulanarak belirlenmelidir. Ülkemizde bu görüş

uygulanmaktadır. Bu görüş çerçevesinde kişisel verilerin hukuki niteliğine ilişkin görüşlere farklı kanuni düzenlemelerde yer verilerek karma bir yöntem ile kişisel verilerin hukuki niteliği belirlenmiştir. Kişisel veri kavramı birçok unsur barındırmaktadır. Kişisel verilerin hukuki niteliğine ilişkin görüşler bu unsurların bir yönüne odaklanarak kişisel verilerin hukuki niteliğini belirlemeye çalışmıştır. Bu sebeple kişisel verilerin hukuki niteliğini belirlerken karma bir yöntem izlenerek tüm görüşlere yer verilmesi yaklaşımına katılmaktayız.

Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu, fail tarafından kişisel verilerin verilmesi, yayılması veya ele geçirmesi şeklinde tezahür etmektedir. Suç tipinde üç seçimlik hareket mevcuttur. Bu seçimlik hareketlerin birinin gerçekleşmesi ile suç oluşmuş kabul edilmektedir. Öğretideki bir görüşe göre fiilin işlenmesi suçun oluşması açısından yeterli kabul edildiği için TCK md. 136 soyut hareket suçu olarak kabul edilmektedir. Bu sebeple neticenin varlığı ve netice ile fiil arasında nedensellik bağı aranmamaktadır. Öğretideki diğer görüşe göre ise kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu soyut tehlike suçu olarak kabul edilmemeli ve suçun oluşabilmesi için neticenin gerçeklemiş olması, zararın varlığı aranmalıdır. TCK md. 136, içerdiği verme, yayma veya ele geçirme fiilleri ile birden fazla mağdura karşı işlenme olanağı bulunan bir suç tipidir. Fiil gerçekleştirildiğinde tüm mağdurlar açısından zararın gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti güç olacaktır. Bu sebeple TCK md. 136'nın soyut tehlike suçu olarak kabulü görüşüne katılmaktayız.

Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun faili gerçek kişiler olarak kabul edilmektedir. Tüzel kişilerin cezai yaptırıma tabi olup olmadığı hususunda doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Tüzel kişilerin cezai yaptırıma tabi olacağı iddiasında olan teorilerden, gerçeklik teorisini ileri sürenler, tüzel kişilerin oluşumunda yer alan gerçek kişilerden ayrı bir organizma olduğu farklı irade ve kişiliği yansıttıklarını tüzel kişi tarafından ifade edilen görüşlerin gerçek kişilerin değil çoğunluğun görüşü olduğu ve kolektif bir niteliğe haiz olduğu iddiasındadırlar. [343] Bu görüşe göre tüzel kişiler özel hukuk kapsamında faaliyetlerinden dolayı sorumlu tutulmaktadır. Özel hukuk kapsamında faaliyetlerinden sorumlu tutulan tüzel kişilerin ceza hukuku açısından da sorumluluğu kabul edilmelidir.

Tüzel kişilerin cezai sorumluluğunun olmadığı görüşünü kabul edenler ise kişiler açısından suç işlemenin hazırlık, fiil ve fiil sonrası gibi aşamaları olduğunu bir karar verme ve işleme süreci barındırdığını, suçun oluşumunda kast ve taksirin söz konusu olduğunu, kast ve

[343] **Aslan,** s.240

taksirin ise ancak gerçek kişinin iradesi ile oluşabileceği iddiasındadır.[344] Tüzel kişiler, gerçek kişiler gibi iradeye sahip değildir. Tüzel kişiler tarafından ortaya konan irade, aslında tüzel kişiliği oluşturan kişiler tarafından ifade edilmektedir. Tüzel kişiler, muhakeme yeteneğine sahip değildir. Suç işleme kastına sahip olamazlar. Bu sebeplerle tüzel kişilerin cezai sorumluluğunu kabul etmeyen görüşe katılmaktayız.

Suçun konusunu oluşturan kişisel verilerin kapsamı konusunda öğretide farklı görüşler öne sürülmüştür. Öğretide bir görüşe göre kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun konusunu sisteme kayıtlı olan kişisel veriler oluşturmaktadır. Yargıtay bu görüşü benimsemektedir. Öğretideki diğer bir görüşe göre ise kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu, herhangi bir ayrım uygulanmadan tüm kişisel verileri kapsayacak şekilde uygulanmalıdır. TCK'nin 136. maddesinde madde metninde ve madde gerekçesinde suçun konusu açısından kaydedilmiş ya da kaydedilmemiş kişisel veri ayrımına yer verilmemiştir. TCK'nin 135. maddesinde ise kişisel verilerin kaydedilmesi suçu düzenlenmiştir. Dolayısıyla kişisel verilerin hukuka aykırı olarak sisteme kaydedilmesi ayrı bir suç tipi olarak düzenlenmiştir.

Suçun sisteme kayıtlı kişisel veriler üzerinde işlenebileceğinin kabulü TCK md. 136'nın uygulama alanını kısıtlamaktadır. Çünkü kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme fiilleri ağırlıklı olarak günlük hayatta gerçekleştirilmektedir. Nitekim kanun koyucunun kişisel verilerin korunmasına verdiği önem neticesinde TCK md. 136 düzenlenmiştir. Madde metni ve gerekçesinde suçun konusu üzerinde ayrıma yer verilmemiş olmasının kanun koyucunun bilinçli tercihi olduğu kanaatindeyiz. Bu sebeplerle TCK md. 136'nın konusunun herhangi bir ayrım içermeden belirlenmesi gerektiği görüşündeyiz.

Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu kasten işlenebilen bir suç tipidir. Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun olası kast ile işlenip işlenemeyeceği ise tartışmalıdır. Bir görüşe göre, fiilin failin bir başkasına ait olduğunu öngörerek kişisel verileri ele geçirmesi, vermesi veya yayması durumunda kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun sübut olacağını dolayısıyla da bu suç tipinin olası kastla işlenebileceği kabul edilmektedir.[345] Doktrindeki diğer bir görüşe ise TCK md. 136'da suçtan bahsedilirken özel olarak "hukuka aykırı" tabirinin kullanıldığını bu sebeple failin hukuka aykırılık kastının bulunması gerektiğini bu nedenle kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun ancak

[344] **Aslan,** s.240
[345] **Sınar**, s.52

doğrudan kast ile işlenebileceğini iddia etmektedir.[346] TCK md. 136 düzenlemesinde kanun koyucu tarafından özel olarak hukuka aykırı olarak ifadesine yer verilmiştir. Fiilin gerçekleştirilme amacının hukuka aykırı olması gerektiği belirtilmiştir. Bu sebeplerle kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçunun doğrudan kast ile işlenebileceği görüşüne katılmaktayız.

Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu açısından teşebbüs hükümlerinin uygulama alanı bulup bulmayacağı doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre TCK md. 136 bir sırf hareket suçudur ve eğer hareket bölünebiliyor ise suç teşebbüse elverişlidir.[347] Diğer bir görüşe göre ise kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu neticeye bitişik yani bölünemez bir suç niteliği taşıdığından teşebbüse elverişli olarak kabul edilemez.[348] Bir başka görüşe göre ise suç teşebbüse niteliği itibariyle elverişlidir ancak TCK md. 136 düzenlemesinde suçun neticesine ilişkin herhangi bir norm yer almaması sebebiyle teşebbüs hali görülmemektedir.[349] Kanaatimizce kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu bir soyut tehlike suçudur. Dolayısıyla TCK md. 136'da yer alan fiillerin gerçekleştirilmesi ile suç işlenmiş kabul edilmektedir. Bu kapsamda neticenin doğması aranmamaktadır. Ancak TCK md. 136 niteliği itibariyle hareketin bölünebildiği bir suç tipidir. Dolayısıyla da TCK md. 136 teşebbüse elverişlidir.

TCK'nin özel hayatının gizliliğini ihlal başlıklı dokuzuncu bölümü kazuistik yöntem ile düzenlenmiştir. Bu bölüm içerisinde yer alan suç tiplerinin ayrımı uygulamada sorun haline gelmiştir. Nitekim kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu ile özel hayatın gizliliğini ihlal suçu, verilerin kaydedilmesi suçu, haberleşmenin gizliliğini ihlal ve kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması suçu arasında içtima ilişkisi mevcuttur. Bu suç tipleri arasındaki ayrım yargı içtihatları çerçevesinde gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Ancak suç tiplerinin konularının benzer nitelikte olması dolayısıyla suç tipleri iç içe geçmiş durumdadır.

Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu, TCK'nin 136. maddesinde "Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme veya Ele Geçirme Suçu" başlığı altında düzenlenmiştir. Düzenlemenin 1. fıkrası kişisel veri ifadesini içererek suçun konusunu belirlemiştir. Kanun maddesinin başlığında suçun konusunu oluşturan kişisel veri ifadesine yer verilmemiştir.

[346] **Yaşar, / Gökcan, /Artuç**, s.4936
[347] **Yaşar, / Gökcan, /Artuç**, s.4938
[348] **Özbek, Doğan, Bacaksız**, s.599
[349] **Dülger (2019b)**, s.356

Kanun maddesi başlığı suçu oluşturan fiilleri verme ve yayma olarak belirtmiştir. Ancak kanun maddesinin içeriği kişisel verileri hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi ifadesi ile suçu oluşturan fiilleri verme, yayma veya ele geçirme şeklinde kabul etmiştir. Kanun maddesi başlığı ile içeriği uyumsuzluk göstermektedir.

Kişisel verilerin ceza hukuku bağlamında korunmasına dair iki görüş bulunmaktadır. Bir görüşe göre kişisel veriler genel kanunlar kapsamında korunmalıdır. Diğer görüş ise kişisel verilerin kişisel veriler özelinde düzenlenecek bir kanun ile korunması gerektiği inancındadır.[350] Zaman içerinde ise kişisel verilerin kişilere ait önemli bilgiler içermesi nedeniyle kişisel veriler özelinde düzenlenecek bir kanun ile korunması gerektiği görüşü yaygın hale gelmiştir.[351]

Kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu TCK'de düzenlenmiştir. Suç tipi 2005 yılında kabul edilmiştir. Düzenlemenin kabulünden sonra 2016 yılında Avrupa Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) ile KVKK yürürlüğe girmiştir.

Tüm bu bulgular ışığında kanaatimizce kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu TCK çerçevesinden çıkarılarak KVKK içerisinde düzenlenmelidir. KVKK, ülkemizde kişisel verilerin korunması açısından uluslararası düzenlemeler ile uyumlu çerçeve niteliğine haiz bir düzenlemedir. KVKK ile kişisel verilerin tanımı ve kapsamı belirtilmiştir. Kişisel verilerin korunmasının önemi göz önüne alındığında, kişisel verilerin ceza hukuku çerçevesinde korunmasının özel bir kanun ile sağlanması gerektiği görüşündeyiz. Bu sebeplerle kişisel verileri verme, yayma veya ele geçirme suçu, güncel uygulama ve doktrin çerçevesinde yeniden düzenlenerek KVKK'de yer almalıdır.

[350] **Küzeci**, s.286
[351] **Uyarer, Sinem Göçmen** (2019) '6698 Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması', Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KAYNAKÇA

Adli Sicil Kanunu, T.C. Resmî Gazete, sayı: 25832, 1 Haziran 2005.

Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun, T.C. Resmî Gazete, sayı: 25606, 7 Ekim 2004.

Akgül A. (2014). Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, 1. Baskı. İstanbul, Beta Basım, 73.

Akipek J., Akıntürk T., Karaman DA. (2022). Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, 18. Baskı. İstanbul, Beta Basım, 229-230.

Akıncı Ayşe Nur. Avrupa Birliği genel veri koruma tüzüğü'nün getirdiği yenilikler ve Türk hukuku bakımından değerlendirilmesi. http://www.bilgitoplumu.gov.tr/wp-content/uploads/2017/07/AB_Veri_Koruma_Tuzugu.pdf. 3 Ocak 2022.

Akkurt SS. (2020). Kişisel veri kavramının hukukî niteliğine ilişkin yaklaşımlara mukayeseli bir bakış. *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, 2:20-32.

Aksoy HC. (2010). Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması, 1. Baskı. Ankara, Çakmak Yayınevi, 12.

Aktaş B. (2017). Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu (İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Açısından), 1. Baskı. İstanbul, Der Yayınları, 19.

Altınok E., Vural AF. (2016). Bilişim suçları. *Denetişim*, 2016:74-84.

Artuk ME., Gökcen A., Alşahin ME., Çakır K. (2017). Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Baskı. Ankara, Adalet Yayınevi, 232.

Artuk ME. (2008). Güvenlik Tedbirleri. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12:461-492.

Aslan Y. (2010). Tüzel Kişilerin Cezai Sorumluluğu. *Ankara Barosu Dergisi*, 68:233-246.

Atak S. (2010). Avrupa Konseyi'nin kişisel veriler açısından sağladığı temel güvenceler. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 22:90-120.

Avcı CB. (2018). Kişisel verilerin işlenmesinde rıza. *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15:13-33.

Avrupa Birliği. Regulatıon (Eu) 2016/679 Of The European Parlıament And Of The Councıl. https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/wp-content/uploads/2017/09/GDPR-T%C3%BCrk%C3%A7e-%C3%87eviri-AB-Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1.pdf,10 Ağustos 2023 (naklen alınmıştır).

Avukatlık Kanunu, T.C. Resmî Gazete, sayı: 13168, 7 Temmuz 1969.

Aydın A. (2015). Ceza hukukunda mağdur kavramı ve viktimoloji, Hukukun Gençleri Sempozyumu Dizisi, Eskişehir

Aydın D. (2006). Suça teşebbüs. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 55:85-113.

Aydın H. (2010). Ceza hukukunda kamu görevlisi kavramı. *Ankara Barosu Dergisi*, 0:109-128.

Aydın SE. (2014). AİHM İçtihatları Kapsamında Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

AYM, E: 2006/167, K: 2008/86, T: 20.03.2008.

Ayözger Öngün Ç. (2019). Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 2. Baskı. İstanbul, Beta Yayınevi, 23.

Başalp N. (2004). Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması, 1. Baskı. Ankara, Yetkin Yayınevi, 107.

Batman 2. Asliye Ceza Mahkemesi İtiraz Başvurusu, AYM, K.T. 12.11.2015

Bayındır H. (2019). Özel Sağlık Kurumları Kapsamında Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi ve Korunması, Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, Uzmanlık Tezi, Ankara: Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı.

Boz B. (2016). Ceza Hukukunda Nedensellik Bağı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.

Börekçi EB. (2020). Kişisel Verileri Verme, Yayma veya Ele Geçirme Suçu, 1. Baskı. İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 78.

Bulut İÇ. (2020). Avrupa Birliği genel veri koruma tüzüğü kapsamında getirilen yeni teknik düzenlemeler ve yaptırım mekanizmaları. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20:127-142.

Ceza Muhakemesi Kanunu, T.C. Resmî Gazete, sayı: 25673, 17 Aralık 2004.

Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, T.C. Resmî Gazete, sayı: 30928, 24 Ekim 2019.

Civelek DY. (2011). Kişisel Verilerin Korunması ve Bir Kurumsal Yapılanma Önerisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Council of Europe. Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data. https://rm.coe.int/1680078b37. 22 Ağustos 2023 (naklen alınmıştır).

Çokmutlu M. (2014). Türk Ceza Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Doktora, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.

Dal U. (2019). Avrupa Birliği genel veri koruma tüzüğünün ülke dışı uygulama yetkisi ve bu yetkinin uluslararası hukukta meşruiyeti. *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, 1:21-33.

Dağ G. (2011). Kişisel Verilerin Ceza Muhakemesi Hukukunda Delil Olarak Kullanılması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Doktora, İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu İtiraz Başvurusu, AYM, K.T. 09.04.2014.

Danıştay 15. Hukuk Dairesi, E: 2014/1150, T: 08.07.2014.

Değirmenci O. (2005). Türk ceza kanununun bilişim suçları bakımından değerlendirilmesi. *TBB Dergisi*, 18:195-205.

Değirmenci O. (2008). Ceza ve ceza muhakemesi hukukunda mağdur hakları. *TBB Dergisi*, 77:33-86.

Doğan B. (2019). Kişisel Verilerinin İşlenme Şartları Bağlamında Açık Rıza, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Dönmezer S., Erman S. (2016). Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım C.II, 14. Baskı. İstanbul, Sulhi Garan Matbaası, 143.

Dural M., Öğüz T. (2018). Türk Özel Hukuku, 19. Baskı. İstanbul, Filiz Kitapevi, 5-9.

Dülger MV., Erman RB. (2018). Ceza Hukuku Mevzuatı, 1. Baskı. Ankara, Seçkin, 193.

Dülger MV. (2016). Kişisel verilerin korunması kanunu ve TCK bağlamında kişisel verilerin ceza normlarıyla korunması. *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3:101-168.

Dülger MV. (2019). Avrupa Birliği genel veri koruma tüzüğü bağlamında kişisel verilerin korunması. *Yaşar Hukuk Dergisi*, 1:71-174.

Dülger MV. (2019). Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 2. Baskı. İstanbul, Hukuk Akademisi, 30.

Eravcı DB. (2020). Kurumların dijital dönüşümü: büyük veri. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 11:90-112.

Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunmasına İlişkin Yönetmelik, T.C. Resmî Gazete, sayı: 31324, 4 Aralık 2020.

Ergün Ö. (2017). Kişi kavramı ve çeşitleri. *Dicle Adalet Dergisi*, 1:1-14.

Ersoy U. (2020). Ceza hukukunun gri alanı: tehlike suçları. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 1:27-64.

European Convention. European Convention on Human Rights. https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_tur. 22 Ağustos 2023. (naklen alınmıştır)

European Union. General Data Protection Regulation. https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/wp-content/uploads/2017/09/GDPR-T%C3%BCrk%C3%A7e-%C3%87eviri-AB-Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1.pdf. 21 Ağustos 2023. (naklen alınmıştır)

Göktürk N. (2016). Suçun yasal tanımında yer alan "hukuka aykırılık" ifadesinin icra ettiği fonksiyon. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7:407-450.

Gültekin NM. (2012). Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Yönünden Korunması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, İstanbul: Galatasaray Üniversitesi.

Hakeri H. (2023). Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 28. Baskı. Ankara, Adalet, 184.

Hafızoğulları Z., Özen M. (2010). Ceza Hukuku Özel Hükümler-Kişilere Karşı Suçlar, 6. Baskı. Ankara, Us-A Yayınevi, 270.

Hoşnut Y. (2019). Uluslararası düzenlemelerde ve Türkiye'de kişisel verilerin korunması. *Yeni Medya Dergisi*, 2019:32-45.

İçel K. (2008). Görünüşte birleşme (içtima) ilkeleri ve yeni Türk ceza kanunu. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7:35-49.

İçel K. (2016). Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2. Baskı. Ankara, Beta Yayınevi, 253-255.

İtişgen R. (2015). Türk ceza hukukunda kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçu. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 6: 179-202.

Kara İ. (2015). Türkiye'de zararlı yazılımlarla mücadelenin uygulama ve hukuki boyutunun değerlendirilmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 2015:87-98.

Karagülmez A. (2013). Bilişim Suçları ve Soruşturma-Kovuşturma Evreleri, 5. Baskı. Ankara, Seçkin Yayınevi, 140-142.

Kaşak FE. (2020). Tüzel kişilik kavramı ve tüzel kişilik perdesinin kaldırılması. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 2020:1242-1263.

Kangal Z. (2019). Kişisel Verilerin Ceza ve Kabahatler Hukukunda Korunması, 1. Baskı. İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 106-110.

Kayıntu A. (2019). Hümanizm ve din kavşağında edebiyat. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 2019: 499-529.

Keklik R. (2011). Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Doktora, Konya: Selçuk Üniversitesi.

Kimlik Bildirme Kanunu, T.C. Resmî Gazete, sayı: 14591, 11 Temmuz 1973.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, T.C. Resmî Gazete, sayı: 29677, 7 Nisan 2016.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. Alenileştirme Hakkında Kamuoyu Duyurusu. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6843/-ALENILESTIRME-HAKKINDA-KAMUOYU-DUYURUSU. 3 Aralık 2022.

Kişisel Sağlık Verilerinin İşlenmesi ve Mahremiyetinin Sağlanması Hakkında Yönetmelik, T.C. Resmî Gazete, sayı: 29863, 20 Ekim 2016.

Kılınç D. (2012). Fikri hakların ihlalinde hukuksal koruma yolları (sınai haklarla karşılaştırmalı olarak). *TBB Dergisi*, 17: 51-103.

Kılıçoğlu A. (2004). Anayasal bir hak olarak kişisel verilerin korunması. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 61:1089-1172.

Kılıçoğlu A. (2008). Şeref Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırılardan Hukuksal Sorumluluk, 5. Baskı. Ankara, Turhan Kitapevi, 112.

Koca M., Üzülmez İ. (2017). Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 4. Baskı. Ankara, Adalet Yayınevi, 469-470.

Koca M., Üzülmez İ. (2016). Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 9. Baskı. Ankara, Seçkin Yayınevi, 79-84.

Koç C. (2020). Suçun konusunun yokluğu durumunda teşebbüse elverişlilik sorunu. *TBB Dergisi,* 2020:49-73.

Korkmaz İ. (2016). Kişisel verilerin korunması kanunu hakkında bir değerlendirme. *TBB Dergisi,* 0:81-152.

Korkmaz İ. (2019). Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması, 2. Baskı. Ankara, Seçkin, 462-463.

Küzeci E. (2010). Kişisel Verilerin Korunması, 1. Baskı. Ankara, Turhan Kitapevi, 159.

Nomer H. (2023). Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 19. Baskı. İstanbul, Beta Basım, 35.

Oğuz S. (2018). Kişisel verilerin korunması hukukunun genel ilkeleri. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 13:121-138.

Özbek VÖ., Doğan K., Bacaksız P. (2012). Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 17. Baskı. Ankara, Seçkin Yayınevi, 598.

Özel KC. (2020). Ana hatlarıyla kişisel verilerin korunmasının tarihsel süreci ile amacı ve kişisel verilerin korunması hakkı. *İstanbul Barosu Dergisi*, 94:241-256.

Özen M. (2007). Ceza hukukunda fikri içtima. *TBB Dergisi*, 2007: 132-145.

Özgenç İ. (2022). Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 18. Baskı. Ankara, Seçkin, 191-221.

Özkan O. (2020). Kişisel Verilerin Korunması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Ankara: Ankara Üniversitesi.

Öztürk MK. (2023). Türk ceza kanunu'nda bir iştirak şekli olarak faillik (TCK m. 37). *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 13:255-307.

Öztürk S. (2020). Türk Ceza Hukuku'nda Kişisel Verilerin Korunması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Parlar A. (2015). Türk Ceza Kanunu Şerhi (2.Cilt), 1. Baskı. Ankara, Bilge, 1556.

Sarıusta K. (2018). Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Yoluyla Korunması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi.

Sayar, M. (2011). Hegel'de Diyalektik Yöntem, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.

Selek O. (2019). Genel veri koruma tüzüğü ışığında kişisel verilerin işlenmesinde rıza açıklaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 21:911-951.

Sert Ş. (2019). Kişisel Verilerin Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması, 1. Baskı. Ankara, Seçkin Yayınevi, 137-141.

Sınar H. (2020). Kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme, yayma veya ele geçirme suçu (tck md. 136). *Kişisel Verileri Koruma Dergisi,* 2:33-62.

Sırabaşı V. (2007). İnternet ve Radyo- Televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz, 2. Baskı. Ankara, Adalet Yayınevi, 195.

Soyaslan D. (2022). Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı. Ankara, Yetkin Yayınevi, 400.

Soyaslan D. (2020). Ceza Hukuku Özel Hükümler, 13. Baskı. Ankara, Yetkin Yayınevi, 347.

Süzer ES. (2016). Bayesli Matematiksel Çıkarım Çerçevesinde Maksimum Entropi Olasılıklarının Analizi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Matematik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Şahin İ. (2021). Suçun nitelikli hallerine dair ceza artırım veya indirimlerinin basit yargılama usulünün uygulanabilirliğine etkisi. *TBB Dergisi,* 0:429-455.

Şare E. (2017). Türk ceza hukukunda suça teşebbüs. *TBB Dergisi,* 2017:119-156.

Şare E. (2019). Cinsel özgürlüğe karşı suçlarda ilgilinin rızası. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 21:977-1023.

Şen E. (2006). Türk Ceza Kanunu Yorumu, 1. Baskı. İstanbul, Vedat Kitapçılık, 601.

Şimşek O. (2008). Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, 1. Baskı. İstanbul, Beta Yayınevi, 17-18.

Taşkın ŞC. (2008). Bilişim Suçları, 1. Baskı. Bursa, Beta Basım, 108.

Taştan FG. (2017). Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, 2. Baskı. İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 9.

Toroslu N. (2009). Ceza Hukuku Genel Kısım, 14. Baskı. Ankara, Savaş Yayınevi, 95.

Türk Ceza Kanunu, T.C. Resmî Gazete, sayı: 25611, 10 Aralık 2004.

Türk Dil Kurumu. http://www.tdk.gov.tr. 22 Kasım 2021.

Türker S. (2017). Hümanizm hakkında şüpheci soruşturmalar. *Felsefi Düşün Dergisi*, 0:5-14.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa. 29 Kasım 2022.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, T.C. Resmî Gazete, sayı: 27580, 13 Mayıs 2010.

Türk Medeni Kanunu, T.C. Resmî Gazete, sayı: 24607, 8 Aralık 2001.

Türkmen S. (2019). Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rızanın Aranmadığı Haller, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Uçak M. (2021). Kişisel verilerin ölümden sonra korunması. *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6:97-123.

Uğraş DÖ. (2021). Hukuka uygunluk nedenlerinin suçun yapısı içerisindeki yeri ve muhtevası. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 9:369-416.

Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, T.C. Resmî Gazete, sayı: 1489, 6 Mayıs 1930.

United Nations. Guidelines for the Regulation of Computerized Personal Data Files. https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights. 21 Aralık 2021.

United Nations. Universal Declaration of Human Rights. https://www.ohchr.org/en/human-rights/universal-declaration/translations/turkish-turkce. 22 Ağustos 2023. (naklen alınmıştır)

Uyarer SG. (2019). 6698 Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, İstanbul: Galatasaray Üniversitesi.

Ünal M., Başpınar V. (2021). Şekli Eşya Hukuku, 12. Baskı. Ankara, Savaş Yayınevi, 61-62.

Vergi Usul Kanunu, T.C. Resmî Gazete, sayı: 10703, 10 Ocak 1961.

Yavuz Y. (2023). Azmettirmenin özel oluşum şekilleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25:131-163.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E: 1995/1-80-158, T: 22.05.1995.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2012/25427, K: 2013/15774, T: 10.06.2013.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2012/22005, K: 2013/24489, T: 04.11.2013.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2013/13022, K: 2014/6503, T: 17.03.2014.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E: 2012/12-1514, K: 2014/312, T: 10.06.2014.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2014/3107, K: 2014/20959, T: 27.10.2014.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2014/22994, K: 2015/2630, T: 16.02.2015.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2015/4349, K: 2016/5349, T: 30.03.2016.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2015/5128, K: 2016/10207, T: 15.06.2016.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2015/9893, K: 2016/12504, T: 09.11.2016.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2015/10438, K: 2016/12933, T: 23.11.2016.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2016/9332, K: 2016/13355, T: 14.12.2016.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2015/11703, K: 2017/870, T: 08.02.2017.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2015/13192, K: 2017/3451, T: 26.04.2017.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E: 2017/829, K: 2017/363, T: 04.07.2017.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2017/2960, K: 2018/1541, T: 14.02.2018.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2017/12083, K: 2018/2539, T: 07.03.2018.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2017/1636, K: 2018/3978, T: 04.04.2018.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2017/3928, K: 2018/3190, T: 21.03.2018.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2018/7939, K: 2019/640, T: 16.01.2019.

Yargıtay 18. Ceza Dairesi, E: 2016/12443, K: 2019/2912, T: 13.02.2019.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E: 2015/118, K: 2019/148, T: 05.03.2019.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2018/8144, K: 2019/8317, T: 10.07.2019.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E: 2015/380, K: 2019/632, T: 05.11.2019.

Yargıtay 14. Ceza Dairesi, E: 2019/5596, K: 2019/13580, T: 24.12.2019.

Yargıtay 14. Ceza Dairesi, E: 2016/5195, K: 2020/4930, T: 12.11.2020.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi, E: 2020/974, K: 2021/3641, T: 14.04.2021.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2007/9966, K: 2008/5096, T: 10.04.2008.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 2017/4-1340, K: 2018/1622, T: 06.11.2018.

Yaşar O., Gökcan HT., Artuç M. (2021). Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi (madde 86-146), 3. Baskı. Ankara, Adalet Yayınevi, 4936-4937.

Yılmaz SS. (2017). Tıp Alanında Kişisel Verilerin Açıklanması Suçu, 2. Baskı. Ankara, Seçkin Yayınevi, 113.

Yılmaz Z. (2018). Müşterek faillik ve dolaylı faillik kurumlarının ihmali suçlar yönünden değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 24:122-131.

Yücedağ N. (2017). Medeni hukuk açısından kişisel verilerin korunması kanunu'nun uygulama alanı ve genel hukuka uygunluk sebepleri. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 75:765-790.

Yüksek FK. (2023). AİHM içtihatlarında kişisel verilerin korunması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 25:371-420.

Yüksel Kılıçoğlu T. (2021). Özgü Suç, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Doktora, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi İtiraz Başvurusu, AYM, K.T. 01.08.2023

765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun, T.C. Resmî Gazete, sayı: 20901, 14 Haziran 1991.